

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

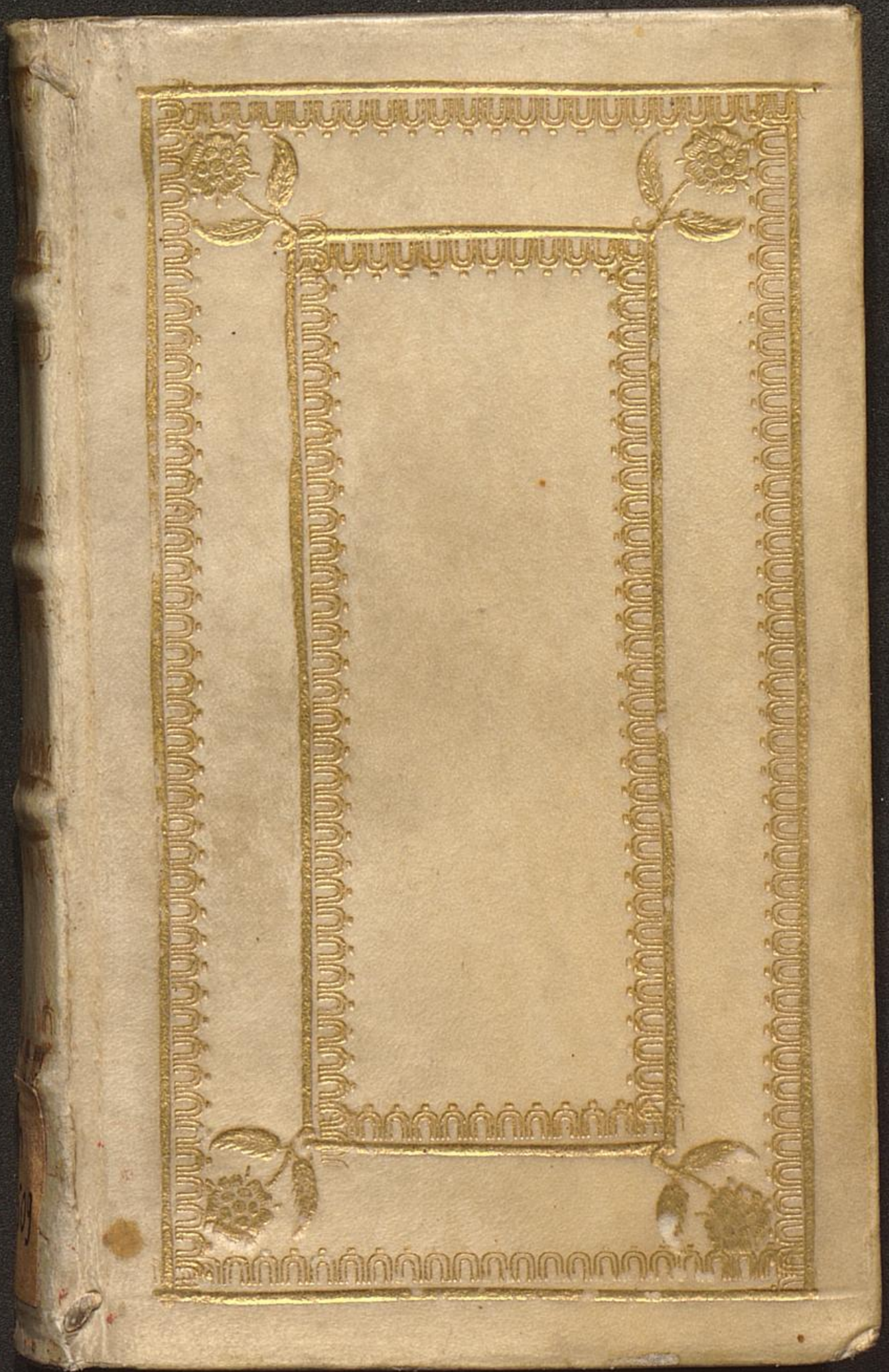
Universitätsbibliothek Paderborn

**Veri & Pii Sacerdotis Idea Seu Vita R. D. Iacobi
Merlo-Horstii, Pastoris B. Mariæ Virginis In Pascvlo
Coloniæ, SS. Theol. Licent.**

Crombach, Hermann

Coloniæ, 1645

urn:nbn:de:hbz:466:1-14591

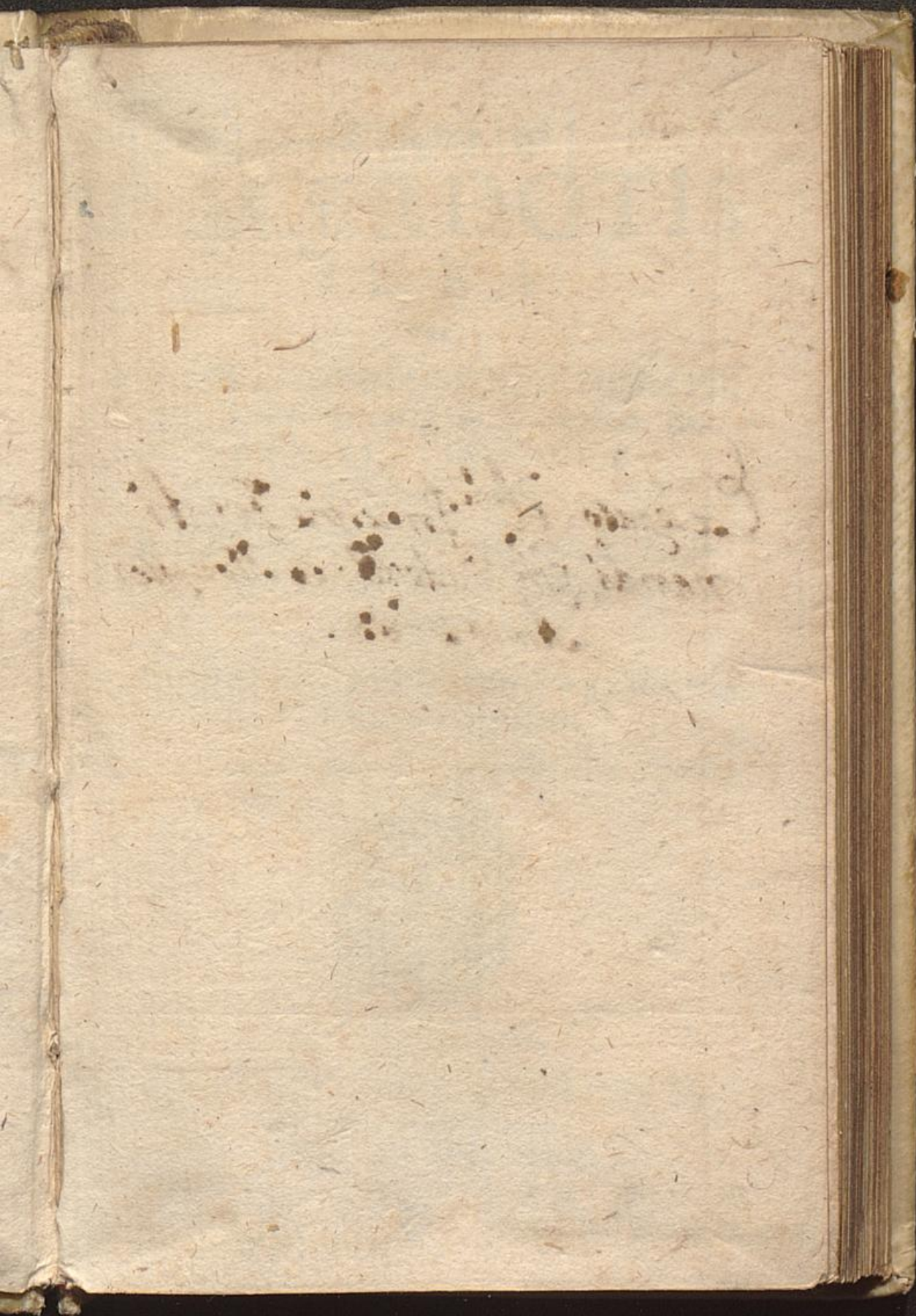

Th. 2509.

K

11

4

[v. L. H. Gumbert
P. 2. ?]

Ex Legato Cel^o Principis Ferdi,
nandi, Epⁱ Paderb^o; et Monaster.
Anno 1683.

VERI & PII
SACERDOTIS
I D E A

Seu

VITAE R. D. IACOBI MERLO-HORSTII,
PASTORIS B. MARIE VIRGINIS IN
PASCULO COLONIAE,
SS. Theol. Licent.

A SODALITATE ECCLESIAS-
TICO-MARIANA COLON.
adornata.

Ad CLERICORVM, & imprimis PASTORVM
imitationem accommodata.

Collegium S. Mariæ Paderb.

COLONIAE,

Apud IOANNEM KINCHIVM,
Sub Monocerote veteri,
ANNO M. DC. XLV.

Ferdinandus Fürstentberg

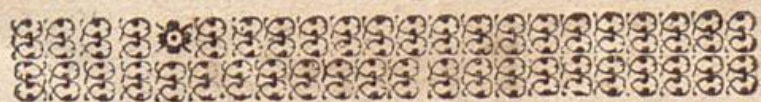
24
SACHSISCHER
KÖNIG

VERMÄCHTNISS
VON
KÖNIGLICHEN
HOF-
RATHEN

1714

Gegeben zu
Paderborn

ILLVSTRISSIMO

& Reuerendissimo D.

D. FABIO CHISIO

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS
GRATIA EPISCOPO NERITONENSI,
eiusq; S.^æ Sedis ad tractum Rheni & alias
inferioris Germaniæ partes, ac ad tracta-
tus Pacis vniuersalis cum potestate Lega-
ti de Latere Nuncio &c. Domino
suo colendissimo.

Redit ad te Illustris. ^{me} &
^{R. me} Præsul, Iacobus
Merlo-Horstius; sed in i-
magine: quã ipse dũ viue-
ret, natiuis plenæ, cumula-
tæq; virtutis coloribus ad-
umbravit, ego licet rudiore

L 2

cala-

EPISTOLA

calamo delineatam, vt ve-
ram tamē pij Sacerdotis &
animarum vigilāntissimi cu-
ratoris Ideam offero, vt
perennet eius viri memo-
ria, quem Celsitudo tua non
solum vſu, familiaritateque
sua dignum existimauit; sed
etiam dilectissimæ Sponsæ
suæ Neritonēsis adiutorem,
vt animo pridem, sic re ipsa
optasset, nisi diuina proui-
dentia tunc ei mercedem
laborum destinasset, cum
annum ætatis 47. attigisset,
eū ipsum, inquā, annum, vt
ob-

DEDICATORIA.

obseruauit Celsitudo tua,
quo S. Carolus Boromæus
Iacobi è præcipuis Patro-
nus (ad cuius vitam notis
illustrandam voti religio-
ne se obligarat) è uiuis nos-
citur abijsse.

Ita diuino consilio, sum-
morumq; virorum roga-
tu cõtigit, vt dum ipse Pa-
troni sui res gestas, vt for-
mã Cleri pararet orbi pro-
ponere, Iacobi vita, quasi
norma regulaque viuendi
Sacerdotũ, & curatorum
animarũ publico daretur.

★

3

Sed

EPISTOLA

Sed cuius meliore, quàm
tuo PRÆSVILLVSTRIS-
SIME, sub patrocinio, cui vita,
mores & virtus Iacobi per-
specta, laudata & probata
fuit, cuius ascetici libri
præsertim PARADISVS ANI-
MÆ ET CHRISTIANVS
THEODIDACTVS assiduè
versantur manibus?

Exstet hoc apud poste-
ros incorruptissimi, reli-
giosissimi què testis de Ia-
cobo, tanti, in quã, Præsu-
lis præconium, vitam eius,
mores què; scriptis libris vi-
deri

DEDICATORIA.

deri consentaneos fuisse,
quem ideo non viuum tā-
tum summa coniunctio-
ne, familiaritateque; sed
mortuum etiam eo hono-
re dignata fuit, Tua Celsi-
tudo, vt eius manu scri-
ptas preces, & decadem,
qua Deiparam salutare so-
litus est, præter alia, velut
amoris, eiusque vitæ inte-
gritatis tesseram seruan-
dam duxerit.

Erit hoc calcar cupidis
vitæ sanctioris in Ecclesia-
stico statu degentibus, vt

* 4 & af-

EPISTOLA

vt & asceticos eius relictos
orbi libros euoluant stu-
diosius, & vitam; mores-
que consecretur liben-
tius, quem tali iudicio no-
uerint esse viuum & mor-
tuum approbatum. Ipse
etiam è coelis, vt tam piè
& innocenter transacta vi-
ta sperare iubet, & mo-
riens facturum se promi-
sit, Deum Opt. Max. exo-
rare non desinet: vt Celsi-
tudinis tuæ sanctis votis,
conatibus, & indefessis
laboribus adspiret coele-
stis

DEDICATORIA.

stis Pater, & optatam Pa-
cem Orbi Christiano cle-
menter impertiatur.

*Coloniae 20. Martij, Anno
salutis M. DC. XLV.*

ILLVST.^{mz} & R.^{mz} CELS. V.

deuotus cliens

IOANNES KINCHIVS.

* 5

AD

Ducem Lotharing.

post Deum curam suā Pastoralem, eiūque
coniūctam vitam quietā, & otio literario
commodissimam, viuis & moriens tri-
buebat) ideo Sodalitas, Illustrissimorum
virorum rogatu, suo curauit nomine ty-
pis publicandam, vt existeret Sodalibus,
quorum præfecturā sæpius maxima lau-
de & emolumento cœtus Ecclesiastico-
Mariani gessit, viua quædam regula, non
literis, sed moribus expressa, quam facile
quiuis de Clero possit factis imitari. Fa-
cilis ait S. Leo ad exhortandum sit ratio efficax
ad suadendum; validiora sunt tamen exempla,
quam verba, & plenius est opere docere, quam
voce. Nam quod per præcepta prolixis
verbis vix tandē auditor percipit, aut sibi
patitur persuaderi, facili negotio velut in
immagine speculoque qui fieri possit, ocu-
lis exhibetur, & nostrorum operum de-
formitas elucet, quoties cū aliorum vir-
tutibus comparatur. Qui plenissimè monet
S. Gregorius intelligere appetit, qualis est, ta-
les nimirum debet conspiciere, qualis non est: vt ex
bonorum forma metiatur, quanto ipse deserto
bono deformis est; ex ijs quippe, quibus plenissimè
bona adsunt perpendit rectè, que sibi minus sunt,

Exempla
plus mo-
uent, quàm
verba.

Serm. de
S. Laur.

24. Mo-
ral. c. 6.

* 6

atque

Ad Sereniss. Princip.

atque in illorum pulchritudine conspicit, fœditatem suam, quam in semetipso & perpeti potest, & sentire non potest: iustorum ergo debemus vitam conspicere, vt subtiliter deprehendamus nostram: illorum videlicet species quasi quedam forma nobis imitanda proponitur, quia viuua lectio est vita bonorum.

Iacobus

Merlo vna regula Sodalitatis.

Et sanè quisquis leges duodecim Sodalitatis percurrerit, & velut normam factis huius viri, verbis & cogitatis aptarit, vsu comperiet, ad amussim omnia respondere.

Omnes eius leges seruauit ad amussim.

1. Tim. 4.

Principio scopum Clericis propositum propriam & proximorū perfectionem omnibus suis actionibus, lucubrationibus & negotijs præfigebat, ac re ipsa præstitit, quod eum in Timotheo monebat Apostolus. Exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate: dum venio attende lectioni, exhortationi & doctrina, noli negligere gratiam, qua in te est, qua data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterij: Hac meditare, in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus, attende tibi & doctrina: hoc enim faciens & te ipsum saluum facies, & eos, qui te audiunt.

Quo-

Ducem Lotharing.

Quotidie conscientiam vesperè cum 2. 4. 7.
domesticis, quorum singularem curam
habuit, discutiebat, & lectioni libri spi-
ritualis, vel meditationi vacabat, sacram-
que Deo litabat hostiam. memor 2. 4. 6.
regulæ.

Omni septimana confessione men-
tem expiabat: Sodalitatem die Iouis fre-
quentabat, eiusq; progressum apud alios
etiam cum ferret occasio promouebat,
ad mentem 3. & 11. regulæ. 3. 11.

Venerabatur in primis S.^{am} Dei Genit-
ricem Mariam, & S. Petrum Apostolorū
verticem, iuxta 5. & 6. monitum, id satis 5. & 6.
eius lucubrationes præsertim tabulæ te-
stamentariæ manifestant.

Quali virtutis exemplo præluxerit
omnibus, quo flagrarit animarum zelo,
qua diligentia viserit ægros, & adstiterit
morientibus iuxta. 8. 9. 10. iussione[m], 8. 9. 10.
fusè suis locis apparebit. Adeoque duo-
decimā exactè seruauit, quod licet sciret
eas leges vi sua neminē ad culpā obliga-
re, noluerit tamē in illas peccare, quoad
eius fieri per negotia posset, ne se fru-
ctibus vberrimis & præmijs spoliaret. Ita

Ad Sereniss. Princip.

*Duobus
medijs
proficie-
bat.*

*Cultu V.
Sacramēti
& Deipa-
ra.*

*Sitis so-
lius au-
genda gra-
tia.
Ser. de
Nat. B. V.*

qui semper omnium regularum obser-
uatissimus fuit, hoc velut canali diuina in
se dona deriuare solitus est, gratiaq; cœ-
lestis auxilia copiosiora percipere, quæ
non ignorabat in cultu augustissimi alta-
ris Sacramenti crebraque eius fruitione
ac Deiparæ patrocínio contineri: quare
quidquid ad vtriusque cultus incremen-
tum crebra mentis consideratione; au-
ctorum, qui hac de re scripserunt voluta-
tione, quidquid dicendo, monendo, scri-
bendo in se, vel alijs efficere potuit, non
destitit adhibere, vt tam aquæductum
Deiparam, quam ipsum fontem Christū
omnibus aperiret, & ex eo plenis fauci-
bus fluentia donorum cœlestium hauri-
enda propinaret; è quo fonte nouerat
omnem se mentis tranquillitatem, gau-
dium animi continuum, rerum caduca-
rum contemptum, & cœlestium deside-
rium continuo gustare, nec hanc suam si-
tim vnquam satis explere posse, quin ma-
ioris gratiæ, & solius quidem augmentū
avidissimè semper expeteret, S. Bernardi
secutus monitū. *Sola enim gratia est, qua e-*
Nat. B. V. gemus, sola est gratia, qua saluamur, quid nos
alia

Ducem Lotharing.

alia concupiscimus? quæramus gratiam, & per Mariam quæramus, quia ipsa, quod quærit, inuenit, & frustrari non potest.

Profecto neque doctrinam curiosam sine peruerso, neque vani nominis umbram, nec eius perennitatem in terris, aut dignitates ambiuit, vel magnatum fauorem, ut altius eueheretur, licet nec petenti obtruderentur: solum quærebat augmentum cœlestis gratiæ: & per canalem ipsum MARIAM: per eam accessum habuit ad filium, eiusque vitæ considerationi pariter & imitationi se impendit, ut affectus sit aliqua ratione quod mellifluus Bernardus; quem sibi vitæ regulam præfixerat; & non ex vano cum eodem potuerit coram Sodalibus suis gloriari. Fas-

ciculus myrrhæ dilectus meus inter vbera mea commorabitur. Et ego Fratres ab ineunte mea conuersione pro aceruo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter vbera mea collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei, primum quidem infantilium necessitatum, deinde laborum quos pertulit in prædicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum

inoran-

Ser. 438.

Cans.

Amor Iesæ

Crucifixi.

Ad Sereniss. Princip.

in orando, tentationum in ieiunando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, sputorum, colaphorum, subsannationum, clauorum, quæ in salutem nostram sylvæ Euangelicæ copiosissima noscitur protulisse. In eternū nō obliuiscar miserationes istas: quia in ipsis uiuificatus sum. Ex his mihi interdū potus salutaris amaritudinis, in his rursum suavis vinctio consolationis. Hæc me erigūt in aduersis, in prosperis reprimunt: in his plenitudo scientiæ. Hæc mihi in ore frequenter, sicut vos scitis, hæc in corde semper, sicut Deus scit: hæc stylo meo admodum familiaria, hæc mea sublimior interim Philosophia, scire Iesum, & hunc Crucifixum.

Quod si quis hos affectus in Iacobo desideret, eius libellum, quem Fasciculum myrrha nominauit, & Paradisi sectionem sextam & 7, consulat. In his cūctos Christi labores, rhythmis elegantissimis, illigatos, omnem passionis & vitæ cursum cum Deiparæ laudibus copiosissimè reperiet, mixta suauissimis omnium virtutum affectibus: inde pietatis studiosus hauriet mel de petra, & oleum de saxo durissimo; duro ad verba, duriora ad verbera, durissimo ad crucis tormenta.

S. Bern.
serm. 1. in
Pentec.

In

Ducem Lotharing.

Inuento iam fonte per aquæductum, quem ei leges Sodalitatis monstrarant, totus in eo fuit, vt vitam Sacerdote & animarum curatore dignam duceret, & huc omnia studia, dicta, facta & cogitata reuocabat. Hinc libros sibi comparauit, & euoluit omnes, qui possent subseruire proposito; tum velut apis industria selegit ea solertissimè, quæ mores instrueret, ad animi puritatem, corporis integritatē; passionum refrænationem, vitiorum extirpationem, virtutum omnium insitionem, augmentum, perfectionem, ad amoris diuini, proximiq̄ue feruorem, suæ cum voluntate diuina conformationem conducere videbantur; hæc prius ipse crebra mentis commentatione versabat, dispiciebatq̄ue modos & vias, quibus ipse sibi compararet, preces certas concinnabat, quibus à Deo gratiam ad exercendum vberiorempetrarer, ieiunia, corporisq̄ue afflictationes adhibebat, quibus obtenta cœlitus munera seruaret, muniret, confirmaret. Sacra scriptura, Sanctorumq̄ue Patrum monita legebat indies,
nota-

Studiū satisfaciendi officio suo.

Proficiendū in virtutibus.

Ad Sereniss. Princip.

notabat sententias & dicta rariora: quibus
memoriae mandatis firmiter animum cō-
tra oppositi vitij tentationes obarmaret.

*Alios in-
flammādi
&c.*

Iam vero quæ paulatim vsu & exerci-
tio piorum operum ipse compererat esse
magis idonea media vitiosarum cupidi-
tatum extirpationis, virtutis inferendæ,
pietatis fouendæ, charitatis nutriendæ,
libris etiam scriptis alijs publicabat: vt nō
vno tantum corde, vel ore; sed omnium
lectorum Deum coleret, amaret, venera-
retur, & cum Psalterio diceret. *Magni-
ficite Dominum mecum, & exaltemus nomen
eius in idipsum.*

*In præfat.
Fasciculi.*

Hinc ipsa profluxerunt verba, qui-
bus lectorem ad vitæ Christi considera-
tionem & imitationem exhortatur. *Ecce
speculum vitæ Christi est, inspice ô Christiane,
tuamq; compone, & quia rectum sui pariter, &
obliqui regula est, in illa decorē multū, variasq;
virtutes obserua: in tua maculas & vitia: sed
tāto facilius eluenda; quo diligentius speculū sine
macula consules. Illud ergo obseruetur oculis
tuis, & in Christi vitæ meditare die ac nocte, vt
vitæ tuæ vitia, & Christi virtutes agnoscas, illo-
rum odium, harum amorem & imitandi desi-
derium*

Ducem Lotharing.

derium concipias, meditatio enim notitiam parit, illuminat intellectum, affectum excitat, & voluntatē accendit, at verò ignoti nulla cupido, & quid mirum, si paucos Christus habeat imitatores? meditari enim vitam Christi ac gesta piget, & imitari libeat?

Vt porro Spiritus ardorem, animam *Fouendū* verè dixerim Ecclesiastici viri, foueret in *Spiritus* se, nutrireque, tres præcipuè libros indies *ardorem.* fere voluēdos proposuit, Scripturam Sacram, S. Bernardum, & Thomam de Kempis: totus in his erat: ducebat ex his principia, quibus vitæ sanctioris bases, Cosmophilorum institutis contrariæ niterentur; ex iisdem fontibus rationes & motiua virtutum amplectendarum in areolas libellorum suorum velut riuos deriuabat: vnde vigor ille virorūque germinaret in asceticis præceptionibus, tanto cum fructū, gustu, sensuque Lectorum, quotquot vitæ perfectioris studio delectantur.

Ita cum omnes muneris sui partes explere semper sollicitè conaretur, & alios etiam ad amorem Dei suiūque instituti perfectionem inducere, *fuit sal.*
cus,

Ad Sereniss. Princip.

Lux mundi.

cus, nō infatuatus; sed excoctus, à pravorum affectuum spuma liber, & aptus ad putorem in alijs vitiorū acrimonia monitionis corrigendum: tanquam *lux mundi* corporis simul & animi puritate candicans, errorum & ignorantiae tenebras in alijs discutiebat, simulque verbis, scriptis & exemplis facem ad progressum in virtutibus præferebat.

Civitas supra montem posita.

Deniq; quasi *civitas supra montem posita*, segregatus à rerum terrenarum amore, & animo, cogitatis, & desiderijs semper in cœlestibus defixus, portis etiam sensuum vigili custodia contra tartareorum hostium insidias, & assaultus clausis & firmis propugnaculis Dei timoris præmunitis, pij Sacerdotis & Sodalis Ecclesiastico-Mariani ideam sic adumbravit, vt benevolus lector in singulis ferè capitibus huius libri sit aliquid reperturus, quod possit imitari: nam ideo minutiora quaedam, & ad vsum ac exercitationem quotidianam accommodata consecramur, vt virtutis studioso facilius occurrat, quod æmuletur.

Habent Sodales in huius vitæ lectione fru-

Ducem Lotharing.

fructum hunc etiam præ ceteris, quod se quodammodo virtutis huius participes debeant existimare: solet enim id esse commune cuiuslibet sacræ Societatis emolumentum, quod operum bonorū satisfactio, & vis impetrandi cū alijs communicetur. Vnde cum Sodales Sodaliū tuorum heroica facta legunt, suum quodammodo meminerint se thesaurum, cuius participes sunt, intueri. Debent ait S. Macarius *fratres in dilectione, & gaudio simul conuersari, & qui operatur de eo, qui preces fudit ita dicere, nempe particeps sum thesauri, quem comparat frater meus, quia communis est. Qui verò preces fundit, & de legente secum ita reputet: fructus, quem ille capit ex lectione lucrū meum est. Qui autem ministrat, ita cogitet, ministerium quod exhibet cedit in communem vtilitatem. Quemadmodum enim corporis membra cum multa sint, vnum sunt corpus, & se mutuo iuuant, & vnumquodq; proprio fungitur officio: verbi gratia, oculus pro vniuerso corpore videt manus pro omnibus membris operatur, pes quocumque pergat, vniuersa membra circumfert, sic & fratres sibi inuicem cedant, & qui legit, orantem amore & gaudio complecti debet, secum hoc reputās,*

Sodales
participes
horum o-
perum.

Hom. 3.

quia

Ad Sereniss. Princip.

quia pro me petatur. Hęc S. Macarius. Cuius rei gratia S. Anno Colonienſis Archiepiſcopus primus in metropoli ſua congregationem Eccleſiaſtico-Marianam inchoauit, vt veluti in multorum ignium coniunctiōe mentis ardorem facilius conſeruarent, augerentque & alter alterius operum bonorum fructum participaret.

*e. 7. de-
clamat. de
vita &
moribus
Cleric.
Clerici
quomodo
peccata
populi co-
medant.*

Quod ſi quis forte Iacobum aliquanto ſeueriores morum Cleri Cenſorem in ſcriptis libris, vel nimis religioſum iudicet in tabulis teſtamentarijs, quibus ſe diſpensatorem tantum facit bonorum Eccleſiaſticorum, non Dominum, & omnia ſuperflua pauperibus, nihil opulentiſ amicis cenſet eſſe relinquendum, velim S. Bernardi caput 7. euoluat: vbi ſic contra degeneres Eccleſiæ miniſtros fulminat. *Indignus lacte & lana cōuincitur, ſi non paſcit oues, ſi non vigilat in cuſtodia gregis: iudicium ſibi manducat, & veſtit: va va tibi Clerice, mors in olla, mors in ollis carniū, mors in huiuſmodi delicijs eſt, non modo, quia ſecus introitum delectationis poſita eſſe dignoſcitur; ſed ob id maxime, quia populi conſtat eſſe peccata,*

qua

Ducem Lotharing.

quæ comedis. Sumptus Ecclesiasticos gratis habere te reputas? cantando, vt aiunt, tibi prouenire videntur: sed bonum erat magis fodere, aut etiam mendicare: peccata enim populi comedis, ac si propria tibi minus sufficere videretur. Sollicitus esto tanquam rationem redditurus pro eis, gemitus funderes, dignos agere pœnitentia fructus. Alioquin ea noueris tibi imputanda, quæ modo inter delicias comedis, & parui pendis, & dissimulas, tanquam nihil attinentia tibi. O iudiciorum abyssus multa, ô terribilis Deus in consilijs super filios hominum. frustra tunc incipient miseri dicere montibus, Cadite super nos, & collibus operite nos. Venient, venient ante tribunal Christi, audietur populorum querela grauis, accusatio dura, quorum vixere stipendijs non diluere peccata, quibus facti sunt duces caci, fraudulentum mediatores. Quid tibi insipiens delicia sapiunt? quid diuitia illa cacos delectant oculos, quibus mercaris tam graue iudicium, tam dura temetipsum obligas rationi? vniuersa siquidem vsque ad quadrantem nouissimum exigeris. Sed esto quis studiosè & fructuosè laboret, dignus est planè operarius mercede sua, vt qui altario seruit, de altario viuat: viuat inquam de altario, vt iuxta eundem Apostolum

psal. 65.

Luc. 24.

Quæ graue iudiciū
ijs ideo im-
mineat.

Etiā strenuè laborantibus.

ali-

Ad Sereniss. Princip.

*Si reditus alimenta, & quibus tegatur habens, his contem-
malè im- tus sit. tertium ei hoc periculum est, de altario
pendant. viuat, non superbiat, non luxurietur, deniq; non
ditetur. nec contra Sancti cuiusdam planè dignā*

*S. Hier. ad
Nepot.*

*omni acceptatione sententiam ex Clericatu di-
tior fiat. Non sibi de bonis Ecclesie ampla palatia
fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos
inde congreget, nec in vanitate vel superfluitate
dispergat; non extollat de facultatibus ecclesie
consanguineos suos aut neptes, nuptiū tradat.*

*Et sacri-
legè.*

*Res pauperum non pauperibus dare par sacri-
legij crimen esse dignoscitur. Sanè patrimonia
pauperum facultates ecclesiarum, & sacrile-
ga eis crudelitate surripitur, quidquid sibi mini-
stri & dispensatores, non vtique Domini vel pos-
sessores vltra victum accipiunt & vestitum. Nec
enim Deus ordinauit his, qui Euangelio ser-
uiunt de Euangelio quarere, aut habere delicias,
vel ornatum; sed viuere ait Paulus ex eo, vt vi-
delicet sint contenti alimenta corporis, non in-
citamenta gula, aut incentiua libidinis, & qui-
bus tegantur, non quibus ornentur accipere.*

*Haëtenus S. Bernardus. Tam seuerum
Iudicis tribunal, vt Iacobus euaderet,
prouidè cum in vita, tum morte bonorū
superfluorū heredes semper esse pauperes*

Ducem Lotharing. |

voluit, faciens amicos sibi de mammona ini- Luc. 165
quiritatis, vt cum vita deficeret, ab his in a-
terna tabernacula reciperetur, conciliato
per hoc sibi iudice: nam iucundus homo, qui Pf. 111.
miseretur & commodat, disponet sermones
suos in iudicio, in eternum non commouebitur.

Sed licet omnibus Sacerdotibus, cu-
ratoribus tamen animarum egregio præ- Forma
luxit exemplo, qua ratione cum vitæ Pastorum.

etiam periculo teneantur oues pascere,
solari ægros, morientibus adistere: pri-
uatis etiam colloquijs subditos suos de-
beant officij commonere; quod ipsis,
his inculcat verbis S. Gregorius. Et quia:

vna eademque exhortationis voce non suffi- Ho. de cur-
cit simul cunctos admonere, debet singulos, in ra. Pasto-
quantum valet, instruere, priuatis locutioni- rali.

bus adificare, exhortatione simplici fructum
in filiorum suorum cordibus quarere. Debe-
mus namque pensare continuè, quod San-
ctis Apostolis dicitur, & per Apostolos no-
bis Vos estis sal terræ: si igitur sal sumus, con-
dire mentes fidelium debemus. Vos igitur qui Matt. 5.

Pastores estis, pensate, quia animalia Dei
pascitis, de quibus profecto animalibus Deo per
Psalmistã dicitur: Animalia tua habitabunt

in 1

Ad Sereniss. Princip.

Psal. 67. in ea. Et saepe videmus, quod petra salis brutis animantibus anteponitur, vt ex eadem petra salis labere debeant, & meliorari. Quasi ergo inter bruta animalia petra salis debet esse sacerdos in populis: curare namq; Sacerdotē necesse est, quae singulis dicat, vnumquemque qualiter moneat, vt quisquis Sacerdoti iungitur, quasi ex salis tactu aeterna vite sapore condatur. Sal enim terra non sumus, si corda audientium non condimus. Quod profecto condimentum ille veraciter proximo impendit, qui praedicationis verbum non subtrahit. Hucusque Gregorius: cuius Pastoralis, cui per otium libebit percurrere, videbit Iacobum viuum exemplar praedicationibus S. Gregorij simillimum expressisse, quod cum aetate nostra Deus huic ciuitati singulari beneficio donauit, merito paulo diligentius est pertractandum adiectis industrijs & facillimis obuijs medijs, quibus conatus in omni vita sua est Sacerdotis & Curatoris animarum officio congruenter viuere: quas industrias, & pie viuendi modos aptissimos quisquis usurparit, re ipsa magnum in virtutibus progressum experietur.

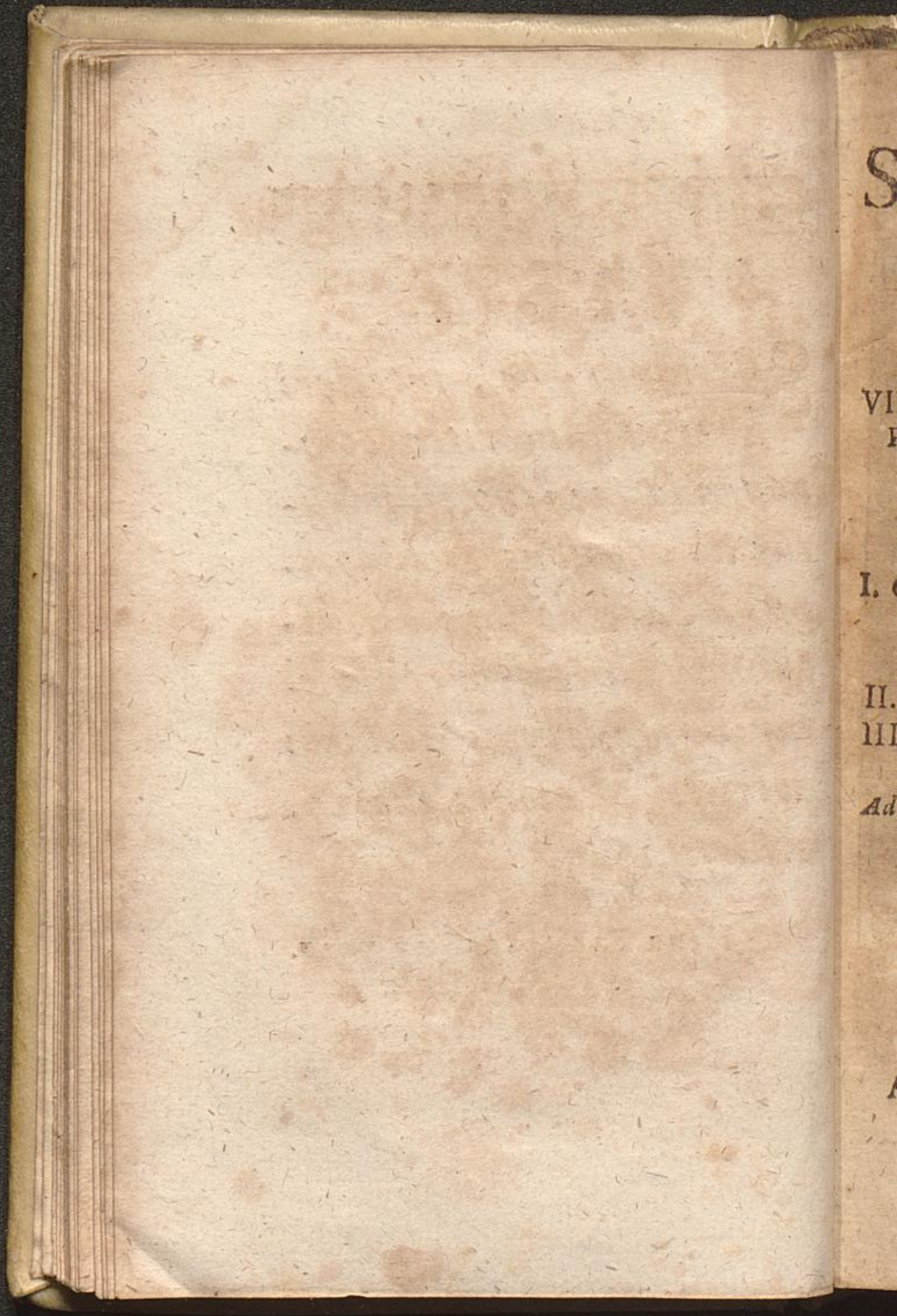
AP-

APPROBATIO CENSORIS
Librorum Ordinarij.

*Speculum hoc, interiori
homini salubriter com-
ponendo, magno cum fru-
ctu ab omnibus, cum pri-
mis à Sacerdotibus Dei al-
tissimi, identidem consule-
tur; ideoque typis evulgari
poterit. Colonia die 27.
Martij. 1645.*

HENR. FRANCKENSIERSTORF.
S. Th. Doct.

VERI & PII
SACERDOTIS
IDEA, &
EXERCITIA,

Seu

VITA R. D. IACOBI MERLO-HORSTII,
PASTORIS B. MARIE VIRGINIS IN
PASCULO COLONIAE,
SS. Theol. Licent.

ACCEDUNT

I. Oratio Paranetica DE VENATIONE SPIRI-
TUALI *habita in professo S. HVBERTI &c.*
Ad Sodales B. V. MARIAE.

II. DOCUMENTA ASCETICA.

III. TESTAMENTVM CHRISTIANI HOMI-
NIS.

*Ad Clericorum & PASTORVM imitationem accommo-
data.*

COLONIAE,
Apud IOANNEM KINCHIVM,
Sub Monocerotote veteri,
ANNO M. DC. XLV.
Cum Priuil. S. Cæs. M. generalis.

R. DIACOBVS MERLO HORSIVS ST.
LIC. PASTOR. B.V. MARIE IN PASCVLO.
Colonice Obijt. Aº 1644. 20 April. Etat. 47.

INDEX CAPITVM ET PRAXIVM
huius opusculi.

D edicatio.	
Præfatio.	
Caput 1. Patria Iacobi, Parentes, & puerilis educa- tio.	1
Caput 2. Oſtendis circa annum 1605 Coloniã dis- citur, & ab auunculo materno piè educatur.	3
Caput 3. Vndecennis humaniores literas in Gymna- ſio trium Coronarum apud Patres Societatis Ie- ſu diſcit.	5
Caput 4. Anno 1612. transfertur ad Montanum Gymnaſium, & Philoſophia nauat operam.	8
Leges Muſæi in Collegio Suolgiano à Iacobo propo- ſita.	10
Oratio ante ſtudia.	13
Caput 5. Theologicis vacat ſtudijs, deliberat de vi- ta ſtatu.	13
Caput 6. Sacris Ordinibus, & Sacerdotio ante legi- timam ætatem initiatur Anno 1621.	17
Hymnus S. Auguſtini de dignitate & vita Sacer- dorum.	20
Praxis breuiſſima piè celebrandi, & cõmunicandi tum ante, tũ poſt Miſſam, & Cõmunionẽ vtilis.	21
Caput 7. Anno 1622, in Sereniſſimi Reuerendiſſi- mique Principis Lotharingia & Decani fami- liam adſciſcitur.	27
Caput 8. Anno 1623 Paracia D.V. in Paſculo pra- ficitur.	28
Caput 9. Inſignis animi demiſſio.	30
a 2	Caput

I N D E X

<i>Caput 10. Voto speciali cupiditatem plurium beneficiorū & ambitionē dignitatis sibi præscindit.</i>	33
<i>Caput 11. Afflictatio corporis & abstinentia.</i>	39
<i>Caput 12. Quotidiana viuendi ratio.</i>	41
<i>Caput 13. Castitatis inuolatē seruandæ studium & fuga mulierum.</i>	43
<i>Caput 14. Puritas mentis & horaria aspirationes.</i>	46
<i>Caput 15. Puritas intentionis in operibus.</i>	49
<i>Ante labores.</i>	49
<i>Post labores.</i>	50
<i>Ante opus quoduis.</i>	50
<i>Exercitium ingentis meriti & efficacia, seu actus heroicus, & pactum cum Deo ineundum.</i>	53
<i>Caput 16. Gradum Licentia in Theologia anno 1626. suscipit.</i>	58
<i>Caput 17. Inducit in Parochiam frequentationem Sacramentorum.</i>	60
<i>Methodus præparationis ad audiendas Confessiones.</i>	62
<i>Oratio præparatoria ad eas audiendas.</i>	68
<i>Caput 18. Ante Paschale tempus inuisit Parochianos, admonet officij, corripit.</i>	70
<i>Caput 19. Officia diuina curat diligenter, ornat Ecclesiam, pietatemque promouet.</i>	72
<i>Caput 20. Studium piè canendi, vel dicendi Horas, orandi uoce uel mente.</i>	74
<i>Præuia considerationes.</i>	75
<i>Oratio ante Horas Canonicas.</i>	79
<i>Oratio post officium, uel longiorem orationem.</i>	80
	Ora-

INDEX

	<i>Orationes de Passione Domini, singulis Horis Canonis accommodata.</i>	81
39	<i>Ad Matutinas.</i>	81
41	<i>Ad Primam.</i>	
um	<i>Ad Tertiam.</i>	
43	<i>Ad Sextam.</i>	82
io-	<i>Ad Nonam.</i>	
46	<i>Ad Vesperas.</i>	83
49	<i>Ad Completorium.</i>	
49	<i>Oblatio Meditationis.</i>	85
50	<i>Caput 21. Cultum Venerabilis Sacramenti omnidie Iouis in Parochianis excitat, cum insigni diuina prouidentia argumento.</i>	86
50	<i>Caput 22. Conuersatio & colloquia eius pacifica, utilia, pia, diuina.</i>	88
53	<i>Caput 23. Temporis accuratissima ratio in somno, cibo capiendae, conuiujs &c.</i>	90
58	<i>Caput 24. Cura domesticorum & Fratrum.</i>	94
em	<i>Caput 25. Oeconomica viuendi ratio, & prouentuum administratio similis religiosa paupertati.</i>	96
60	<i>Anni 1631 rationes in fine Decembris inita.</i>	98
io-	<i>Caput 26. Misericordia in pauperes, studiosos, Religiosos, exules.</i>	99
2	<i>Caput 27. Inuidia in morbis acutissimis patiētia.</i>	110
68	<i>Caput 28. Curam Sanctimonialium in S. Vincentio suscipit, cum insigni fructu cœnobij, delicatos cibos in morbis etiam refugit, & ad nosocomia mittit.</i>	111
70	<i>Methodus preparationis ad predicandum fructuosè Verbum Dei.</i>	

INDEX

<i>Meditatio concioni prae mittenda.</i>	113
<i>Oratio ante concionem immediatè dicenda.</i>	117
<i>Post Concionem.</i>	119
<i>Caput 29. Egregia documenta, quae familiaris a-</i> <i>cris initiando dedit, & varia eius praecleara sa-</i> <i>cta & dicta.</i>	122.
<i>Caput 30. Lucta cum daemone diuturna & vi-</i> <i>arix.</i>	129
<i>Caput 31. Amor & fiducia in Deum, eiusque cum</i> <i>diuina voluntate conformatio.</i>	132
<i>Caput 32. S. Bernardi opera magno studio illustrat.</i>	135.
<i>Caput 33. Familiaritas pia & sancta cum Illustri-</i> <i>simo D. Nuncio Apostolico Fabio Chisio Episcopo</i> <i>Neritonensi.</i>	144
<i>Caput 34. Cura agrorum & morientium morbum</i> <i>& mortem ei accelerat.</i>	147
<i>Caput 35. Incrementa morbi & singularis patien-</i> <i>tia.</i>	149
<i>Caput 36. Morbo non nihil remittente votum con-</i> <i>cipit, S. Caroli Boromei vitam illustrandi.</i>	152
<i>Rosarium D. N. Iesu Christi in 7 decades digestum</i> <i>ad memoriam & honorem 7. effusionum san-</i> <i>guinis Christi.</i>	157.
<i>Actus Contritionis ad remissionem peccatorum ob-</i> <i>tinendam efficac, eoque semper in promptu ha-</i> <i>bendus, quia est praesentissimum mala mortis</i> <i>antidotum.</i>	159
<i>Caput 37. Mori pia vita consentanea.</i>	160
<i>Caput 38. Funeris ratio ab ipso praescripta, & tabu-</i>	161

INDEX

	<i>lis testamentarijs sancita.</i>	163
	Caput 39. <i>Dicta sententiaque eius selectiores, quibus ut principijs vita perfectioris uteretur.</i>	166
	Caput 40. <i>Forma corporis, statura, & lucubrations.</i>	169
	Libri editi.	170
	Libri edendi.	173
	Caput 41. <i>Testamentum eius.</i>	176
	Dispositio sepultura eiusdem.	184
	Informatio super statu rerum suarum Executori- bus scripto relicta.	188
	Caput 42. <i>Epitaphium eius & hominis Christiani vita regulam exprimens.</i>	193
	ORATIO PARÆNETICA habita à R. D. Iacobo Merlo-Horstio ad Sodales Ecclesiasticos Anno 1628. in profesto S. Huberti & die Com- memorat. Omnium Fidelium defuncto- rum.	
	Thema. <i>Dicet Domino susceptor meus es tu, & refugium meum, Deus meus, sperabo in eum.</i>	
	<i>Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium, & à verbo aspero. Psal. 90.</i>	
	Pars. I. <i>De Venatore Diabolo eiusque venatione.</i>	198.
	Pars. II. <i>De Sacra venatione Christi</i>	
	<i>Epilogus continet ardentem exhortationem ad mu- nus Pastoralis dignè obeundum.</i>	250

Index

INDEX

<i>Index capitum libelli cui titulus. Zelus Domus Dei</i>	259
<i>Documenta Ascetica D. Iacobi Merlo pro varijs hominum statibus, vernaculo sermone scripta, nunc Latine donata.</i>	
<i>Compendiaria collectio omnium, qua Religiosis Deo dicatis virginibus scitu & obseruatu necessaria sunt, ut Deo placeant, & vocationi sua congru- enter viuant.</i>	261
<i>Documenta quadam selectiora pro virginibus Deo deuotis in seculo degentibus.</i>	275
<i>Exercitia sex vitia ad dicta puncta facilius obti- nenda.</i>	279
<i>Documenta 10. ad vitam homine Christiano dig- nam congrua, & cuius statui, sexuque accom- modata.</i>	
<i>Epitaphium R. D. Iacobi Merlo-Horstij Pastoris in Pasculo.</i>	284
<i>De Libris eiusdem orbi vulgatis ex nomine Ana- gramma.</i>	287

Errata corrigenda.

Pag. 7. lin. 10. pro b. lege ab. p. 28. l. 21. lege cumulata. p. 36. l. 21. lege cuperet. p. 36. l. 22. lege calamo p. 70. l. 20. lege nec p. 152. l. 23. lege edisurus p. 162. l. 3. lege anagnosten p. 162. l. 4. lege ei congruos p. 165. l. 9. lege parentarunt p. 167. l. 11. lege pietatis p. 187. l. 5. lege adiuurationem p. 191. l. 22. lege gratior p. 192. l. 21. lege optauit. p. 193. l. 13. lege annis 47. p. 193. l. 25. lege Ecclesiastico p. 193. l. 24. lege Parochi p. 197. l. vlt. lege separare p. 199. l. penult. lege mysterij p. 210. l. 25. lege ferat p. 226. l. 3. lege vicos p. 226. l. 21. lege intelligis p. 243. l. 1. lege hoc est. p. 246. l. 16. lege super eum curam p. 262. l. 13. lege adhuc p. 262. l. 27. lege contendam p. 263. l. vlt. lege quod p. 264. l. 18. lege praescindam p. 273. l. 25. lege aliarum p. 281. l. 18. lege accrescit. p. 281. l. 25. lege ut in, p. 283. l. 11. lege regula p. 283. l. 13. lege tot.

IDEA PII SACERDOTIS,

Sive

VITÆ R. D.

IACOBI MERLO

HORSTII, PASTORIS

in Pasculo B. V. Mariæ

C A P V T I.

*Patria Iacobi, Parentes, & Puerilis
Educatio.*

Vit Iacobus Merlo patriâ *Patria.*
Gelder, natus in Horst
pago Diœcesis Ruremun-
danæ, patre Iacobo Mer- *Parentes.*
lero, matre Helenâ Mathen,
fortunæ mediocris, colonis. Annus ei na- *Natalis*
talis à salute partâ septimus & nonagesi- *annus.*
mus post millesimum quingentesimum,
dies 24. Iulij, postridie Translationis SS.
Trium Regum, pridie S. Iacobi; hinc &
nomen Iacobi tulit, & in omnem vitam
cultui SS. trium Regum fuit deditissimus.
Parentem ei maturè fors acerbior sustu- *Parentis*
lit; quem ruri milites iniquæ voluntati *mors.*
A suæ

suæ obnitentem, crudelem in modum in-
 teremerunt. Ne tamen puer, cui diuina
 prouidentia maxima quæque dona desti-
 nabat, à teneris negligetur, duos prouidit
 eius pueritiæ tutores, matrem in pa-
 tria, auunculum Coloniae, custodes perui-
 giles, ne gratiæ baptismalis faceret iactu-
 ram. Mater pia religiosaq; foemina, tene-
 ro timorem Dei, vitiorum fugam & vir-
 tutis amorem cum lacte sensim instilla-
 uit. Rusticana fuit annis octo ferè primis
 habitatio & educatio, simplex autem, re-
 cta sinceraq; unde eximius ille candor
 animi, quem nulla vnquam postea fuca-
 ret fallacia, dolus aut fictio: corpus etiam
 laboribus assuetum obduruit à pueris ad
 diurnis nocturnas lucubrationes adiun-
 gendas. Iam tum nouum hunc Ieremiam
 sibi eligebat ex agro Deus, vt euelleret,
 & destrueret, & disperderet, & dissiparet,
 & edificaret, & plantaret. Alium huic
 Colono destinabat agrum Coloniensem,
 tot Martyrum irrigatum sanguine, tam
 foecundum germine Virginum & Con-
 fessorum fructibus vberrimis, vt ibidem
 cœlesti sparsa semente, totum terrarum
 orbem ascetico diuinoq; nutriret pabulo.

*Materna
 educatio.*

Ierem 1.

Ele.

Elegit vt David, seruum suum, & sustulit *Psal. 77.*
 eum de gregibus ouium. de postfœtantes accepit
 eum pascere Iacob seruum suum, & Israël he-
 reditatem suam. Et pavit eos in innocentia
 cordis sui, & in intellectibus manuum suarum
 deduxit eos.

C A P V T II.

Octennis circa annum 1605. Coloniam ducitur,
 & ab auunculo matris no piè educatur.

DEgebat Coloniae Matris auunculus *Auuncu-
 lus Iacobè
 Coloniae.*
 R. D. Ioannes Horstius, ætate proue-
 eta Metropolitanae templi Vicarius, vitæ
 morumq; integritate conspicuus, à pieta-
 te vero præcipuè commendatus, quem
 R. P. Franciscus Costerus olim Sodalibus
 Marianis adscripserat, sub huius vigilis &
 solliciti tutoris disciplina voluit Deus nõ-
 dum octennè puerũ adulescere, præceptis
 imbui, formari moribus, vt animi puritas
 & innocentia, nulla labe grauiore, corpus
 vero nullo libidinis cõtagio polueretur.
 Ad hunc A. 1605. 28. Maij Iacobus ab agro
 cũ Elisæo ad Eliam nutricium suum venit, *3. Reg. 17.*
 apud quẽ nihil hauriret oculis, aurib. aut
 alio quouis sensu perciperet, q̃ ingenuo
 pudori vel honestati morũ aduersaretur.

A 2

Hic

*instituit
eum mo-
ribus.*

*Obitus
auunculi*

Hic Sacerdos candidam, simplicem & innocentem nactus indolem, tum primam doli capacem, cœpit ad verecundiam, pietatem in Deum, & amorem litterarum informare, primisq; tradere rudimentis, & elementis imbuendum triennio; cuius exemplum vitæ religiosissimæ cum puer indies contemplaretur, nullâ vagandi factâ licentiâ, mores suos cœpit ad omnem honestatem componere. Quo nutritio & parente, deinceps ad annum ætatis ferè 30. vsus est, vt virtus confirmata non posset facilè malorum exemplis vel consilijs labefactari. Vicissim Iacobus auunculo gratus omne præstitit obsequium ætate iam decrepita, multis morbis & miserijs obnoxia, donec annos natus 93. vitam hanc miseram cum immortali feliciter A. 1629. commutauit. Tunc Iacobus velut Elisæus duplici Eliæ sui præceptoris imbutus spiritu, cœpit non tantum vt ante auunculi more, exemplo virtutis perfectæ; sed & scriptis asceticis magis celebrari, & velut tuba cœlestis Dei laudes toto terrarum orbe resonare.

* *
*

CA-

C A P V T III

Vndecennis Humaniores Litteras in Gymnasio
trium Coronarum apud Patres Socie-
tatis Iesu discit.

Sortitus erat cum Salomone animam
bonam, & ingenitam Sapientiae cupi-
ditatem, *qua facile videtur ab his, qui diligunt Sap. 6.*
eam, & inuenitur ab his, qui querunt illam, Cupido
preoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior sapientia.
ostendat. Agrum habebat mentis non pra-
uarum cupiditatum lolijs obsitum, neq;
vitiolorum sentibus horridum; sed vomere
seuerioris disciplinae bene subactum;
pulum, mollem ad sementem sapientiae
recipiendam aptissimum, terram certe
bonam, quae foenore perpetuo si non
centesimas, certe sexagesimas duceret.
Testem huius illius fructus & ardoris ac-
quirendae sapientiae religiosissimum ha-
beo Praeceptorem eiusdem R. P. Adamum
Casen Soc. Iesu nunc Studiorum Regem-
tem, quo Magistro Iacobus vsus est qua-
driennio, dum politiori studeret littera-
turae, is velut in imagine sic eius mores &
indolem representat.

[Fuit D. Iacobus, meus in Gymnasio
trium Coronarum

Testimo-
nium Prae-
ceptoris.

A 3

trium Coronarum

trium Coronarum Societatis Iesu Coloniae discipulus annis plus minus quatuor, nimirum ab A. 1608. vsq; ad annum 1612. in Grammaticis & Poëtica, quibus in scholis & annis quomodo se habuerit, probè memini, quando pueri vultus, habitus, mores & indoles animo meo velut praesentia nunc etiam obuersantur. Adolescentulus erat intra decimum quartum

Exterior quintumve ætatis annum, exterius ad omnem honestatem compositus, interius animo totus sedatus, in quo nil perturbationis omnino, nullus inordinatus motus, & quod de Tobia c. 1. legimus, *nihil puerile*

Gestus *in opere* appareret. E vultu, motu, gestuq; corporis & actione, modestia, verecundia, probitas & ingenuitas elucebat; nec tamen affectata vanè, vel aucupandæ gratiæ studio quæsitæ, sed ex optima indole promanans, & ingenita naturæ seriatim confirmata. Pietate erga Deum, Sanctosq; reuerentia, erga Præceptores obseruantia nulli secundus erat; labore magis & studio diligentiaque, quàm ingenio, primos æquabat scholæ. Nihil in eo Professor, nihil discipuli desiderabant,

ne-

nedum culparet quispiam. Scio Iacobum in scholis offendisse neminem, sapius me recolo peroptasse similes illi discipulos omnes; quamuis in tanta frequentia diuina bonitas non paucos excitaret, qui pari passu Iacobi virtutem aut æmularentur, aut etiam consequerentur.

Vnum in eo præcipuum obseruaui. Sic *Attentio*
 ore Præceptoris pependisse, sic velut a *ad dicta*
 apem argumentosam libasse verba singu- *professoris*
 la, collegisse sedulò, vt quidquid ad litteras, eruditionem, disciplinasq; capescendas idoneum, vel ad virtutem homine Christiano dignam excolendam vtile produceretur in medium, id animo totum cõplecteretur, & referret in Cõmentarios. Hinc ista manasse videntur totius eruditionis, omnisq; litteraturę copiosa aduersaria. Secutus hoc ipso tempore Ecclesiastici monitum: *Ne defrauderis à die bono. & ne particula boni doni te prætereat.* *Eccl. 44* Hactenus Magister eius.

Eodem tempore nomen Angelicæ *Fit Sodalitati*
 dalitati dedit, vt facilius cœlestibus his *lis Ange-*
 toribus & præsidibus innocentia casti- *licus.*
 tasque, quibus Angelis esse similis desiderat.

derabat, maneret integra, cultor item Deiparæ Virginis & S. Ursulæ præcipuus: inde profluxit ei consuetudo quotidie sub noctem conscientiam discutiendi, quot hebdomadis maculas conscientie eluendi, mensam Dominicam frequentandi, Deiparam Rosarij recitatione quotidie honorandi. Sic diuina naturalibus medijs adiungendo, capacem animum reddidit, sapientiam complectendi.

C A P V T I V.

Anno 1612. transfertur ad Montanum Gymnasium, & Philosophiæ nauat operam.

Progressum in humanioribus litteris non nihil sufflaminauit, vt ipse sibi persuadebat, Scholæ Professorumque mutatio: imò profuit: dum sic alijs etiam virtutis & diligentie prælucet exemplo. Causas aperit Magister eius Adamus Casen. [Adolescens Rhetoricam auspicatus non sua voluntate, sed auunculi imperio è Gymnasio Coronarum transijt ad Gymnasium Montanorum, quod inter vrbis tria reliqua vetustissimum est, vt in eo Philosophicis disciplinis imbutus & Magistri titulo decoratus bonas litteras profite-

literetur, sensimq; doctior, & ad obeunda
munia Ecclesiastica prodiret instructior;
simulq; Svolvianæ fūdationis beneficio
frueretur. Jhæc ille. Tenuit in eo loco so-
litum pietatis cursum, quem mirificè
promouebat Gymnasij Regens, Admo-
dum R. D. Ioannes Gelenius, Collegij A-
postolici Decanus, & postea Serenissimi
Principis Electoris & Archiepiscopi Vi-
carius in Spiritualibus generalis, vir vt
doctrinâ præcipuus, ita pietatis fouendæ
in Iuuentute sibi credita studiosissimus,
lumen egregium Sodalitatis Ecclesiasticæ
Venerabilis Sacramenti apud Patres So-
cietatis Iesu; huius virtutes Iacobus vt
quotidie suspiciebat & mirabatur, sic i-
mitabatur sollicitè: cui moriens idem
lampada porrexisse videtur, & dictæ So-
dalitatis amorem ingenerasse: nam Iaco-
bo nostro nemo postea in ea Sodalitate
magis assiduus, eiusq; præfecturam gessit
minimum quater. Exactis autem Philo-
sophiæ spatijs A. 1616. 22. Martij laureâ
donatus est Magistrali. Vnde viginti natus
annos, eiusdem Regentis mandato vide-
tur Iacobus Conuictoribus præfuisse;
nam frater ipsius putat eum leges ijs tu-

*Causa
mattisi
Gymnasij*

*Regentis
Montanæ
D Gelenij
encomia.*

liffe, quæ manu eius exarata reperta sunt
cum hac inscriptione:

LEGES MUSÆI IN COLLEGIO
Syvolgiano propositæ.

Epist. 49 [Temporis iacturâ nulla grauior, atque
eo magis indignor, inquit Seneca, aliquos
ex hoc tēpore (quod sufficere nec ad ne-
cessaria quidem potest, etiamsi custodi-
tum diligentissimè fuerit) in superuacua
maiorē partem erogare: scilicet ars longa
est & vita breuis: vt ergo compendiosior
eruditionis via sit, diligens temporis cura
& custodia faciet, si nimirū statis diei horis
sua assignentur studia, & officia ea seduli-
tate peragenda, quasi à quolibet die, imò
qualibet diei hora fructus aliquis profe-
ctusq; foret exigendus. Proderit itaq; in-
frascriptū diei trāsigēdē modū obseruare.

I. Mane signo ab hebdomadario custo-
de dato, nemo auroram Musis amicam
inerti otio & torpore in plumis delitescēs
elabi patiatur, sed collectis quisque ne-
cessaria quiete viribus, stratum linquet,
& ad Musæum properabit, ibidem preces
Collegij p̄e & distinctè, vt par est, reci-
tanda, sic diei pariter ac studij auspicio,
ab

ab inuocatione diuini Numinis facta ad
sua quisq; studia seridè ac sedulò tractan-
da sese accingent, ea continuantes quoad
vsque pulsu Gymnasij ad scholasticas le-
ctiones conuocentur.

2. Finitis lectionibus, negotij si quid e-
rit, paucis expediendum; ab his ad resu-
menda in Musæo studia transeundum.
Atq; hic quidem quod reliquum est tem-
poris antemeridiani, partim auditæ le-
ctionis repetitioni, partim pomeridianæ
seu sequentis lectionis tractationi impen-
dendum. Idem finitis lectionibus pome-
ridianis obseruandum.

3. In ipso Musæo summoperè vitanda
frequens discursio & excursio, nisi quam
necessitas fecerit rationabilem. Ante om-
nia vero omnes inconditi clamores atque
rumultus, nugæ & inimicæ gesticulationes,
inanes verborum strepitus & intempesti-
uæ fabulæ studiosè cauendæ: neque enim de-
cet tempus silentij seu studijs destinatum
turpiter & inutiliter perdere. Si forsan
oborta de dubio quodam literario disce-
ptatio, aut alia de studijs collatio, collo-
quium postulet, cauebitur, ne sermo al-
teri cuiquam studijs intento sit importu-
nior.

4. Vesperi precibus horâ statutâ recitatis cubitum, singuli se, qua par est ratione & honestate, component. Nocturnas lucubrationes, vtpote corpori & literis inimicas, fugient. Quod si cuius forte studendi cupiditas diurno labore non expleta, nocti & somno partem surripere suadeat, matutino id potius quàm vespertino tempore faciendum; nam aurora Musis amica.

His legibus diligenter omnes sese conformabunt, transgressorum namque siue negligentia siue contumacia, aut pecuniariâ aut arbitrariâ Superiorum pœnâ mulctabitur. Verum Philosophos decet non tam vi legum & formidine, quàm virtutis amore rectè facere. Hoc enim discrimen inter Philosophum & Vulgus agnouit Aristippus, quòd Vulgus legum præscripto arceatur, Philosophus citra leges sponte rectè faciat.]

Ex his liquet, quem ille modum studendi seruarit eo tempore, quamq; temporis duxerit accuratam rationem; qua verò oratione præuiâ sit vsus postremis etiam annis vitæ libet adijcere.

ORA

ORATIO ANTE STVDIA.

O Iesū, Verbum & Sapiaentia Patris, da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Illumina cor meum, vt sciam, velim & faciam quod acceptum coram te sit omni tempore. Duce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Da mihi sedium tuarum astricticem Sapientiam, qua intellectum meum illuminet, cor meum purificet, & affectum meum inflammet, ad cognoscendum & amandum te Dominum meum in omnibus & super omnia.

ALIA BREVIOR.

Seruiat tibi, Domine Deus, quidquid ago, lego & scribo, omne quod cogito, dico & intelligo, à te incipiat, & in te omne opus meum finiatur.

Porro imago, coram qua studere solitus est, fuit Christi patientis facies in sudario Veronicæ expressa.

CAPVT V.

Theologicis vacat studijs, deliberat de vita statu.

MAnsit in conuictu Montani Gymnasij ex fundatione Syvolgianâ
A 7 quin-

quinquennio sequenti, dum Theologiæ simul & volutandis optimis quibusque Scriptoribus assiduam nauaret operam. Nam mens eius à rerum creatarum amore segregata, cum contemplando summo bono profundius immergeretur, & Angelici Doctoris (quem vitâ cum primis exprimere gestiebat, eius Bibliothecæ suæ præfixa imagine) fontibus potaretur auidius, cepit incredibili siti sapientiæ diuinæ sic æstare, vt diurno studio nocturnas adijceret interdum horas, vt alios etiam eiusdem Doctoris Interpretes exhauriret.

Nocturna lucubrations

Lectio SS. Patrum.

Cœpit eodem tempore SS. Patrum excutere monumenta, nec cursim delibare, sed in Commentarios accuratè referre, nullum vt absque fructu sibi tempus elabi pateretur, vt sapientiam (quam adamabat vnicè) sibi fœdere sociali maritaret, audire sibi visus identidem monitum Sapientis: Si enim sapientiam inuocaueris, & inclinaueris cor tuum prudentiæ, si quaesieris eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis eam, tunc intelliges timorem Domini, & scientiam Dei inuenies, quia Dominus dat sapientiam, & ex ore eius prudentia & scientia.

Prov. 22.

Ne

Næ ille plusquam auarus pecuniam & re-
 conditos thesauros, plusquam ambitiosus
 dignitates, vel voluptuosus delicias, sapi-
 entiam diuinis humanisq; coniunctis me-
 dijs vbiq; noctes & dies inquirebat, ean-
 dem quasi thesauros reconditos in SS. Pa-
 trum & optimorum quorumuis Autho-
 rum libris eruebat, vt eius augendæ cupi-
 ditatem infatiabilem expleret, licet animi
 nimia contentione valetudo corporis in-
 terdum debilitaretur. Nec tamen iuuandi
 proximi negligebat studium, cum ceteros
 conuictos & contubernales exemplo
 monitisq; formaret ad odium vitiorum,
 virtutis & literarum amorem, iisdem stu-
 dendi, diemq; pie, studiosè, fructuosè que
 transigendi certas & stas ferret leges.
 Eodem tempore cœpit animo versare vi-
 tæ statum, quem tãdem complecteretur,
 frequenter de sanctioris vitæ disciplinâ
 ineundâ, cum rerum humanarum con-
 temptione cogitabat, & inter reliquos vi-
 tæ religiosæ status (vt fratri per læpe dixit)
 arridebat in primis Societas Iesv, quam
 ingenio suo propensionique voluntatis
 consentaneam maximè iudicabat; sed
 vires corporis infirmæ reuocabant, &

*Vehemēs
sapientia
studium.*

*Delibe-
rat de vi-
tæ statu.*

*Modus e-
ius viue-
di reli-
giosus.*

re maturiùs expensâ , lenfit è re fore ,
si secularem Ecclesiasticum statum com-
plexus, proximis verbo, scriptis & exem-
plo vitæ commodaret, quamuis extremis
annis vitæ, conscientia arbitro nonnun-
quam fassus sit, si valetudo pateretur, o-
ptare se potius religiosum mori, sua ta-
men contentum forte viuere; sed qui vi-
uendi modum eius examinarit, aduertet,
parum vel nihil à religiosa viuendi nor-
ma abfuisse, plusq; per leges ascetarum,
saluis votis licuisse, quàm ipse sibi genio,
vel corpori, rigidus sui ipsius censor in-
dulgeret. Ita nihil vnquam pecuniarum
in res inutiles, curiosas, superfluas vel de-
licatas erogabat, omnia necessitate cor-
poris & valetudinis metiebatur, reliqua
Bibliothecæ, pauperibus & pijs causis ap-
plicabat; vt ad rem domesticam iudicio
fratris nimium quam par erat, attentus
videretur, ne quid vnquam deesset ad e-
genos alendos, & templum exornandum.
Iam tum minoribus Ordinibus initiatus,
S. Hieronymi ad Nepotianum senten-
tiam manu sua descriptam voluebat assi-
duè: [Clericus qui Christi seruit Ecclesiæ,
interpretetur primò vocabulum suum, &

nominis definitione prolata nitatur esse quod dicitur. Si enim Cleros Græcè, Latinè Sors appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de Sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, id est, pars Clericorum est: qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut & ipse possideat Dominum, & possideatur à Domino: qui ergo Dominum possidet, & cum Propheta dicit: Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest: quod si quidquam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus, v. g. si aurum, si argentum, si variam suppellectilem, si possessiones, cum istis partibus Dominus pars eius fieri non dignabitur.] His calcaribus se ad vitam Clerico dignam excitabat.

C A P V T VI.

*Sacris Ordinibus & Sacerdotio ante legitimam
ætatem initiatur A. 1621.*

EXistimabat R. D. Ioannes Gelenius plurimum Iacobum profuturum proximis, si quam maturrimè Sacerdotio fungeretur: quæ vero causæ præcipuæ per-

permouerint, vt assentiretur, & præuiâ dispensatione citiùs ordinaretur, hæcenus non comperi; tempus ipse consecrationis suæ his consignauit verbis: [Anno 1621. 6. Martij sum ordinatus in Sacerdotem à R^{mo} D. Ottone Episcopo Cyrenensi & Suffraganeo: 21. Martij celebravi primum meum Sacrum in Sacello S. Ursulæ, vulgò Camera Aurea:] dedit hoc Patronæ suæ, quam honore præcipuo cum vndecim milibus Virginum venerabatur; dedit & animi demissioni, quippe qui quoad eius fieri posset, splendorem omnem externum & applausum declinabat, magis sollicitus, vt Deum eximiâ sibi pietate mentisq; feruore demereretur, quàm ab alijs videretur. Exinde ferè quotidie rem diuinam, nisi morbo præpediretur, factitabat; nec etiam cum iter faceret, & impedimenta non leuia moram inferrent, deduci se à piâ consuetudine patiebatur: præmittebat quinos Ecclesiæ Psalmos consuetos, & pias è Thomâ de Kempis & alijs depromptas preces, quas postremis annis è paradiso suo petebat: mirificè verò pietate suâ præfentes ad orandi studium & religionem

ex-

In S Ursula celebrat primitias.

Quotidie Sacrum legit.

Preparatio ad id.

excitabat, quod vberius varijs operibus
 prastitit, præcipuè in Aphorismis, Para-
 diso & industrijs piè celebrandi seorsim
 editis, vt hisce facibus languorem Sacer-
 dotum ætatis nostræ & tepiditatem in-
 flammaret. Vt verò se quotidie Sacerdo-
 talis officij commoneret, Breuiario duas
 has præscripsit sententias, primam S. Gre-
 gorij in Pastoralis: [Nemo in Ecclesia am-
 pliùs nocet, quàm qui peruersè agens no-
 men vel ordinem sanctitatis vel Sacerdo-
 tis habet: delinquentem namque redar-
 guere nullus præsumit, & in exemplum
 valde culpa extenditur, quando pro re-
 uerentia Ordinis peccator honoratur.]
 Adiecit & istam S. Hieronymi in Ezech. *Hiero. in*
 l. 2. [Grandis dignitas Sacerdotum, sed *Ezech. l. 2.*
 grandis ruina, si pereant: letamur ad a-
 scensum, sed timeamus ad lapsum: non
 est tanti gaudij excelsa tenuisse, quanti
 mœroris de sublimibus corruisse: nec e-
 nim solùm pro nostris delictis reddemus
 rationem, sed pro omnium quorum ab-
 utimur, & nequaquam sumus de eorum
 salute solliciti.] Adscripsit Hymnum ex
 S. Augustino.

*S. Gregor.
in Pastor.*

*Hiero. in
Ezech. l. 2.*

HY.

HVMNVS S. AVGVSTINI
de dignitate & vita Sacerdotum.

Viri venerabiles Sacerdotes Dei,
Pracones altissimi, lucernae diei,
Charitatis radio fulgentes & spei,
Auribus percipite verba oris mei.
Vos in Sanctuario Dei deseruitis,
Vos vocavit palmites Christus vera vitis.
Cauete ne steriles aut inanes sitis,
Sic cum vero stipite viuere velitis.
Vos estis Catholicae legis protectores,
Sal terra, lux hominum, ouium pastores,
Muri domus Israel, morum correctores,
Iudices Ecclesiae, Gentium Doctores.
Si cadat protectio legis, lex labetur,
Si sal euauerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat, via nescietur,
Nec si Pastor vigilet, ouile frangetur.
Vos coepistis vineam Domini procurare,
Quam doctrinae riuulis debetis rigare,
Spinas atque tribulos procul extirpare,
Ut radices fidei possint germinare.
Vos estis in area boues trituranter,
Prudenter à palea granum separantes,
Vos habent pro speculo legem ignorantes
Laiici, qui fragiles sunt & inconstantes.

Quid-

Quidquid vident Laici vobis displicere,
 Dicunt procul dubio sibi non licere:
 Quidquid vos in opere vident adimplere,
 Credunt esse licitum, & culpâ carere.

Cum Pastores ouium sitis constituti,
 Non estote desides, sicut canes muti:
 Vobis non deficient latratus acuti,
 Lupus rapax inuidet ouium saluti.

Addamus Praxim ipsam celebrandi,
 quam seruari solitus postea typis seorsim
 excusam etiam communicaturis accom-
 modauit.

PRAXIS BREVISSIMA
 piè Celebrandi & Communicandi,
 pro Sacerdotibus & Laicis:

Tum ante, tum post Missam & Commun.
 utilis.

Obserua hîc Actus præcipuarum
 virtutum.

Adorationis & Grat. Act.

O Dulcissime Saluator, Christe Iesu,
 qui ex nimia charitate nos miserè
 perditos redemisti pretio Sanguinis tui:

Et

Et in huius Amoris tui memoriam, necnon in pignus futuræ gloriæ, tam admirabili Potentia, Sapientia & Bonitate dedisti nobis in cibum & potum ipsum Corpus & Sanguinem tuum: Denique ad hæc diuina Myſteria, me viliffimum peccatorem in numerum tuorum [*Sacerdotum*] Seruorum tua ineffabili clementia vocare dignatus es.

Adoro te ex toto corde, & gratias tibi ago ex intimis visceribus animæ meæ, pro tam immensis beneficijs tuis; & affectus omnium Electorum tuorum mihi medullitus opto, vt placere tibi possim in hoc opere, quod facturus sum. (vel iam feci.)

Contritionis.

Sed heu me miserum, qui hæctenus tam indignè vocatione mea vixi, & toties, & tam grauitè te DEVM meum offendi peccatis meis (præsertim his N...) Sed nunc de ijs, *Doleo* ex intimo corde meo, ob Amorem tui super omnia: & deinceps Tibi soli seruire, placere, & adhærere propono.

Puræ Intentionis.

Proindeq; nunc accedens ad Mensam
Con-

Conuiuij tui, ex omni affectu cordis mei
Tibi [*hoc Sacrificium, Missæ*] dignissimam
hostiam Corporis & Sanguinis tui, quam
tu ipse semel pro nobis in Ara Crucis ob-
tulisti; offero ad laudem & gloriam æternæ
Maiestatis tuæ; In memoriam sacratissi-
mæ Incarnationis, Vitæ, Passionis ac Mor-
tis tuæ.

In gratiarum actionem pro omnibus
donis & beneficijs, toti cœtui Electorum,
& mihi indignissimo peccatori hucusque
præstitis: vel vnquam præstandis.

Pro salute quoque Fidelium Viro-
rum N... Et solatio Defunctorum N...

Et vtinam ex omni affectu, feruore &
desiderio Amicorum tuorum, seu iam re-
gnantium in cœlis, vel adhuc militantium
in terris, hoc tam grande tuæ pietatis o-
pus peragere possem. (*vel potuiss. m.*)

Fidei.

Corde siquidem *Credo*, mi IESV, & ore
confiteor, quia Pater æternus, DEVS sei-
pso summè beatus, potens, perfectus, &
nullius egens, secundum infinitam mise-
ricordiam suam sic dilexit Mundum, vt
Te Filium suum Vnigenitum nobis daret
Saluatorem. Cre-

Credo quoque, quod Tu ipse Patri æqualis per omnia, ex vi immensæ charitatis tuæ de sinu Patris descendisti in uterum Virginis, & propter nos homines HOMO FACTVS ES. Et quod ex amore nostri hoc Sacramentum in vltima Cœna instituens, verum Corpus & Sanguinem tuum, id est, Te ipsum nobis ad manducandum dedisti. Et denique Patri tuo factus obediens vsque ad mortem, Temetipsum pro nobis Hostiam in Ara Crucis obtulisti.

Spei.

Ideoq; *Spero* in te, magna fiducia venio ad te, ô Domine, qui nostri causa tam mira facere; & tam dira pati voluisti. Quid enim negabis, qui sic amasti, vt teipsum dares?

Amoris.

Amo Te quoque, ô bone IESV, ex tota virtute cordis mei, & semper deinceps, & in æternum amabo, si tu dederis.

Oblationis & Resignationis sui.

Sed quid retribuam tibi, Domine, pro tanto munere, & pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Ecce, me ipsum totum, Corpus,

pus, Animam, & omnia offero in omne
beneplacitum benignissimæ vountatis
tuæ.

*Humilitatis, & Vnionis cum meritis
Christi.*

Verùm quid habeo, quod non accepe-
rim? Quid vilis creatura, vermis terræ,
miser peccator, pauper & seruus inutilis
præstare poterit DEO, Creatori ac Domi-
no suo? Tu ipse potiùs, ô Domine, vtpote
Aduocatus & Mediator meus, diues in
meritis & miserationibus, suscipe causam
meam.

Et ex thesauro immense charitatis tuæ
fer opem inopiæ meæ: & pretium Sangui-
nis tui, omniumque meritorum tuorum
repræsenta æterno Patri tuo; & hinc sup-
ple omnem defectum meum, præcipuè
huius meæ, heu, nimis modicæ & imper-
fectæ præparationis, qua ad hæc SS. my-
steria venio, vt sic Ei per Te placeat obse-
quium indignissimæ seruitutis meæ.

Postulationis.

Fac etiam, ô Bone IESV, per omnes mi-
serationes tuas, vt hoc tremendum My-
sterium & admirabile donum charitatis
tuæ, debitâ semper Fide, Reuerentiâ &

B

Gra-

Gratitudine prosequar: idq; puro & ardenti corde nunc & semper recipiam. Statum hunc quoque meum N. ad quem me ex singulari gratia vocare dignatus es, Charitate, Castitate, Humilitate, Mansuetudine, Patientia, Sobrietate, &c. Moribusq; tibi placitis, & [*sacerdote*] fidei seruo tuo dignis excolere studeam. Idq; ut seruitus mea magis tibi placeat: Ad maiorem gloriam tuam, Ecclesiæ utilitatem, & propriam proximiq; salutem.

Abnegationis sui & Vnionis cum Deo.

Vnde tandem supplex rogo, vt per virtutem Corporis & Sanguinis tui, abstrahas cor meum efficaciter ab omnibus noxijs affectibus N... qui gustum ac fructum huius Sacramenti impediunt, & intimè tibi vnias & incorpores, vt gustem quàm suauis sis, Domine, & vnus tecum efficiar spiritus: vt tu in me, & ego in te maneam, adeoq; nihil sit, quod me vnquam separare valeat à te. Nam tibi adherere mihi bonum est, &c. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? ô pars mea Deus in æternum!

CA-

C A P V T VII.

A. 1622. in Serenissimi R^mic^h Principis Lo-
tharingia & Decani familiam
adsciscitur.

DEcennium ferè compleuerat intra
Montani Gymnasij septa, nec pote-
rat istis angustijs lucis istius fulgor occul-
tari, quin latius radijs sparsis urbem illu-
straret. Nobilis viri Gabrielis de Roy iu-
dicio splendor iste vitæ integritatis Se-
ren^{mo} & R^{mo} Decano Metropolitano
Principi Lotharingiæ Francisco Episcopo
Virdunensi sic probatus est, vt in fami-
liam suam cooptarit Iacobum à Sacris si-
bi futurum. Itaque sub initium anni 1622
Contubernio Montano deserto conce-
sit in Aulam, quam virtutis perfectæ cla-
ritate mirificè illustrauit, eamque breui
famam collegit & existimationem, vt ea-
licet ætate iam aptissimus ad amplissima
munia sustinenda iudicaretur; sic etiam
virtutem Iacobi Princeps prudentissimus *Amor Se-*
suscepit & adamauit, vt ad extremos vsq; *ren. Prin-*
vitæ dies summis eundem in amoribus *cipis in*
habuerit: nam morbi tempore quotidie *Iacobum.*
destinauit ex aula certos, qui morbi siue *in morbo.*
B 2 incre-

incrementa, siue decemēta referrent accuratè, cibos exquisitissimos quosq; submit, pharmaca suppeditavit: quin & raro præcipui amoris in virum argumento manibus ipse suis nonnulla præparavit ad morbi vim infringendam, & vires corporis prostratas erigendas & confirmandas. Interim pudore virgineo suffundebatur æger, immerenti tam eximia singularis amoris indicia à tanto Principe exhiberi. Nec tamen in aula diu morari potuit, quem Deus ad curam animarum destinabat.

C A P V T VIII.

Anno 1623. Paræcia D.V. in Pasculo præficitur.

DEcessit anno 1623. 12. Februarij R. D. Petrus Spicherus Pastor in Pasculo, Collatio penes Decanum Metropolitanum erat, multi candidati beneficij Iacobum ætate superabant, virtutis cumulatâ famâ, morumq; maturitate nemo, quam Sereniss. Princeps Franciscus per annum exploratissimam habebat, vt præter multorum opinionem, cum vix vicesimum quintum ætatis annum expleuisset, eum
di-

dignissimum existimarit, cui curam Pastoralem eam crederet, qua se totumque Capitulum Metropolitanum, familias item Canonicorum, & eorum quotquot beneficijs templi fruuntur, præter ciuicas alias domus subiiceret. Adijt 22. Martij possessionem, & eam diligentiam munus obire cœpit, vt cum omnium superaret expectationem hanc ex ore Principis sæpe vocem expresserit, neutiquam se poenitere, quod D. Iacobum ætate iuuenem tanto muneri præfecisset. Qui sicut initio cum Musas à limine salutauit, ideam absolutissimi studiosi & Philomusi, postea Sacerdotis religiosissimi, sic iam exemplar Curatoris animarum vigilantissimi studuit exhibere, & omnes partes huius officij humeris etiam Angelicis formidandi peruestigare, complecti animo, & re ipsa semper exsequi, vtq; facilius gregem Domini pasceret oratione & verbo, secutus exemplum Pastoris Pastorum & Episcopi animarum nostrarum

*Christi, cœpit prius facere,
quàm docere.*

* *

*
B

3

CA

C A P V T IX.

Insignis animi demissio.

Tacobus altum moliturus vite sanctioris ædificium, profundum iecit humilitatis fundamentum. Vnde sicut postea

*Vide Proca
miū libri
7. tubarū*

SEPTEM TVBIS suis orbi Christiano vulgatis, oneris Pastoralis magnitudinem, obligationem & officia publicavit eo consilio, vt hoc velut Classico Clerus & animarum Curatores excitati ad bellum luxur, ambitioni, auaritiæ, otio desidiaq; velut capitalibus hostibus indicerent, vocationis & officij neglectum corrigerent, sacerorum contemptum & amorem sæculi velut pestes detestarentur; sic primus ipse sibi bellum denunciauit domesticum & assiduum, ac mentem sui cognitione depressit, de se viliter & submissè solitus sentire & loqui, iactantiam in verbis, in bene laudabiliterque factis ostentationem fugere, vt nullus apud eum assentationi, nullus vanæ laudi & plausui populari locus esset; ideo suspectos habebat amicos, si laudarent immodicè libros, quos typis vulgauerat, cum illos ipse, quibus posset modis, depressum iret, sanè paucis

*se depri-
mit.*

*fugit lau-
des.*

cis ante mortem mensibus ita cuidam
 è Societate Iesu Patri scripsit inter cate-
 ra : [Sed tamen suspendit me, an dicam
 offendit, benignior illa & propensior cen-
 sura, quam de me meisq; quisquilijs ferri
 video; luculentum quidem indicium per-
 humani & facilijs animi tam beneuolè res
 amicorum æstimantis; sed suspecta ferè
 sunt aut esse debent amicorum iudicia,
 vtpote quæ non tam veritas, quam affe-
 ctus format, sincerius & securius critiriũ,
 quod à parrhisia manat, quæ scilicet nec
 in amicis nœuos & vitia dissimulet, quin
 notas obseruat, monet & corrigit, imò
 etiam reprehēdit. Faciet id quidem etiam
 momus aut Aristarchus aliquis, sed ami-
 cos ab his facilè dispar affectus discernit.
 In meis quidem minutijs & nugis, quid est
 quod tãti æstimari debeat? Mihi quidem
 adeo non probantur pleraque, vt velim
 abolita. PARADISVS placueritne, nescio;
 mihi certè adeo non placuit amplius, vt
 noua editio nouum pene totum & alium
 propediè datura sit. Pergit deinde reliqua
 & Cōmentationē in S. BERNARDVM parĩ
 modo deprimere, more viris sanctissimis
 vlitato, qui mentis aciem à suis egregijs

*Amar
 corripit.*

& heroicis factis auertebant, ad lapsus, ne-
 uos & errores conuertebant assiduè, quo
 sibi ipsis vilescerent, & ab alijs reprehendi,
 corrigi contemniq; desiderarent, id alibi
 pharmacum contra tumorem præscribit.
 [Nosce teipsum, ô homo, quia ex cog-
 nitione sui vilescit sibi homo, vt ex igno-
 rantia sui intumescit; quid superbis, cuius
 conceptio culpa, nasci pœna, viuere mise-
 ria, & mori tormentum est? Vnde ergo
 superbis, homo? ob gratiæ dona, naturæ
 vel fortunę bona? vel ob ingenium, scien-
 tiam, aut alias corporis vel animi dotes,
 quibus te putas excellere? sed quid ex his
 omnibus tuum est? nonne hæc omnia ab
 Authore Deo & bonorum omnium fon-
 te prodierunt? Aliena sunt isthæc omnia
 tibi credita tantum & paulisper commo-
 data, in Authoris gloriam & salutis tuæ
 commodum; sed in dedecus & damna-
 tionis cumulum cessura, nisi
 bene expenderis.]

* *
 *

CA-

C A P V T X.

Voto speciali cupiditatem plurium beneficiorum & ambitionem dignitatis sibi præscindit.

Radix malorum, cupiditas, qua semel humanæ menti firmiter insitâ, necesse est vitiorum omnium virulentos fructus pullulare: solet enim è cupiditate nata opum affluentia, luxum, fastum, intemperantiam, libidinem & quasuis pestes exitiales Clericis generare, præsertim quos semel hydrops infatiabilis plurium beneficiorum infecerit: Vnde tam seuerè Concil. Trident. damnat eam cupiditatem, statuitque: [vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem, si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre.] Habebat Iacobus Parochiale pertenuè beneficium, eiq; Vicariam adnexam, satis id sibi rebarur esse, non solum ad vitam suam, sed & pauperum aliorum alendam & bibliothecam

Sess. 24.

c. 14.

Vno contentus beneficio.

*declinat
plura.*
 cam instruendam, dū modo permagnum
 rei familiaris vectigal parsimoniam adhi-
 beret. Vnde quanto quidam ambitiosius
 opima Sacerdotia, Principum gratiam,
 officia perhonorifica, dignitatesq; venan-
 tur, & prō dolor mundinantur, tanto ipse
 studiosius oblata nec petenti, refugiebat;
 vt graue nōnunquam ipsi certamen cum
*& fauorē
Principū.* viris Principibus fuerit, de sponte delato
 fauore promotioneq; honestē declinan-
 da, ne tantorum Virorum gratiam auer-
 sari videretur. Sed quo magis ab alijs ad
 officia speciosa sollicitabatur, vt radicitus
 eorum obtinendorum sibi spem præscin-
 deret, morem Patrum Professorum Socie-
 tatis Iesu imitatus, hoc se speciali voto
 Deo obligauit.

VOTVM DE NON ACCE-
ptando vllō altiori gradu & dignitate.

Ego Iacobus Merlo Horstius, B.V. Mariæ
 in Pasculo Pastor, bene deliberata mente
 promitto & voueo Deo Omnipotenti, coram
 Beatissima Dei Matre Patrona mea, S. Angelo
 Custode, ceterisq; Patronis meis & Cœlitibus
 omnibus, velut testibus, quod non velim aut
 cupiam vnquam ad statum, gradum, digni-
 tatem,

tatem, &c. vllam altiorem, pinguiorem, commodiorem adspirare, neque verbo vllō, scripto aut obsequio per me vel per alios cuiusquam gratiam, fauorem aut opem captare, quo altius promoueri queam; sed velim & optem multò magis sorte mea (cui vtinam dignè respondeam) contentus viuere, donec Deus & Superiores, quibus obedientiam debeo, aliud de me statuunt. Ita factum Colonia, Anno 1631. ipso S. Francisci, cuius exemplo vtinam detur mihi terrena despiciere, & amare ac querere cœlestia. Amen.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit.

Hæc superius posita, repeto, ratifico, confirmo, Anno 1642. ipso S. Augustini Episcopi

EGO IACOBVS MERLO-HORSTIVS.

Sed vr opum contemptâ affluentia spem in Dei prouidentia fixam teneret, nihil Deo strenuè militanti rerum necessariorum defuturum, ob oculos quotidie ponebat has Breuiario insertas sententias: *Iacta super Dominũ curã tuã, & ipse te enutriet, Psal. 54. & non dabit in eternum fluctuationem iusto.*

B 6

Bx

Psal. 26. *Exspecta Dominum, & custodi viam eius, & exaltabit te, vt hereditate capias terram, melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas. Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pascaris in*

S. Cypr. de ora. Dom. *diuitijs eius. Et illud S. Cypriani: Cùm Dei sint omnia, possidenti Deum nihil deerit, si Deo ipse non desit. Orabat etiam cum Sa-*

Prou. 30. *lomone: Duo rogabo te, Domine Deus & Pater meus, ne deneges mihi, antequam moriar: Vanitatem & verba mendacij longè fac à me, mendicitatem & diuitias ne dederis mihi: Tribue tantùm victui meo necessaria, ne fortè satiatus alliciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus periurem nomen Dei mei. His se precibus & expensis animo sententijs ad contemptum diuitiarum excitabat indies ferè, dum Breuiarij librum volueret. Vnde qui tantopere abhorrebat à pluribus beneficijs, cùm sui similes caperet omnes de Clero, libera voce calomòq; sic detonuit in Sa-*

c. 13. monit. sap.

cerdotes opum cupidos: [Quid ergo, ô diuites, (si tamen diuites) nunquam presentibus saturi semper ad plus & amplius auri sacra fame stimulante respicitis? Quorsum coniungitis domum ad domũ,

& a-

& agrum agro copulatis? Verum magis prodigiosum est, si opes auidè congerant qui electi in sortem Domini statum profitentur, cuius decor & integritas opum contemptu & cœlestium præcipuè bonorum desiderio constat. Ut quid ergo pauperis Christi patrimonium tam violenter inuaditis, tam infideliter tractatis, tam indignè consumitis? ignominia ordinis vestri est, proprijs studere diuitijs, nec bene conueniunt militare Deo, & dignis seculo curis implicari. Quando peius habuit Ecclesia, quàm cum illius Ministri cœperunt contemptis aut malè contortis tot Canonum & Conciliorum decretis, beneficia beneficijs, curas curis superaddere, & multorum alimenta ad luxus & vanitatis suæ fomenta conuertere, Deo ingrati, Ecclesiæ iniurij, proximis inutiles, pauperibus & miseris immites, sibi metipsis perniciosi. Si vllos hominum, Vos certè hæc verba spectant: *Habentes victum, & quibus tegamur, his contenti simus.* Superest aliquid? en pauperes vos velut Patres & Oeconomos inclamant. Quid ergo attinet aut noxias aut alienas condere diuitias? quorū multa possidere

beneficia, quæ viam sternunt ad multa supplicia? Vereor hoc multos tunc primum sapere, cum frustra est poenitere.]

*Renuit
oblatam
à Princi-
pe promo-
tionem.*

Succisa iam radice cupiditatis & ambitionis, non defuere frequentes occasiones voti periclitandi; reliquis omissis breuitatis studio duas adijciam. Vocatus ab Imperij Principe sapientissimo & Jacobi euehendi studiosissimo, cum is ultro nec rogati, gratiam & fauorem, ad altiore lau-
toremq; conditionem obrulisset, Iacobus ei gratias agere, modis nescio quibus excusare se, & affirmatè dicere nihil amplius in votis habere se. Interrogatus verò quidnam haberet ergo, quâti prouentus essent annui? sufficere respondit eos parsimoniam suam, nec quicquam desiderare amplius, sua se tenuitate contentum viuere. Princeps exinde magis virtutem viri mirari cœpit, qui ea, quæ cæteri tam ambiciosè venantur, tam modestè recusaret, & comiter à se dimisit.

Aliàs Bonnam profectus in templo FF. Minorum vacabat orationi, fortè Ser^{mus} Princeps Elector aderat, & obseruatâ Jacobi præsentiam, cum ephebum ad se
accer-

accerferet, idq; notaret Iacobus, in metu fuit, ne in aulam inuitaretur, ideo clam subduxit è templo se, ne simili velitatione votum factum periclitaretur. Constat enim Ser^{mum} Principem Electorem de eo Decano Bonnæ constituendo nonnunquam agitasse consilia, vt locum Archiepiscopalis residentia, virtutum suarum splendore collustraret, & vt nihil hic etiam simile fuisset formidandum in votis integrè seruandis, ipse tuta etiam metuebat.

C A P V T XI.

Afflictatio corporis & abstinencia.

VT animam sortitus erat bonam, ita *Corpus* corpus debilius & ob indefessos stu. *imbecillit* diorum labores & voluntarias castigaciones variorum morborum cruciatib. fractum & extenuatum, quamuis bene semper erat animo, quoties egrè corpori; hoc domabat cilicijs, quæ duas trèsvè hebdo- *domat ci-* madas, & vt quidam ait, totam Quadrage- *licijs.* simam gestabat; adeoq; extremo quadragenarij ieiunij tempore secundo morbidie coactus est exuere, cum aliàs ne nocturno quidem tempore deponeret.

Ver-

Verberib. Verberabat se nodosis funiculis sæpius,
quotidia- ieiunijs imo quotidianâ ferè se cruciabat
nâ inediâ inediâ: nam cùm Drexelij libellum de
 abstinentia voluisset, pluribus annis
 cœnare tantum voluit, meridie modico
 contentus iusculo. Vt regeret hanc tem-
 perantiam, valetudinis & studiorum ob-
 tendebat curam: nam quod vsu venit
 S. Carolo Borromæo, vt ieiunio diutur-
 niore corporis humores consumerentur,
 conducere dicebat naturæ suæ catarrhis
 obnoxia, cibiq; digestionem, quæ post
 meridiem corrumpit trium horarum in-
 tensum studium, commodiùs in noctur-
Cum la- nam quietem reijci. Sed cùm ventriculus
sione va- exinde nimium debilitaretur, vt ægrè ci-
letudinis. bos conficeret, caput verò repletur hu-
 moribus, membra catarrhis affligeren-
 tur, tussi vox exasperaretur, non ante ta-
 men à SS. Bernardi & Caroli abstinentia
 sequenda deduci potuit, quàm à Confes-
 sario monitus (proposito S. Bernardi
 exemplo suum eadem in re cum valetu-
 dinis iactura nimium culpantis impetum
 & ardorem) correxit diætam, prandendi
 resumpsit morem, nocturnas contraxit
 vigilias, tunc enim stomachi redire vires,
 ex-

excitari ciborum appetentia, remittere tussis: nec tamen alias afflicti sui prætermisit rationes, quas ad consilium arbitri conscientia temperavit.

C A P V T XII.

Quotidiana piè viuendi ratio.

A Sceticis S. Ignatij commentationibus subinde feruorem spiritûs languentem excitabat, inde mentem persepe sacris meditationibus pascebat, è quibus fructum semper aliquem & pia colligebat proposita diurnas actiones quàm perfectissimè obeundi, Thomam Sanchez imitatus, cuius in vita moralibus eius operibus præfixa similia legerat documenta. Excerptam ea, quæ sibi quotidie præscripserat diligenter obseruanda.

Proposita & Regula quotidiæ.

[1. Nullum diem sine lectione sacra, *Lectio libri p. j.* id est, Scripturæ aut alterius libri spiritua-
lis, maximè Thomæ de Kempis, prætermittam; sed temporis aliquantulum, idq; commodissimum huic officio, deputabo.

2. Tem-

Matutina preces.

2. Tempore matutino, tempore debito sine mora surgam è strato, maximè aduertam, vt euigilans mox animum uertam ad Deum, & primitias cogitationum Deo offeram, & actis breuiter gratijs omnia eius diei opera ad Dei Omnipotentis honorem offeram, gratiamq; ad id necessariam efflagitabo.

Operis cuiuslibet intentio.

3. Hoc quoq; per diem in omnibus functionibus, negotijs rebusq; omnib. cautè & diligenter aduertam, vt ad cuiusuis actionis initium mētem in Deum eleuem, & intentionem primi operis ad Dei honorem & maiorem gloriam dirigam, rogemq; eam acceptari in vnione operum & meritorum Christi Iesu.

Unio cuius operis b̄ Christi

Modestia in Choro.

4. In locis sacris piè, religiosè, & ad proximi ædificationem uiliter me geram, à fabulis omnibus abstinebo, sola solius pietatis & orationis mihi cura ibidem erit, alijs omnibus ab Ecclesia in locum alium ac tempus aliud relegatis.

Maturitas in congressu.

5. In conuersatione aliorum & colloquijs maturitatis cura mihi singularis erit, conaborq; loqui breuiter, grauiter, comiter, uiliter, de rebus maximè honorem aut famam proximi concernentibus parcissimè

ciffimè & cautiffimè loquar, verba inutilia, otiofa, non fatis honefta, aut aliquam turpis rei memoriam ingerere apta, diligentiffimè cauebo.

6. Ante preces & maximè ante diuinum *Oratio* officium feu publicè feu priuatè legendū, *præparatoria.* femper conabor instituta aliqua mentis collectione animum ad pietatem & deuotionem præparare, cogitans breuiter opus hoc effe vocationi & functioni proprium, ideoq; diligèter fideliterq; exequendum, vt Deo placeat, & proximis proficit.

C A P V T XIII.

*Castitatis inuiolatè feruanda ftudium,
& fuga mulierum.*

A Vreolam Virginitatis incorruptam feruare cū Dei gratia follicitè laborauit à teneris, gnarus quòd *incorruptio proximum facit Deo*, redditq; mortales fimiles cœlitibus, imò terrestres quosdam Angelos efficit, mentemque præparat & accommodat ad diuinæ sapientiæ dona copiosius recipienda. Ideo sanctiffimam **DEI Genitricem MARIAM, S. Vrsulam, S. Custodem Angelum, Præsides** *Media castitatis cōseruanda* tuto-

tuto-

tutoresque castitatis inuocabat assidue, quotidie rem diuinam factitabat, hauriebatque *Vinum germinans Virgines*. Sensus etiam suos arctâ custodiâ sepiebat, ne qua hosti pateret rimula, carnem ieiunijs emaciabat, affligebatque verberibus, vt multo tempore quandoque cum S. Thoma Aquinate expers cogitationis vel commotionis inhonestæ videretur, accedebat otij fuga, continuus studiorum labor & mentis in Deum defixio, quæ non sinebat animum vagari distrahiq; vanâ vel otiosâ, taceo turpiore cogitatione. Mulierum verò familiaritatem quàm cautè declinarit, verbis satis nequit explicari: multis annis ideo familiam domi non aluit, sed coctos & paratos è domo vicina cibos accipere solitus est, ne mulierem admittere cogeretur. Ac licet postremis annis sororem domum receperit, nunquam tamen vel ipsam vel aliam sequioris sexûs intra limen cubiculi pedem inferre passus est; imò ne vel obiter à longè inspicere sustinebat, tapete ostio præfixo, demissoq; prius, quàm id referaret; solus extremus morbus extorsit licentiam sorori permittendi ingressum,

Ofor mulierum.

sum, vt eius operâ necessarijs in rebus v-
 teretur. Sed licet importunè quædam
 Matronæ, quibus à Confessionibus fue-
 rat, idipsum flagitarent, constanter o-
 mnibus negauit, & ostio præfigendam i-
 licò curauit hanc epigraphen: *Mulierum in morbo.*
pedes foras sunt. Sacerdoti quoque, quem
 muneris sui Vicarium designarat, in
 mandatis dedit, omnes vt inde procul ar-
 ceret (extra sororem) fœminas, & qui-
 buscunque posset modis, honestè dimit-
 teret, quamdiu sensuum & mentis com-
 pos esse notaretur, quamuis vbi demum
 extremus agon vim sentiendi sustulisset,
 orandi gratiâ viros & fœminas non tan-
 tum intromitteret, sed & inuitaret. Hac
 tam vigili custodiâ iam inde ab ineunte *Castitatē*
 ætate virginitatem seruauit integram & *seruauit*
 inuiolatam, vt ipse quadam in clausula *inuiolatā*
 tabularum testamentariarum anno 1639.
 25. Iulij confectarum, scriptum reliquit
 his verbis: [Capulo seu tumbæ nulla im-
 ponantur ferta vel corollæ. Si insigne re-
 quiritur Virginitatis, (quam hæctenus
 per Dei solius gratiam seruauit integram,
 & per eandem, vti spero, in diem mortis
 illibatam D E O Creatori meo offeram)
 acci-

acci-

accipiatur pannus albus, id est, nullo tinctus colore, sed candidus & niucus, isque satis laxus, vt insterni possit capulus. Permitto tamen 16. ad summum fersa imponi per modum crucis, id est, decem pro linea recta, sex pro transuersa.] Sed ne vanè gloriari de ea virtute videretur, vltimis tabulis causam candidi operimenti tumbræ prætermisit; constat verò postremis annis vitæ magnū ad tēporis illius perfectionem cumulum virtutum adiecisse, ac indies magis magisque fuisse sollicitum, ne tanti thesauri nimia sui præsentia (quod etiam sanctissimis viris nouerat euenisse) naufragium in portu faceret.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

C A P V T XIV.

Puritas mentis & horaria adspirations.

NEc minùs mentis puritatem, quàm corporis integritatem sectabatur, sollicitus non tantùm vt grauiora, sed vt ne leuiora quidem sciens prudēs patraret errata. Non inanis est præsumptio, cum innocentiam conseruasse saluâ baptismali gratiâ, nec eam per lethale peccatum perditam, multum ad naxos etiam leuiores

res cauendos non tantum ei vespertinum
examen conscientiae, sed horaria recensio
factorum contulit, pro qua feruidas sele-
git ad Christum adspirationes.

ADSPIRATIO HORARIA AD IESVM.

*Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam
in mortem, ne quando dicat nimicus meus,
Fraus est mihi aduersus eum.*

*Ego dixi, Domine miserere mei, sana ani-
mam meam, quia peccaui tibi.*

*Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum,
quando veniam & apparebo ante faciem Dei?*

*Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt in-
habitẽ in domo Domini omnibus dieb. vitæ meæ.*

*Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc
& vsque in seculum.*

ALIA.

*O bone Iesu, propitius esto mihi peccatori;
Amo te, & doleo ex toto corde, quia offendi te,
qui pro me dignatus es in cruce mori.*

*O Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ,
tu nos ab hoste protege, & in hora mortis suscipe.*

*O Angele Dei, qui Custos es mei, me tibi
commissum pietate superna hac hora illumina,
custodi, rege, gubernata.*

Vt

Vt se ipse confunderet, languentem excitaret, & ne de innocentia (si eam conseruasset) vanè prælumeret, in Breuiario circumferebat eam S. Gregorij sententiam: [Fit plerumque gratior DEO amore ardens vita post culpam, quàm in securitate torpens innocentia.] Oraturus etiam, vt puritatis animi memor esset, hoc sibi prælegebat dictum Isidori:

*Isid. Ety-
mol. 6.*

[Sicut nullum proficit medicamentum vulneris, si adhuc in eo ferrum sit, ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc dolus in mente vel odium manet in pectore.] Nec dubitabat suis exilibus nauis attribuere præsentium temporum calamitates, eâ sibi præfixâ S. Cypriani senti-

*S. Cyp. ep.
ad Deme.*

tentiâ: [Miraris in pœnas generis humani iram DEI crescere, cùm crescat quotidie quod puniatur?] Hisce SS. Patrum dictis animi puritatem seruare nitebatur, & augere quotidie, quo

Deo cordis habitationem redderet gratiorem & nitidiorem.

* *
*

CA.

C A P V T XV.

Puritas intentionis in operibus.

TRes fines operibus suis, manè pro die toto, iterum cùm opus inchoandum esset, præfigebat Maiorem Dei gloriam, propriam & proximorum salutem. Ad primam verbis Apostoli se inflammabat in scriptis Breviario Colonienſi: *siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, 1. Cor. 10. omnia in gloriam Dei facite. Et illud: Omne quodcumq; facitis in verbo aut in opere, omnia Coloss. 3. in nomine Domini nostri Iesu Christi.*

Manè varijs precibus opera sua, cogitata, verbaq; Deo consecrabat, postea singulis ferè diuersis operibus aptas & proprias orationes præmittebat, nonnullas sparsim varijs in capitulis attuli, vel adferam.

Ante labores.

[O dulcissime IESU, in vnione omnium laborum & sudorum tuorum, & in vnione charitatis tuæ, qua pro nobis tot labores suscepisti, & triginta tribus annis tolerasti, offero tibi labores & omnia opera mea, præsertim hoc N. & c.

C

Post

Post labores.

Bone IESV, hunc laborem meum tibi gratum faciant, omnium Electorum tuorum labores ac opera, pro tui amore & honore gesta, quæ cocta in suauissimo corde tuo, simul vnita tibi & per te Patri tuo offero in gloriam tuam, Amen.

Ante opus quoduis.

O Christe IESV, in vnione charitatis illius, qua opus nostræ Redemptionis in medio terræ operatus es, offero tibi hoc opus N. & omnia studia mea ad maiorem nominis tui gloriam, meam & proximorum salutem.

Alia.

ODEVS infinite misericordiæ, ego miser peccator adoro cum ardore charitatis & infinitis meritis dilectissimi Filij tui, cum amore Spiritus S. cum desiderio & seruire. Virginis Mariæ & omnium Electorum tuorum, petens vt des mihi continuum tui amoris augmentum, omnes actus meos præueniendo & dirigendo ad gloriam tuam.]

Postea

Postea solitus est varios & multiplices operibus præfigere fines, vel cum ijs peractio negotio DEO facta sua consecrare, quo maiora meritorum indies sumeret incrementa, & id quidem per modum variorum sacrificiorum in veteri lege Iudæis vsitatorum hoc exemplo:

[O clementissime Pater, ecce hoc quantum cunq; laboris, scripturæ, lectionis, meditationis, orationis, &c. Sacrificium tibi offero in vnione acceptissimi & Sûmi Sacerdotis nostri, sine quo omnes iustitiæ nostræ sunt vt pannus menstruata, obsecrans vt id suscipias in hostiam pro meis & totius populi peccatis. In victimam pro cordis impuritatibus, & affectuum maculis expiandis. In decimas pro recognitione tui in me dominij, quo tibi ad omnia me obnoxium agnosco. In primitias pro omnibus beneficijs vnquam acceptis. In pacificum pro vnione mentis meæ, immò totius imaginis tuæ, cum te Deo viuo & vero. In sacrificium, quod cultu summæ religionis & latriæ tibi tanquam Deo principio & fini debeo. In holocaustum pro ardenti amoris dilectione debita. In incensum pro consummato

*Oblatio
perfectio
peris.*

& perfecto resignationis amore. O dirigatur oratio mea, operatio &c. sicut incensum summi illius Sacerdotis in conspectu tuo, Amen.]

Denique, matutino tempore pactum cum Deo cepit inire elicto multarum virtutum exercitio prolixiori, ut omni diei hora sepius signo certo proposito, repetitisq; vocibus, *Deus meus & omnia*, ratam & confirmatam haberet matutinam cum Deo sancitam pactiōnem. Ita velut avarus & industrius mercator, nullam omni hora negligebat occasionem, multiplicatis virtutum actibus innumeros sibi meritorum cumulos comparandi. Hoc negotiandi genus nobis præcepit Christus, *Luc. 19.* his verbis: *Negotiamini vsque dum venio*, quo quisquis assuescit uti frequentius, *Inges me- ritorū in- crementū* potest vno solū opere tantum meritorum, quantum alter decem operibus acquirere, & vnius anni spatio feruidis & iteratis virtutum actibus, alterius tepidioris decem annorum merita superare. Non abs re videtur imitandi cupidis id ipsum hic proponere

Exercitium.

EXER-

EXERCITIVM IN GENTIS
MERITI ET EFFICACIÆ, SEV
Actus Heroicus & Pactum cum
Deo ineundum.

EX PHILIPPO ROVENIO ARCHIEP.
Philip. Vicar. Holland. in Instit. Christ. pier.
Et P. Mart. à Matre DEI, Carmel. Excalc.
in Gymnas. Philos. Christ. Quos de vi &
præstantia huiusmodi Exerc.
plenius consule.

Homo pius modico labore plurimum
mereri cupiens huiusmodi PACTVM
cum DEO inire potest; Nempe, quòd ad
certa quædam signa, v.g. sonitum campa-
næ, aspectum cœli, tuncionē pectoris, &c.
(nam signa pro placito assumi & multi-
plicari possunt) velit & gratum habeat
quoduis opus bonum & DEO gratum,
quod vnquam factum est, seu hodie fit,
aut vnquam deinceps futurum est, aut
fieri posset. Item, toties seipsum velle
DEO offerre; dolere de peccatis; reno-
uare proposita, vota; Deum adorare,
laudare, &c.

C 3

Vins

Vim & valorem huiusmodi Actus à contrario colligere licet. Si quis statueret secum, quoties audit campanam, cœlum respicit, &c. toties se velle ratum & gratum habere, quicquid vnquam mali actum vel agendum est, optaretq; se eius esse participem, quantæ is se culpæ obstringeret? Hoc itaque si in malo tam efficax est, quidni idem bono applicatum immensæ virtutis & meriti erit? Sed eni Formulam huiusmodi Pacti.

O Benignissime Pater misericordiarum, ego confusus de immensa bonitate tua, pro gloria nominis tui & salute animæ meæ, Pactum quoddam tecum inire cupio, in hunc modum:

Quoties cœlum suspexero, vel pectus percussero, vel piam imaginem aspexero; quoties horologium, aut signum Missæ, vel Eleuationis sacratissimæ Hostiæ percepero; Rosarium vel librum in manus accepero: quoties carnem, mundum, vel Dæmonem, me in quacunque materia fidei, spei, charitatis, castitatis, patientiæ, humilitatis, &c. tentantem sensero, &c. Nunc pro tunc declaro, toties me facere & exercere velle omni meliori, quo fieri
po-

potest, modo & formâ, Actus hosce sequentes: etsi fortè pro tunc ad hoc mente minùs aduerterem.

Toties, inquam, gaudeo & gratulor tibi ex animo, ob infinitas perfectiones tuas, quòd sis, **QVI ES**, id est, **DEVS** summè potens, sapiens, bonus, misericors, iustus, &c. Summum Creaturæ rationalis bonum. Quòd nullius egeas, vtpote templo sat beatus, & sufficiens tibi: nostra autem omnis sufficientia ex te sit.

Gaudeo etiam, Domine, propter opera bona, quæ vnquam facta sunt, fiunt indies, fientq; in posterum, propter amorem tui: aliaq; omnia, quæ fieri possent ab ijs quos creasti & creare potuisses: idq; eâ, qua possibile est, perfectione.

Gaudeo ob ea, quæ Dominus noster **IESVS CHRISTUS**, **Virgo Maria**, **SS. Angeli**, **Patriarchæ**, **Prophetæ**, **Apostoli**, **Martyres**, **Confessores**, **Virgines**, omnesq; **SS. & fideles** omnes egerunt ad gloriam tuam: nec non ob amorem, quo te æternùm prosequuntur, & laudes, quas tibi in perpetuum dicent.

Offero tibi omnia sancta Missæ sacrificia, quæ vel hæctenus in Ecclesia peracta;

vel deinceps vsque ad consummationem
seculi peragenda sunt; idque animo *Ado-
randi* & laudandi te vti Deum supremæ
maiestatis, potentiæ, sapientiæ, bonitâ-
tis, &c. Item *Gratias* tibi agendi, nec non
Placandi te, & bona gratiæ & gloriæ *Impe-
trandi* à te.

Doleo de peccatis meis omnibus & sin-
gulis ex animo, propter amorem tuū.
Spero de infinita misericordia tua veniam.
Propono cum gratia tua, non amplius of-
fendere te.

Doleo quoque de tot peccatis à mun-
di initio, hucusque à quocunque homi-
ne commissis, ijsque te tam grauiter of-
fensum. *Opto* ex animo, vt compensa-
ri aliquatenus meo sanguine possent. V-
tinam vice cuiusque peccati singulis Æ-
ternitatis momentis mille tibi obsequia
à SS. Angelis & omnibus Beatis deferan-
tur.

Dimitto ex animo, amore tuū, omni-
bus qui me offenderunt, vel quomodo-
cunque læserunt: & opto illis pro singu-
lis offensis, à te peculiarem aliquam gra-
tiam seu beneficium. Et vtinam nun-
quam ipsi tuam offensam incurrant.

In

In manus tuas committo me, & omnia mea, præsertim finem vitæ meæ, vt disponas de me, vti re maximè tua, in tempore & æternitate, quod tibi placuerit, & visum fuerit fore ad Maiorem Gloriam tuam.

Postremò offero tibi, quicquid possum melius, & meliori modo; præcipuè verò VITAM, Passionem & Sanguinem D. N. IESV Christi, in gratiarum actionem pro beneficijs omnibus Corporis & Animæ, quæ à te hæcenus accepi, & deinceps accipiam, præsertim pro charitate, qua ab æterno dilexisti me. Et pro dono perseverantiæ obtinendo, vt tibi inseparabiliter adhæream.

Hunc ipsum Actum, quo ad singula membra, aliaq; his implicitè inclusa, toties ratum esse volo, quoties aliquod è signis præstitutis vel præstituendis edidero: imò tot vicibus, quot creaturæ productæ sunt à te, aut produci possunt: quoties spiritum duxero. Denique quoties possibile vel imaginabile est, id ipsum iterari ac multiplicari. Atque hoc purè ob amorem tui, omnesq; bonos ac sanctos fines, qui ab vilo haberi possent.

DOMINE, quod dixi, dictum, factum, gratum, ratumq; volo; affectu, effectu, fructuq; quoad licet, maximo.]

Hunc actum hac forma prolixiore, semel in die, præsertim manè, vel ante seu post *sacrum*, exercere sufficit. Sed sæpissimè ad signa constituta reperatur, quod haud erit difficile, cum solâ & unicâ mentis directione seu reflexione fieri possit. Item dicendo: O IESV. Vel: O DEVS MEVS, & OMNIA.

C A P V T XVI.

Gradum Licentiæ in Theologia Anno 1626. suscipit.

IVre Coloniensis vrbis pleraque curata beneficia gradum in Theologia requirunt, velut publicum eruditionis patet testimonium, vt Curiones auctoritate maiori pl. bi præsent, norintq; conscientia quæstiones ipsi definire. Non defuit officio suo Iacobus, nam A. 1618. Baccalaureatum Biblicum, sequenti formatum receperat. Itaque A. 1626. 4. Nouembris gradum eidem in Theologia Licentiæ contulit Ioannes Gelenius Decanus Apostolicus & Vicarius generalis, cui virtus & do-

Et doctrina recondita viri, pridem erat exploratissima, nam decennium eodem præside & moderatore studiorum suorum usus erat Iacobus, eundem in consilium in rebus maioris momenti adhibebat: neque enim præfractè suam solitus fuit tueri sententiam, sed libenter aliorum placitis, quæ saniora videbantur, acquiescebat.

Adnotavit ipse diligenter annum diemque; recepti gradus, hac adiecta clausulâ: *Hic iubet Plato quiescere*; nam altiorē lauream, neque functionibus suis necessariam, neque proposito mentis, & *Cur gradum Doctoratus non admiserit.* voto postea concepto satis congruam re-
batur, malebatque sumptus tam grandes in ea caritate annonæ, qua multi fame moriebantur, in usus pauperum dispensare.

Talentum verò doctrinæ sibi creditum à Deo quàm utilissimè cœpit in proximorum & propriam perfectionem accurandam diligenter impendere, quem in finem excussit sedulò SS. Patres & Scriptores omnes, qui Pastoralis officij partes & obligationem tractant & contemplantur uberiùs. Nec vllis deinceps pepercit sum-
ptibus.

*Cura Bi-
bliotheca*

ptibus, dum Bibliothecam à libris non-
tam curiosis, quàm ad scopum suum fa-
cientibus instruxisset. Hic eius post Deum
& officium thesaurus omnis, animiq; re-
laxatio, quæ tantam animo pariebat cum
utilitate summa voluptatem, vt somni ci-
biq; vix memor, ipsorum etiam quando-
que morborum acutissimorum dolores
ne persentiscere quidem videretur; quæ
*Amor stu-
diorum.* tamen eò referebat, vt omnes officij sui
partes clariùs perspiceret & expleret stu-
diosiùs.

C A P V T XVII.

*Inducit in Parochiam frequentationem
Sacramentorum.*

Iacet D. Virginis Mariæ in Pasculo Pa-
rochia in templi Metropolitanì cornu
sinistro versus Occidentem, ostio solùm
à reliqua Basilica discreta; nec concionan-
di munus adnexum habet, quo funguntur
à multis annis Patres Societatis Iesu in Æde
Principe manè & post meridiem. Vnde
totus in eo sub initium fuit, vt eorum Sa-
cramentorū induceret frequentiam, qui-
bus animæ puritas & gratia vel acquiritur
vel conseruatur. Ad sacrū tribunal quoti-
die

die ferè Sacerdotib. in æde summa facien-
 tibus, pridie verò festorum aut Dominicę
 tam Parochianis suis, quàm alijs fidelibus
 confitentibus operam dabat: nam ob mo-
 rum facilitatē, integritatē vitæ, ac de alijs
 bene merendi studium, adibatur à multis
 aliarū Paroeciarum, obtenta à Vicario po-
 testate quo suis audiēdi, seriam adhibebat
 operā & curā; vt formaret rudes elementis
 fidei, pauperes solaretur, & egestati subue-
 niret, pecuniosos ad opera misericordiæ
 pelliceret, omniū necessitatibus vt Pastor
 bonus consuleret. Pręcipuā verò pauperū
 & afflictorū ducebat rationem, in quibus
 Christum agnoscebat, fouebat, veneraba-
 tur, gnar⁹ diuites & lautioris fortunæ ho-
 mines faciles & obsequentes multorum
 nancisci aures, cū egei miseriq; vix au-
 dianur, quandoq; vultu seueriore repel-
 lantur, vel asperioribus excipiantur objur-
 gationib. vt redire metuant. Nec vitiorū
 grauiorum fugam tantū suis inculca-
 bat, sed quos capaciores nanciscebatur,
 ad sanctiorem vitæ rationem ineundam,
 puram Dei gloriam in operibus potissi-
 mū bonis absque vanæ gloriæ cupiditate
 spectandam, amorem inordinatum

*Assidui-
 tas audi-
 endi con-
 fessiones.*

*Paupe-
 rum Gra-
 flictorum
 cura.*

*excitaz
 pœnitētes
 ad maiorē
 pfectionē.*

creatarum rerum funditus extirpandum, voluntatem suam cum diuina conformandam exstimulabat: oblati chartis aut libellis vernaculo vel Latino sermone vulgatis, quibus istiusmodi virtutum actus continebantur. Pendebant verò ab ore Pastoris ouiculæ, vt nutum eiusdem sequerentur: vnde ingense eorum apud morientem & in funere comploratio gemitusque, quibus orbitatem suam deflebant. Sic inducta in Parochiam paulatim octauo quoque die sacræ Communionis frequentatio, pietas fidelium aucta, concursus ad templum maximus & reuerentia cultûs diuini maior introducta.

Subiungo praxim, qua vtebatur in Sacramento Pœnitentiæ administrando.

*METHODVS PRÆPARATIONIS
ad audiendas Confessiones.*

I. **M**agni refert Confessarium debite estimare munus suum, ideoque magno animo & zelo, muneri suo operam dare. Vt verò de illius dignitate, vti par est, altè sentias, expendes:

1. Sacerdotem audientem & recipientem peccatores, esse Vicarium Christi
Sal-

Saluatoris, eiusq; vices & munus gerere, dum poenitentes absoluit, gratiæ & cœlestis regni hæreditati per ministerium suum restituit. Vnde & Deus sententiam suam, quodammodo ad sententiam Sacerdotis restringit. 2. Licere tibi in Sacrosanctum illum Thesaurum, & fontem Sanguinis Domini manus immergere, vt eo sordidas noxiorum animas abluas & exornes. 3. Quam nobilis sit anima illius, quem ante te vides prostratum, non solum naturâ suâ, quia est ad imaginem & similitudinem Dei condita, verum etiam precij infiniti excellentiâ, quia Sanguine Christi redempta est. 4. Te vt Confessarium, proximè ad salutem animarum operam tuam conferre: colligis enim quodammodo fructus, & metis sementem Concionatorum. 5. Delectum te esse à Deo Confessarium, vt ex Diaboli seruitute in libertatem Filiorum Dei vindices Homines peccatis obnoxios, quod S. Augustinus maius dicit opus, quàm vniuersum Mundum creare. 6. Maius esse gaudium in Cœlo de vno qui ex peccatis respiscit, quàm de nonaginta iustis, qui non indigent poenitentiâ. Quare vt eius
gau-

gaudij Ministrum & Auctorem, ex parte Muneris & Officij tui, te esse perpende.

II. Mens tua, in hoc munere, rectè ferri ad Deum debet, vt nil in hoc opere, nisi Diuinam gloriam & salutem proximorum spectes, non tuum commodum, non voluptatem, quam capias ex confidentiũ dignitate, numero, curiositate, &c.

III. Magnoperè decet, antequam aggrediaris tam arduum opus, præparare animum aliqua breui precatone vel cogitatione, de eius negotij præstantia, quod aggredieris: Es enim agrotis animis Medicinam, cæcis lumen præbiturus, oppressos graui onere, errantem ouiculam ad Christi ouile reuocaturus. Confugito insuper ad opem alicuius Sancti, Patroni, & Angeli Custodis, tui & illius qui confitetur, simul offerens pro tua & confitentis salute, Patri æterno, opera, labores, merita, Vulnera & Sanguinem Christi.

IV. Necessè est, vt, antequam ad sedem tuam accedas, animum tuum diligenter præpares & munias, præsertim ad patientiam: Est enim difficile hoc negotium, tum propter foeda peccata, quæ audiuntur,

tur,

tur, tum propter intricatos casus, qui in-
cidunt, tum propter diuersa hominum
ingenia, difficilia & morosa, cum quibus
agendum, tum quia multi non satis para-
ti, ad Confessionem accedunt. Ad omnia
ergo, prius confirmandus est animus tu-
us insigni longanimitate, vt dicere possis:
Omnibus omnia factus sum, vt omnes lucrifaciam.

V. Magnam etiam curam cauero, ne, dum
alios purgas, ipse fœdêris. Imitare ergo
medicos; Hi, dum visunt ægrotos, ne
contagione lædantur, ferunt odores, al-
liaq; contra luenam amuleta: Sic te aliquid
ad manum habere oportet, quo te à fœda
ac periculosa vitiorum contagione inco-
lumem serues.

VI. Tametsi Ius absoluendi à peccatis
ex parte Sacerdotis, non ex eius bonitate,
vel improbitate, pendeat: Vis tamen ma-
xima est, in eius sanctimonia & coniu-
ctiōe cum Diuina voluntate, ad indu-
cendum aliquem ad veram pœnitentiam
peccatorum & promouendum in virtute:
Pater enim vt plurimum sibi similes filios
gignit, qui verò sibi nequam, cui bonus?
Hoc tibi quoque dictum puta.

VII.

VII. Præter scientiam, magna uti oportebit dexteritate. Cùm enim sis Pater quidam Spiritualis, Medicus & Iudex, in Patris officio cauendum, ne vel indulgentior sis, vel seuerior, quàm res postulat; ne quem consolari debes, acerbitate verborum affligas. In officio Medici, ne præbeas medicamenta minùs accommodata, ad morbi & ægroti naturam, quibus malum non sanatur, sed potiùs augetur. Denique, in Iudicis officio, ne condemnes absolueudos, absoluas condemnandos, sed æquam, rectam & tempestiuam sententiam feras.

VIII. Audiens grauià peccata, exemplo Christi, pœnitentis miserearis; sis Samaritanus, faucij curam suscipiens, & duos in te affectus excita. 1. Humilitatis, ut sentias te omnium peccatorum pessimum, in grauiora peccata ruiturum fuisse, nisi Diuina manus te tenuisset. 2. Timoris, ne dum aliorum sordes abluis, ipse conspurceris. Antequam igitur aurem præbeas confitentibus, doleas de tuis peccatis, ut nullum Spiritui Sancto obijcias impedimentum.

IX. Spem magnam concipias de auxilio
Di-

Diuino tibi minimè defuturo in hoc munere, quod à Deo impositum est, & Dei causa exercetur. Lucem itaq; & auxilium à Deo efflagita, vt iuuare proximum possis.

X. Non solùm à peccatis hominem libera, sed magis magisq; prouehere ad sanctitatem, suoq; in statu vnumquemque proficere contende. Ideoq; considera cuiusque ingenium. Hinc vias & modos excogita, quibus faciliùs iuuari possit.

XI. In habitu exteriori sis grauis, non tamen asper, sed benignitatem Paternam præ te feras, qua homines alliciantur, sibiq; persuadeant, nihil te præter salutem ipsorum spectare. Vnde fiet, vt ameris vt Pater, & honoreris vt Christi Vicarius, & Christi persona in te spectetur.

XII. Opere absoluto, Deo gratias age, quòd te dignum tam nobili ministerio fecerit. Deinde, quod à te factum, commendabis Domino Deo, vt quæ tuo ministerio sparsa sunt semina, ea pro sua pietate, Christi Sanguine foueat, & ad frugem perducatur, vtq; absolutos à recidiua custodiat, & perseverantiæ dono firmatos ad vitam æternam perducatur, Amen.

Ora-

Oratio Preparatoria ad audiendas Confessiones.

Antiphona.

Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende, qui per diuersitatem linguarum cunctarum, gentes in vnitate fidei congregasti, Alleluia.

Vers. Cor mundum crea in me Deus.

Resp. Et Spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Vers. Ne proijcias me à facie tua.

Resp. Et Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me.

Vers. Redde mihi lætitiã Salutaris tui.

Resp. Et Spiritu Principali confirma me.

Vers. Docebo Iniquos vias tuas.

Resp. Et Impij ad te conuertentur.

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oratio.

Mentes nostras, quæ sumus Domine, Paracletus, qui à te procedit, illuminet & inducat in omnem, sicut tuus promisit Filius, veritatem.

Ad-

Adsit nobis, quæsumus Domine, virtus Spiritus Sancti, qui & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur aduersis. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

Domine IESV, qui promisisti Apostolis tuis, vt, si quid mortiferum biberint, inuocato salutari Nomine tuo, non eis noceret: Da, vt tanta puritate, confitentium errata excipiam, vt nil terrenæ labis cogitationibus meis aspergant, sed potius ad conuertendos ad te peccatores, animū fortiter inflamment. Domine IESV, qui me Vicarium tuum, in officio sacerdotali, ad reconciliandos peccatores resipiscentes constituisti, & vis omnes saluos fieri, atque ad veritatis agnitionem peruenire, exaudi me, pro famulis & famulabus tuis, conscientiarum suarum abdita & arcana, mihi, tua vice, referaturis: Concede mihi Spiritum discretionis, vt eos dirigam in viam salutis. Da illis cor cōtritum & humiliatum, vt ab omnibus Diaboli laqueis fœliciter expediantur, dignisque pœnitentiæ fructibus abundantes, post huius vitæ cursum, ante Tribunal tuum comparere non pertimescant, sed à delictorum

etorum

Etorum omnium inquinamentis, precio-
so Sanguine tuo emundati, sub sacratissi-
morum Vulnerum tuorum tutela, ad
gloriosum Diuinæ faciei tuæ conspectum
admittantur. Per Dominum nostrum IESUM
Christum Filium tuum, qui tecum
viuit & regnat, in vnitate Spiritus Sancti
Deus, per omnia secula seculorum, Am̄.

C A P V T XVIII.

*Ante Paschale tempus inuisit Parochianos,
admonet officij, corripit.*

*Visitat
suos,*

corripit

CAptabat opportunitatem Parochia-
nos singulos adeundi cū opus, eos
sui officij commonebat in Paschate, quos-
dam amicis & blandis verbis corripiebat,
nonnullos etiam acrius perstringebat, &
vitia, quæ cum offendiculis aliorum con-
iuncta videbantur, velut vlcus pestiferum
sic obiurgationis nouaculâ incidebat, vt
virus latens educeret; ne hac in re tam vi-
rorum illustrium aut Prælatorum perso-
nas, quàm officij sui rationem & hanc
Principis Pastorum comminationem at-
tendebat: *Quod infirmum fuit, non consoli-
dastis, & quod egrotum, non sanastis, quod con-
fractum est, non alligastis, & quod abiectum est,*

Ezec. 34.

non

non reduxistis, & quod perierat, non quaesistis.

Quòd si monitio carere fructu videretur, rem Deo, sanctis Regibus, alijsq; Patronis diligenter, nec sine fructu commēdabat: sæpe enim ad serui sui fidelis voces & preces corda Deus occultè permouebat, vt suis non deessent partibus: Omnes enim eius verba, dicentisq; vim & quandam auctoritatem virtute partam verebantur, quam Deo nixa rebus in arduis fiducia, verborum ipsorum pondus & circumspēctio augebat. Solebat eodem tempore quosdam certis donare libellis asceticis, statui vel necessitati priuatæ congruis; idem amicis alijs extra parœciam præstabat fructu non pœnitendo. Cuidam ordinis Senatorij viro Heliotropium P. Drexelij donarat, is legere magna voluptate cœpit, & stetit lectioni fructus; eâdem hebdomadâ casus acerbissimus sic percussit eundem & penè prostravit, vt ingenuè Iacobo confessus sit, nisi se ruentem penè in desperationis barathrum libri monitis erexisset & gradum firmasset, collapsurum fuisse.

*Fructus
donati p̄j
libri.*

Ac licet laborarit, vt oues ad ouile suum duceret, cum religiosis tamen familijs ar-

ctâ

ta familiaritate se obligabat, nec eorum
 priuilegia voluit infringere, vel subditos
 ab eorum sacris tribunalibus auertere,
 quin imò fundatores earum vel Patronos
 colebat ipse, festis eorum diebus læpiùs a-
 pud eos sacris operabatur: iisdem festis
 vota quandoque nuncupabat, vel testa-
 mentarias tabulas condebat, aut emen-
 dabat.

C A P V T XIX.

*Officia diuina curat diligenter, ornat Eccle-
 siam, pietatemq̄ promouet.*

CVM Psalmista regio diligebat decorem
 domus Dei, & locum habitationis eius,
 & tam Sacrum, quoties canendum esset,
 quàm officia reliqua diuina, curabat, vt
 distinctè, articulatè, religiosè, augustèq̄;
 cum præsentium pietate peragerentur,
 talesq̄e sibi vel Vicarios sufficiebat, vel
 Diaconos, Subdiaconosq̄e adsciscebat,
 quos vultùs modestia, morum maturitas,
 & cultùs diuini reuerentia maximè com-
 mendabat. Quoties Aedituus vel alij Mi-
 nistri Ecclesiæ noui eligendi essent, nul-
 lius amici rogatu, vel alterius minùs si-
 cere affectus studio se abduci patiebatur,
 quin

quin ex omnibus officij candidatis (quorum plurimos proponi sibi peroptabat) eum assumeret, quem maximè iudicaret ad id munus idoneum, & cultus diuini propagatorem præcipuum.

Aram Principem, Pedem eius, Cancel-
 los ligneos, suis ferè curauit sumptibus o-
 pere firmo & eleganti. A Dominis Æ-
 dilibus Doctore Henrico Oekhofen Ec-
 clesie Metropolitanæ Colon. Syndico,
 & Ioanne Kinchio Senatore & Bibliopola
 familiarissimis intimis suis, quibuscum
 ferè omnia consilia sua communicabat,
 statuas faberrimas Deiparæ Virginis & S.
 Huberti Patroni; ab amicis alijs orna-
 menta varia impetrauit. Ipso Pastore al-
 taria pallijs pretiosis vestita, sacra supellex
 ciborio calicibusq; aucta, vestes Sacerdo-
 tales è tela præstantissima elaboratæ. Nec
 minùs ornatùs quàm munditiæ fuit stu-
 diosus, lineam altaris supellectilem lau-
 tam & elegantem requirebat indicem pu-
 ritatis animi, quam in hominibus sacrâ
 Synaxi reficiendis Deus exigit. Ob hanc
 instrumenti sacri & altarium nitorem &
 elegantiam libenter & ipsi Metropoliti-
 ani Collegæ in ea Parœcia faciebant.

*Arâ Prin-
cipem
construit.*

*auget sa-
cræ su-
pellectilē.*

*curat mū-
ditiam.*

D

An-

Anno 1625. die Paschatis eodem loci Illustrissimus Nuncius Apostolicus Episcopus Tricariensis, cantato solenni Sacro, Parochianos omnes sacra refecit Synaxi. Eodem anno D. Virginis Mariæ cognatam Elisabeth visitantis festo die R. D. Ioannes Horstius auunculus Jacobi Iubileum ibidem celebrauit, quod ipse insigni symphoniâ vocum, neruorumque concentu concrepante cohonestauit. Ad hæc quoties 40. horarum Oratio ibidem indicebatur, præter diuersarum familiarum Religiosos ibi Sacra factitantes, Illustræ etiam Canonici Metropolitanæ ob insignem Diuini cultûs Maiestatem eo confluebant: nam ipse Jacobi aspectus, cantus, & diuinorum mysteriorum administratio, præsentibus afflare pietatem, & inflammare mentis ardorem videbatur.

C A P V T XX.

*Studium piè canendi vel dicendi Horas,
orandi voce vel mente.*

Æ Gerrimè ferebat præcipitem & nimia celeritate concitatum cantum Vigiliarum, vt satis in libris varijs & testamento suo

eo suo significat, quem cum emendare non posset, ne presentiam probare videretur, abesse malebat; summam adhibebat diligentiam, ut animam sat diu ante prepararet, & contra teporem & euagationem varijs adminiculis prae muniret. In-
*Præpara-
tio ante
Horas.*
 scripserat Breuiario subiectas sententias:
*Si cor non orat, in vanum lingua laborat.
 Ante orationem prepara animam tuam. & noli
 esse quasi homo qui tentat Deum. Illius est o-
 ratio perfecta, cuius & causa clamat & lingua,
 & actus & sermo, & vita & cogitatio. Cas-
 siodor. super Psalmos. Et illud S. Isidori:
 Oratio cordis est, non labiorum; neque enim Isidor. l. 3
 verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor c. 8.
 adspicit; melius est cum silentio orare corde
 sine sono vocis, quam solis verbis sine intuitu
 mentis.*

Adhæc hæc considerationes, quas subijcio, sæpe animo voluebat, ut tantò maiori cum deuotione Horas diceret.

I. Considera Dei Maiestatem, eiusq; *Præua
considerationes.*
 presentiam tibi propone, & quomodo
 omnis spiritus laudet Dominum, & o-
 mnia opera eius benedicant ei: atque æ-
 mulare.

II. Te constitutum, ut pro Magistratu

D 2 Ec-

Ecclesiastico & Politico, pro amicis & inimicis, pro secularibus, distractis, captiuis, infantibus de Baptismo, & omnibus de salute periclitantibus, pro viuis & defunctis Deum ores, quàm sit proinde æquum, vt deuotè id facias. Cogita voces & lacrymas multorum afflictorum suspirantium in aduersis, & dirâ seruitute peccati in æternæ damnationis periculis.

III. Ad finem singulorum Psalmorum, sub *Gloria Patri*, singulariter recollige animum, & renoua attentionem: SS. Trinitatem intimo corde lauda, reuerere & adora: Desiderans illos in te sentire affectus, quos Psalmi varios passim suggerunt; ideoq; diligenter obseruandi sunt, velut Amoris in Deum, Doloris de peccatis, Laudis diuinæ potentia, sapientia, bonitatis; Admirationis, Gratiarum actionis pro beneficijs, &c.

IV. Quanto pietatis fructu gustuque & gaudio spiritus Horas legere posses, si curares psallere sapienter, id est, si intellectui Psalmorum, quos Spiritus Sanctus dictauit, deuotè intenderes; vt eos, non tamquam à Propheta (vt Cassiani verbis vtar) compositos, sed velut à te editos,

Coll. 19.
l. 19.

tos, quasi orationem propriam, profunda cordis compunctione depromeres; vel certè ad tuam personam æstimares eos esse directos: quos viri sancti magno affectu & fructu recitare soliti sunt. O quàm displicet summo DEO, ea, quæ ipse inspiravit, vt ijs postulare nos faceret gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum fabulis & risu, aut saltem vanis cogitationibus, id est, sordibus sacratissima verba, quibus longè maior, quàm Sanctorum reliquijs, veneratio debetur, misceri! Quàm Sanctis displicet, verba, quibus ipsi Deum tam seriò & sedulò honorarunt, ea per te inhonorari & quasi prophanari! ijsq; vanas ac carnales cogitationes admisceri; vt fiat detestabile illud: *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me.*

V. Deum ad hoc tibi de suo patrimonio largiri alimenta, vt ritè id officium sibi præstes; & quàm turpe, in eo negligenter versari! Sanè, si audias seruus nequam & fraudulentus, quomodo effugies iram supremi Patrisfamilias?

VI. Orationem canalem esse, quo ad nos DEI gratia deriuatur; & quàm tur-

D 3

PC.

pe, illam tibi fieri, per negligentiam in peccatum, & gratiæ detrimentum!

VII. Esse sacrificium, quod, sicut Eliæ, igne cœlitus misso accendi debeat, vt fiat illud Psalmistæ: *In meditatione mea exarscit ignis.* Sed quemadmodum Abel optima quæque offerebat, Cain deteriora; ita tempus & locum deteriora aliqui eligunt, commodiora vilibus rebus, studijs & fabulis tribuunt.

VIII. Esse quasi sacrificium thymiamatis, quod ex suauissimis aromatibus conflatum; de quo Apocal. 5. dicitur, *Angelos apparuisse, habentes phialas auréas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Quidquid ergo virtutis in nobis est, in oratione succendi Deo debet, vt placeant verba nostra in conspectu summi Principis. Sapiens ait: *Aurum tuum & argentum conflat, & verbis tuis facito stateram, & frenos ori tuo rectos: & attende ne fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem.* Quomodo enim sanabitur, qui Orationem, quæ malorum omnium remedium est, efficit suâ negligentia venenum? Quàm autem indignū,
bla-

blasphema, turpia, vana, otiosa, iocosa, noua, cum sacris admittere. Sed quantâ reuerentiâ te psallere par est, qui pro omnibus, qui Deum inhonorant & ignorant, venis vt adores & honores? O quantâ nos meritò verecundiâ affici debemus, quos pudet irreuerenter agere cum hominibus, & non cum DEO, Rege regum!

ORATIO ANTE HORAS
Canonicas.

A Perî, Domine, os meum ad benedicendum nomen tuum: cupio enim tibi attentè & fideliter psallere, teq; purè laudare in vnione & virtute illius perfectissimæ attentionis, qua tu Patrem orasti & laudasti in terris, & hymnum in horto dixisti: præ mœstæ cordis angustia, cum sudore sanguinis orans: adiuua me gratiâ tuâ, sine qua nihil possum, & vis immense charitatis tuæ suppleat omnem defectum meum, vt placeat tibi obsequium seruitutis meæ, quod offero ad gloriam nominis tui, ad meam proximiq; salutem, Amen.

Ruminabat sub cantu, dum morâ quædam interponeretur, similia: *Quorsum sub cantu mihi vitam dedisti, ô summe Deus? quare me aspirationes for-*

formasti ad imaginem tuam, & similitudinem tuam? quare me sanguine tuo redemisti? quare me in hoc vita statu, cur hoc in loco collocasti? Nonne ut seruiam, placeam & viuam tibi, ut laudem te nunc & in aeternum? Verè, Domine, tu es pars hereditatis meae & calicis mei, ô Deus meus, & omnia. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? In manibus tuis sortes meae, &c. Inops & miser sum ego; ex te verò omnis sufficientia mea. Tu ergo operi manuum tuarum porrigere dexteram. Adorna me virtutibus ac donis statui meo magis necessarijs: confirma hoc, quod operatus es in me; tolle à me, quidquid tibi displicet in me, & tribue, per quod perfectiùs amem & colam te.

Id ipsum in diurna quadam recollectione versabat animo, & attentius meditabatur.

ORATIO POST OFFICIUM, AVT
longiorem Orationem.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, ô Rex regum, optime, potentissime, & sapientissime. Defectus & errores eiusdem ignoscat, quaeso, Paterna Clementia tua, & suscipe eam in vnione omnium orationum Christi Domini, & Sanctorum in cælo
& in

& in terra, ex omni affectu triumphantis &
 militantis Ecclesie, ad gloriam tuam, & laudem
 B. Virginis, & Sanctorum omnium, & eorum,
 quos hodie, vel ex decreto Ecclesie, vel tanquam
 Patronos sponte mea colendos suscepi, ad me-
 moriam Passionis Iesu Christi Saluatoris mei;
 in gratiarum actionem pro omnibus beneficijs
 tuis: ad salutem omnium, qui se mihi commen-
 darunt: in satisfactionem pro peccatis meis, &
 gratia tua impetrandi, & hac virtute N. &
 concede, vt benedicam te in omni tempore; &
 sicut laus tua semper est in ore meo, sic etiam
 corde & opere te predicem, vt sobrietate, mo-
 destia, zelo & deuotione, puritate, obedientia,
 mansuetudine & patientia tibi placeam; vt o-
 mnes te ament & glorificent, qui es benedictus
 in secula, Amen.

ORATIONES DE PASSIO-
ne Domini,

Singulis Horis Canonicis accom-
modata.

Ad Masutinas.

Domine Iesu, per amorem, quo tuos in-
 sine dilexisti, per sanguineum sudorem,
 D S quomodo

quem in horto fudisti, per iniurias & dolores quos à tuo Discipulo traditus & venditus, ab impijs Iudeis ligatus & distractus sustinuiſti, absolue meorum vincula peccatorum, trahere & liga hanc animam meam, tibiq; adstringe triplici charitatis funiculo, qui dissolui non possit, & in eternum non separet à te. Qui viuis, &c.

Ad Primam.

Domine Iesu, qui horâ diei primâ Pilato presentatus, Iudex cœlestis iudici terreno, & reus falsorum criminum ab impijs Pontificibus factus fuisti; succurre nobis miseris peccatoribus in iudicio, vt non aternis supplicijs cum impijs condemnemur, sed tuis fidelibus iungi in cœlestibus mereamur. Qui viuis &c.

Ad Tertiam.

Domine Iesu, qui horâ diei tertiâ flagellis caesus, & spinis coronatus fuisti; tribue nobis famulis tuis, vt corpora nostra voluntariâ castigatione macerantes, sub capite spinoso digna senseri membra mereamur. Qui viuis &c.

Ad Sextam.

Domine Iesu, qui horâ diei sextâ transfossis manibus & pedibus, è Crucis ligno pependisti, iisdemq; clavis damnationis nostra chiro-

gra-

graphum in patibulo confixisti ; concede anima mea , vt liberata à seruitute peccati , has sanctissimas plagas tuas , tanquam insignia liberationis mee semper feram in medio cordis mei. Qui viuus &c.

Ad Nonam.

Domine Iesu , qui horâ diei non.â , consummatis omnibus , inclinato capite Deo Patri Spiritum reddidisti , at que in mortuum hominum genus spiraculum vitæ inspirasti ; concede mihi peccatori , vt qui totum me tibi debeo pro me facto , totum me iterum reddam pro refecto , nec iam mihi , sed tibi , qui pro me mortuus es , in perpetuum viuam. Qui viuus &c.

Ad Vesperas.

Domine Iesu , qui horâ vespertina è Cruce deponi mortuus in sanctissima Genitricis tuæ brachia voluisti ; concede propitius , vt & crucem meam , quam mihi largiri pro tua bonitate volueris , nunquam in vita derelinquam , & in morte ex ea depositus , per clementissimam Matris tuæ manus ante te merear presentari. Qui viuus &c.

Ad Completorium.

Domine Iesu , qui horâ Completorij in sepulchro quieuisti , & à Matre tua mæstissima ,

Et ab alijs mulieribus planctus fuisti : fac nos, quesumus, tuam sanctissimam Passionem veris lachrymis plangere, nec vnquam ea, per qua iterum crucifigaris, admittere. Qui viuis, &c.

*Collectas
seligit
meliores.*

Familiares sibi Collectas quasdam fecerat, quibus certas virtutes, amorem, castitatem, humilitatem, patientiam & similes à Deo flagitabat; præterea eam de Venerabili Sacramento : *Deus qui nobis sub Sacramento mirabili &c.* & pientissimam orationem, *Anima Christi sanctifica me*, frequenter vsurpabat, præsertim cum trans-eundū templum &c. Reliquas eius preces vocales licet haurire ex Fasciculo thuris & myrrhæ A. 1629. vulgato, & Paradiso animæ.

*Medita-
tio eius.*

Vocali mentalem adiungebat, vitam Christi Deiparæq; sepius contemplando, pios sæper affectus, proposita, colloquiaq; eliciendo è singulis vitæ Christi mysterijs; videri de hoc citatus Fasciculus potest. Auctum piè meditandi studium, ex quo per octo dies aliquoties se asceticis S. Ignatij Commentationibus exercuit. Exinde praxin vitæ Spiritualis Ludouici de Palma Societatis Iesu voluit assidue, mentemq;

ma-

magis à rerum creaturarum amore ad diuina contemplanda erexit.

Oblationem, quam peracta meditatione solitus est adhibere, & Breuiario inseruerat, subijciam.

OBLATIO MEDITATIONIS.

SVscipe, Clementissime Pater, hoc meditationum sacrificium Passionis D. N. I. C. quod in vnione omnis eius reuerentia, charitatis, obedientia, mansuetudinis, patientia, &c. in Passione sua exercita, & omnium laudum tibi in hac vita exhibitarum, & in aeternum exhibendarum, tibi ego vilitatis abyssus cum omni eo, quod sum & possum, in tempore & aeternitate offero; praesertim in vnione articulo huius N. à me iam meditati aut meditandi, ad tuam & ipsius gloriam, laudem & benedictionem perpetuam, in plenissimam super beneficij gratitudinem, in omnium Sanctorum honorem, in totius Ecclesiae profectum, vt in Purgatorio existentes N. & N. liberentur, peccatores conuertantur, iusti in gratia conseruentur, & praesertim vt ego ipse & omnes mihi in oratione commisi, tanto sacrificio iuuentur.

* *

*
D 7

CA

C A P V T XXI.

*Cultum Venerabilis Sacramenti omni die Iouis
in Parochianis excitat, cum insigni diui-
na providentiæ argumento.*

*antiquae
fundatiões
observat* **A**Ntiquas fundationes Sacrorum, li-
cet iniuriã temporum stipendium
& annuæ pensiones nullæ soluerentur,
non negligebat, præsertim in ijs, quæ na-
tæ erant in Parochianis alere pietatem.
Exemplo sit, die Iouis solennis Sacri de-
cantatio de Venerabili Sacramento, ve-
*absque sti-
pendio.* teri instituto; iam quatuordecim ipso-
rum annos nihil ex ea proventuum annuo-
rum perceperat, & vt se dabant tempora,
nihil vnquam speraturus videbatur, quin
& ipse de suo peculio Cantoribus, Ædi-
tuo, cæterisque Ministris pendebat debi-
tum stipendium; nec tamen eum augu-
stissimi Sacramenti cultum, quo mirificè
Parochiani magnã frequentiam confluen-
tes, accendebantur, omittere decreuerat
in omnem reliquam vitam. Id cum ad ex-
tremum vsque morbum constanter fecis-
set, Deus ne vinci se liberalitate videretur,
permouit occultè cor eius, à quo solutio
pendebat. Incidit is casu in librum à Iaco-
bo

bo scriptum, & captus authoris spiritu, dum nomen inquit, & idem cum eo comperit esse, cui pensiones tot annorum debebantur, vt debiti cognouit obligationem & virum; per litteras offert ægro præter expectationem desperatas pensiones. Hic pius vir sursum in cœlum manibus subleuatis exclamauit: Quàm verè Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuae ibi me collocauit.

*cū diuinā
compensa
tione.*

Dici non potest, quo arserit desiderio cultum huius augustissimi Sacramenti in se & alijs promouendi; hunc in finem quot hebdomadis die Iouis Sodalitatem Ecclesiasticorum Venerabilis Sacramenti adibat, è cuius Magistratu ferè semper erat, quòd ipsum assiduitate nemo adæquaret. In hac Sodalitate sæpe Sacerdotes ad muneris obligationem ardenti dictione est cohortatus, iisdem aphorismos edicauit, quibus omnia collegit, quæ ad diuinissimum Sacramentum piè sumendum & ministrandum alijs, possent desiderari.

*auget cul
tū Ven. Sa
cramentū*

Complura congeffit alia in Paradiso eiusdem argumenti; vt ideo meruerit die Iouis etiam sanctissimè vitā defungi.

CA-

C A P V T XXII.

Conuersatio & colloquia eius pacifica, vtilia,
pia, diuina.

Lingua
cauet

cauet

colloquia
pacifica.

Consola-
toria.

vtilia.

Thomas de Kempis de seipso queritur: *Quoties inter homines fui, minor homo redij.* Nimis hoc ex vero dicere plerique possunt; nam ad colloquia multos effrenis linguæ trahit licētia, solatia per sepe quærimus ab amicis, aliàs noua, curiosa, iocularia consecretamur. Alia Iacobi mens, à studijs ægrè se abduci patiebatur, qui cū Deo librisq; loqueretur assiduè & iucundissimè; si necessitas, charitas vel officij ratio postularet, prōptissimus erat, & verba nō linguæ libertate, cuius si quis alius dominus erat, sed vtilitate vel necessitate metiebatur, præfertim si pax inter dissidentes componenda, æquum se partis vtriusque cōstituebat arbitrum, cuius arbitrato starent oēs; si tristes, afflicti & calamitatibus pressos conuenisset, mellistua dictione solabatur, & conformationē volūtatis cum diuinā, rationibus efficacib. persuadebat, cū doctis docta, non tñ vana, curiosa vel affectata; sed vtilia miscebat colloquia, discendi quàm docēdi cupidior; nequaquam tñ ijs similis, qui sua nulli cōmunicare vel

inuenta vel scripta, vel aduersaria volunt;
 omnia potiùs ipsius amicis cōmunia, libri,
 MSS. recōdite quęuis historiæ, vel si quid
 aliud vsus postularet, crederes eum acci-
 pere cōmodando, non cōferre beneficiũ.
 At cum nullis æquē libēter, ac cū Religio-
 sis miscebat, & de reb. asceticis colloquia; *Ascetica.*
 tunc n. vero gestire animus, ridere vultus,
 dilatari cor & diffluere gaudijs, cū in vi-
 rum eiusdē propositi spiritusq̃, incidisset.
 Nā qui parcissimus erat tēporis, hic nullas
 numerabat horas, cordis intima pādebat,
 & ignitis verbis alios succēdebat, quæ sola
 videbatur arcui semper intento studijs re-
 missio, mentisq̃; plena relaxatio. Testatur
 Religiosus, quo familiariter & sapientius vte-
 batur, nūquam se cum eo locutum. qui cū
 Seneca aliquā sui parte emendatior redie-
 rit. De eo testatur is qui suprà, Adamus
 Kasen: *Magnus in viro fuit zelus animarum,*
magna libertas spiritus, vt in causa Dei & ani-
marum timeret omnino neminem, Magnates
etiam & Viros principes, si qui in ipsius Paro-
chia domicilium haberent, aut exules fixissent
sedem, adiret in Paschate, & suauiter offi-
cij Christiani commonefaceret, dissidentes
hortaretur ad concordiam, aliaq̃; munera

Pastoralis officia non diligentissimè tantùm; sed & perfectissimè summa pietate & sensu animi, cum maxima spectantium edificatione perurgere conaretur, non aliud cor eius eructare, os loqui, penna scribere, quàm spiritualia norat; quod non modo tot ab ipso p̄j libelli editi testatum faciunt, verùm ij omnes, qui cum viro sepius egerunt, fateri cogentur: ipse enim de diuinis rebus loquendi scribendiq; modus & ardor satis manifestum faciunt, quo spiritu intus ageretur. hæc ille. Itaque non erat quod ipse vereretur, ne inter homines rediret minor ab hominibus; sed potius gauderet, quòd alios à se aliqua sui parte perfectiores dimitteret.

C A P V T XXIII.

Temporis accuratissima ratio in somno, cibo capiendo, conuiujs, &c.

ep. 9. ad
Lucil.

SENECAE monitum hoc continuò velle-
scabat aurem Iacobi: *Vindica te tibi,
& tempus, quod adhuc aut auferebatur, aut
surrapiebatur, aut excidebat, collige & serua;
persuade tibi hoc sic esse, vt scribo, quadam
tempora surripiuntur nobis, quadam subdu-
cuntur, quadam effluunt, turpissima tamen est
iacitura, quæ per negligentiam fit, & si volueris*

Ratio
temporis.

attendere, maxima pars vite elabatur malè agentibus, tota vita aliud agentibus. Quis mihi dabis qui aliquod pretium temporis ponat, qui d' em æstimet? Imò temporis ponebat pretium, & horas etiam vel momenta Iacobus æstimabat; nihil malè, nihil aliud agenti elabebatur; nihil subducebatur, ne per cibi quidem sumptionem, nihil auferebatur per intempestiva colloquia; paucas somno indulgebat horas, in multam noctem ad vndecimam & ultra lucubrare solitus. Primo diluculo *Mand.* vacabat precibus, inde Matutinis cantandis, legendo Sacro, diuinisq̃ue officijs & Parochialibus muneribus occupabatur: quod reliquum, studijs impendebat. Prandium quoties sumebat, vel coenam, *In mensa* lectione sacra condiebat, vsus eam in rem versatili pluteo, quod sic adduceret, vt cibi sumptionem neutiquam impediret, & tunc potissimùm Scripturæ caput euolvebat, nec erat necesse manus oculosq̃ue, multum in ferculis deligendis occupare, qui vno ferè contentus, ciborum varietatem vt valetudini noxiam vitabat, simul vt gulam hostis ipse sui capitalissimus frenaret; neque enim ciborum indul-

dul-

dulgebat suauitati, sed naturæ seruebat necessitati; ad alimenta velut medicamenta cum S. Augustino adire solitus.

Declinat conuiuia Conuiuia, cum honestè poterat, declinabat; imitatus S. Chrylostomum, qui cum ob incredibilem abstinentiam agrè posset cibos capere vel conficere, ne conuiuus molestior esset eius temperantia, vitabat. At si subterfugere non liceret, tantum ad Vesperarum vsque tempus (quod clepsydram secum frequenter apportatâ explorare visus) accumbebat, facetus, iucundus, simulq; pius inter epulas; utilitatis semper spiritualis captandæ memor; tum missionem postulabat: nam intempestiua conuiuia in multas horas vel noctem prorsus abhorrebat; temporis enim illius iacturam inestimabilem rebatur. Frugalem amicorum vel Religiosorum mensam utilitatis & honestæ recreationis gratiâ non inuitus adibat, ubi suus staret temperantiæ locus, & animus docto pioq; colloquio magis quam epulis pascebatur. In hoc fœlices prædicabat Religiosos, apud quos studia florent, quòd à refectione corporis remittere liceret contentionem studiorum

erudito colloquio, quo plus sæpe proficit ingenium aliorum expeditis in quavis facultate & re dubia responsis, quàm multarum horarum priuata lectione. Addam, quæ familiarissimus eius in elogio de eo scribit: *Omne propè tempus, etiam quod curando corpori destinatum est, aut lectioni, aut studio rerum spiritualium impendebat: maxima eius delicia erant libri spirituales & SS. Patrum volumina, quibus idem immorabatur, & imbecillo semper corpore & agra valetudine, quod de S. Gregorio traditum est, immoriebatur: neque ijs delectabatur solum, sed & pascebatur magis, quàm propositis in mensa cibus, vt moriens cum Socrate disceret, comedens & bibens cum S. Hieronymo Dei iudicia volueret: verèq; vsurpare illud Ioannis cap. 4. possset: Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius, qui misit me. Hæc ille. Ita seruabat præceptum Sapientis: Fili, conserua tempus, Eccl. 14.*

& deuita à malo, non defrauderis à die bono, & particula bonæ diei non te prætereat.

* *
*

CA.

C A P V T XXIV.

Cura Domesticorum & Fratrum.

*Familia-
res & do-
mestici
eius*

*Fratres
duo.*

*Cura co-
rum.*

*Cōplectū-
sur sta-
tum reli-
giosum.*

MUltis & præcipuis curæ Pastoralis
annis familiam non aluit, ne curâ
rerum temporalium nimium temporis
studijs detraheretur. Itaque cum fratre
solo qui eidem ab obsequijs erat, domum
habitabat Pastoralem; cibi verò vicina in
domo viduæ parati tempore refectionis
per sororem viduæ famulanti infereban-
tur. Fratrem ad Gymnasium trium Co-
ronarum eo destinavit anno, quo Paro-
chiam admisit, ei Religionem ingresso
successit alter, & huic sororis filius. Postea
cùm sororem ascivisset in familiam, mor-
tua vidua cui famulabatur, pauperem
etiam studiosum ferè aluit; omnes verò
domesticos sibi cupiebat quàm simili-
mos, vitæ integritate, morum maturita-
te, & animi perturbationum victoriâ;
quod licet in teneris impetratu difficile,
obtinuit tamen continuâ vigiliantiâ assi-
duisq; monitis: sic verò fratres instituit
ad omnem virtutem, vt prior decurso
Philosophiæ studio, Societatem IESU,
posterior Carthusianum Ordinem com-
ple-

plecteretur, & hoc minorem vterque difficultatem in vitæ religiosæ tyrociniò experiretur, quod ei multis annis sub arctissima disciplina domi prælusissent; eosdem iam Nouitios crebris ad eos datis literis ad perseverantiam in sancto instituto est cohortatus; iisdem affatim librorum utilissimorum submittebat, quibus spiritum acuerent, & munia sua congruenter vocationi & decenter obirent. Ita Coloniensem, Confluentinam, Embricensem & Monasterio-Eiffliacam Bibliothecas Societatis IESV, fratris causâ, multis instruxit libris, vbi morari compererat Patrem Philippum germanum suum. Is etiam de Iacobo hoc testatur literis: *Religiosus extra Religionem vixisse visus est multis; paupertatis perquam studiosus, vt ad rem familiarem propè nimum quàm par erat, attentus videri potuisset; sed eo fine, vt in egenos & ornatum templi posset esse liberalior. De vita innocentia & integritate loquuntur crebra ieiunia, rara & admiranda potiùs quàm imitanda temperantia, cuius fines in nullis vnquam conuiujs, que aut vitabat, aut tempestiuè deserebat, ipsum transgressum esse animaduerti octo ipsis annis, quibus cum eo vixi. Omnes boni Pastoris*

Testimonium P. Philippi de Iacobo fratre.

*Litania
vespertina.
22.*

numeros expleuit, nullam diem abire passus, quin rem diuinam faceret, etiam si iter facere contingeret. hæc ille. Domesticos vesperi certum in locum colligebat, ibi Litaniz cum varijs precibus publicè ipso præeunte dicebantur, & examen conscientiz instituebatur, Dominicis & Festis diebus Euangelium diei congruum vernaculo sermone legebatur. Denique domus instar religiosissimæ familiæ composita, nullus vt strepitus, fabulæ, risus, vel leuitas audiretur; etiam cum exulum familiam cum iumentis admisisset, præter laborantium strepitum, altum vbiq̄ue vigeabat silentium.

C A P V T XXV.

Oeconomica viuendi ratio, & prouentuum administratio similis religiose paupertati.

VT verisimilior sit ea multorum Theologorum sententia, Clericos omnium prouentuum suorum esse Dominos, & posse saltem validè de ijs vt suis rebus disponere; Iacobus tamen in praxi tutiorem sibi statuit obseruandam, Christi secutus hoc consilium: *Quod superest, date Eleemosynam, & ecce omnia munda sunt*

LUC. 11.

vobis. Beneficium habuit pertenuē, sed a-
 lendo viro paucis & vilibus contento suf-
 ficiens, imò redundans, cibus eius parcif- *Cibus.*
 simus, obuius & parabilis, vestis congrua *Vestis.*
 statui sine sordibus & ornatu, nam vtrun- *Supellex.*
 que fugiebat. Supellex domûs munda,
 vulgaris, non exquisita vel curiosa: pictu-
 ræ per domum, cubicula, ianuas, & alia lo-
 ca distributæ piæ, sacræ, de vita & passione
 Dominica, (quæ tam parietes omnes cu-
 biculi, quo recipiebat & audiebat hospites,
 quàm lecti totam interiorē spondam ve-
 stiebant) vel Deiparæ & Sanctorum; nec
 artificiosè vel oleagino colore pictæ, sed
 in charta rudi opere elaborate, quæ picta-
 tem prolicerent, non oculos pascere, eæ
 passim incurrebāt per domum in oculos,
 & pias inuentib. ingerebant cogitationes:
 at quidquid reliquum, in res pias & vtilis
 profundebat, certa tamen dispensatione
 ac distributione facta, vt primò merces
 operis & debita quotannis soluerentur; &
 benemeritis gratia vel remuneratio habe-
 retur, pars Ecclesiæ, pars pauperibus ce-
 deret. Inibat secum ipse rationes dati & *Rationes*
 expensi sub finem anni cuiusuis, Bel- *init quot*
 larmini Cardinalis exemplum imitatus: *annis.*

E

ope-

operæpretium erit ideam ex libro rationum eius ad finem anni 1631. confectorum excerpere, quas Clerici possint quotannis æmulari.

ANNI M.DC.XXXI. RATIONES
IN FINE DECEMBRIS INITÆ.

Ad maiorem Dei gloriam.

ANno 1631. exeunte, siue in fine Decembris, Ego Iacobus Merlo Horstius, pro more meo iam ab annis aliquot obseruato, computauit, persolui, & liquidauit omnia debita mecum omnibus & singulis, ita ut iam nulli debitor sim, nisi Deo & benefactoribus. Et quamuis annis præterlapsis multa impenderim in ornatum & reparationem Ecclesiæ, non pauca in pauperes, peregrinos, studiosos, aliosq; afflictos & inopes pro modulo facultatum mearum erogauerim, adhuc curam rei œconomica sustinuerim, inueni tamen superesse mihi in parato (quæ benignissimi Dei liberalitas est & benedictio) quingentos triginta quatuor florenos circiter. Hoc igitur quantumcunque est, ad Dei honorem & proximorum subsidium, & salutem animæ meæ impendere cupiens, decreui tres ex residua ista pecunia facere portiones, & vnā quidem Ecclesiæ pro necessarijs vsibus
& or-

& ornamentis, alteram pauperibus, studiosis, Religiosis, Mendicantibus, peregrinis, &c. tertiam verò meis seu domus & familiae necessitatibus attribuere, idq; singulis deinceps annis, quos mihi Deus pro sua clementissima providentia concessurus, certa & stabili lege observabo. Ita statuo & decerno ego Iacobus Merlo Horstius Anno 1622. initio Ianuarij. Nimirum proventus Ecclesiasticos vt administrator aliquis Religiosus, non Dominus distribuebat, ipse modicissimo contentus, maximam partem Deo pauperibusq; secernebat, Christi consilio: Quod superest, eleemosynam date.

C A P V T XXVI.

Misericordia in pauperes, studiosos, Religiosos, exules.

A Ptè Iacòbo congruit illud Psa'tis regij viri misericordis elogium: *In cundus homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur; disperfit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi, cornu eius exaltabitur in gloria.* Mens viri misericordis semper hilaris, frons nullis calamitatibus obnubilata vel contra-
Psal. 112.
Mi eri-
cordis se-
per lact.

Non metuunt
Christū
Iudicem.

Pauperū
vulgarū
cura.

Gazophy-
lacium
domi.

Et, terra hiatu dehiscat, aërq; fulguret, tonet, fulminet, in æternum non commouebitur, nec spe vel beatitate sua excidet. An Christum Iudicem metuat, quem pauit famelicum, vestiuit nudam, hospitem domo recepit, cuius chirographum seruat: *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur?* Hæc erectus fiducia Iacobus, quidquid reliquum, Christo pauperibusque liberaliter est impertitus. In quatuor ipse capite superiore classes eos distribuit, 1. vulgariū pauperum e-rat, 2. studiosorum, 3. Religiosorum, 4. exulum. Singularum exempla pauca colligo de multis.

Statas egenis dabat eleemosynas, separatam domi seruabat arcam, quam gazophylacium pauperum nominabat, in eam mittebat, quoties egenis aliqd applicaret, in eandē annuè tertiam prouentuum aut pecuniarum partem conijciebat, & largè quibusdam indigis erogabat. Cùm viam Romanam obiret, vt attentius oraret, per fratrem aut sororis filium obuijs singulis stipem donabat. Viderat in Æde Principe puerum, ex cuius ore oculisque decentibus indoles præclara eluceret, eleemosy-

mosynas colligentem, de quo cum olim sibi magna polliceretur, domum deducit, sciscitatur de parentibus, adhibet mensæ, promittitq; deinceps eidem in dies prandium, quod ei multo tempore præbuit, donec ultrò puer emanere cœpit.

In studiosos verò profusus in vita & morte fuit, eorum enim plerosque sperabat Clero vel Familijs Religiosis adscribendos, magnoq; futuros Ecclesiæ tam ornamento quàm emolumento, hos cum aleret familiam, in dies ferè conuiuas habebat, ita vt quidam statis hebdomadæ diebus, alij quotidie ferè mensæ adhiberentur, & quandoque eodem die terni quaterni; miratus ipse nõ semel fuit, cum opinione sua plures inuitasset ad frugale prandium, nihil tamen cuiquam defuisse. Initio morbi rz. pauperes & ferè studiosos pro se viam obire Romanã voluit, singulis quadrantē imperialis elargitus. Scripsit eoldē moriēs bonorū suorū & bibliothecæ selectissimæ hæredes. Adiungã nõnulla, q̄ P. Adamus Calen hac super liberalitate annotauit: *Quandoq; mihi in studiosos pauperes pecuniã aut pannū distribuendū mittebat, alios ad audiendū Sacrum inuitabat, & quasi alieno*

Cur in e-
gentiores
studiosos
profusus.

adhibes
mensæ.

titulo pecuniam singulis impertiebatur, aut si qui in studijs aut pietate præ cæteris commendarentur, pane, cibo, veste, alijsq; quibus opus erat, fovebat. Quibus colophonem addidit moriens, quando Gymnasij trium Coronarum pauperes studiosos ex asse scripsit heredes. Ita cum Romanis apud Varronem fontem coronavit, ex quo sæpe prior hauserat, & ipse moriens meruit coronam iustitiæ, quam reddet iustus Iudex omnibus, qui diligunt aduentum eius.

Scribit heredes.

Liberalitas in Religiosos.

Religiosis verò familijs partim esculentis & poculentis mittendis, partim donandis libris vel pecunia succurrebat; præsertim quos graui premi cognouerat necessitate. Compererat Cœnobium Sanctimonialium, in quo vigeat arctissima disciplina, ad extremam ferè redactum egestatem, misit eò continuè per Sacerdotem clam argenteam phialam, cum aliud ad manum non haberet, & donauit opportunissimo tempore, quod munus Virgines vt cœlitus datum summo gaudio receperunt, ignaræ tamen cuius obuensset largitione, vetuerat enim seuerè, ne se viuo res emanaret.

Sub finem anni 1631, cum Gustauus Sueciæ Rex capta Herbipoli, Moguntia, Wor.

Wormatia Rhenanis partibus superiori-
bus dominaretur, ingens exulum, pau-
perum, & religiosarum etiam Virginum
Coloniam confluxit multitudo, complu-
res rebus omnibus exuti, præter vestes
nihil admodum ferebant secum. Miser-
tus horum miseras & extremam famem
Iacobus liberaliter omnibus subuenit,
quantum angustia rei familiaris pateren-
tur: panes, caseos, butyrum, carnes, pi-
scesq; prodegit, ratus accipere se dando
beneficium, non tribuere: & verè bene-
ficium dando potiùs accipiebat: qui fœ-
nerabatur Domino, cùm miseretur ser-
uis.

Eo tempore statim cognitâ eius in e-
gentes munificentia quotidie domum e-
ius obsedit ingens multitudo miserorum,
hos in atrium domûs inducebat, ibidem
canistrum onerarat panibus, scutellam
caseo, tum singulis manibus ipse suis ma-
gnâ benevolentia & charitatis significa-
tione distribuebat, vt hac ratione sæpe
60.80 vel centum etiam vna die pasceret,
magis earum multitudine vel accursu re-
creatus, quàm deterritus. Narrat eius
tunc per nouem annos continuos fami-

liaris & domesticus D. Wilhelmus Rœmer, nunquam à se visum egenum stipem flagitantem, quem in donatum à se, vel tristem dimiserit, eidem dicere solitus, cum plures aduolarent: *Semper adhuc aliquid reperio, quod pauperibus largiar: ut non immeritò admodum R. D. Matth. Hoën Rector Magnificus tunc Vniuersitatis Coloniensis, Decanus S. Andree, pro concione paulò post mortem Parœcis suis exemplum liberalitatis in egenos, ut vrbe tota peruulgatum, proposuerit imitandum.*

Eodem tempore Sanctimonialis, Regulæ S. Claræ, Moguntia Coloniam descenderant, & egrè vitam ob defectum rerum necessariorum tolerabant: quo comperto Iacobus liberaliter omni septimana panes, caseos, pisces, & eius generis esculenta submitit, hoc profusior in Religiosas Virgines, quo vita earum Christi moribus conformior: & ita se non homines, sed in ijs pascere Christum arbitrabatur. Solebat præterea die Iouis Sancto duodecim studiosos domum suam inuitare, quos mensæ adhibitos lautis excipiebat

epu-

epulis, exemplo Christi, cibos ipsis & potum, omniaque necessaria manibus suis ministrando: tum eleemosynâ largâ donatos à se dimittebat.

Viderat prope Metropolitanî Templi limina iacentem pauperem natione Gal- lum ægro corpore: sic enim scabies cor- pus & faciem obtexerat, vt leproso si- milis vix hominis referret speciem: mi- seratione tactus Iacobus, ita prouolu- tum humi, & ob brumale frigus rigen- tem & trementem corpore, sustulit è ter- ra, manibusque domum suam deducit, inducit in musæum, suo imponit sedili, fornacem instruit, calore fouet, cibis & potu reficit, iucundis & pijs collo- quijs solatur, ad patientiam exhorta- tur: tum eleemosynam non modicam eidem elargitus abs se dimisit. Vbi nunc molles, effœminati, delicatuli, qui viso leprosi, vlcerosi vel scabiosi vultu contremiscunt, fugiunt, vultum & oculos auertunt, nec oculis paululum humanam miseriam, cui obnoxij sumus omnes, intueri sustinent? videant istum huius Sacerdotis manibus leuari è terra:

E s

ma

manu prehensa duci, propria in sede locari, vultus tam tetri magis aspectu, quam comptulorum & cincinnatorum adolescentum specie delectari: isto pedore, illuie & vermibus pauperis, quam effœminatorum suauissimis odoribus vel suffimentis recreari. Hæc est vera sapientia suis res omnes momentis ad leges æternas & diuinas ponderare: Christum in tali paupere plaris, quam Regem in solio æstimare & venerari, qui disertis promisit verbis: *Quod vni ex minimis meis feceritis, mihi fecistis.*

Exulos. Sed cum miles hostilis barbara feritate patriam Coloniensem, Iuliacensem & Montensem Anno 1642. ferro flammaq; depopulatus agricolas domibus & fortunis omnibus exturbaret, Claustra Monialium effringeret, & Virgines Deo dicatas eijceret, cum iterum innumeræ familiæ rebus omnibus exuta Coloniam velut ad asylum vnicum & per fugium extremum *Rusticos.* confugerent. Eodem Rusticus cum vxore, liberis, iumentis & pecoribus venerat, quo diuerteret, ignarus, casu fores Iacobi pulsauit: is misertus exulis suam cum omni familia pecoribusque recepit in domum,

o-
m
le-
il-
e-
uf-
tia
as
ali
x-
fit
tis,
te
&
q;
u-
ia-
as
ia
ad
m
o-
at,
bi
o-
o-
p

munum, aptavit iumentis stabulum, prospexit per hyemem de habitatione, & maiorem anni partem, omnes ferè de suo gratis sustentavit, ac rudes officij sui sic brevi tempore instituit ad pietatem, ut eadem ciues etiam æquare vel superare potius viderentur. Alteri rustico non solum omnibus spoliato, sed & diuturnâ *Captivos* captiuitate detento, in qua plurimi morbis, pedore & squalore moriebantur, cum nemo misero pecuniam commodaret, ut ad Iacobum confugit, promptè vim sat magnam ei credidit, ut carcere solutus comparatis iumentis ad propria culturamq; agrorum redierit, is cum anno euoluto censum pendere iam ægrotanti vellet, oblatis etiam muneris loco piscibus, totum ei remisit, pisces sibi habere iussit, & inde aliorum amicitiam conciliare; ipse potius eundem fractis licet viribus solari mœstum, spe diuinæ prouidentia erigere, cibusq; recreare. Deus, ne vinci liberalitate videretur, eadem horâ Iacobum certiolem per amicum (qui interuenit, cum afflictum leuaret solatio) fecit soluendam breui pënsionem annuam tot annis desperatam; quæ paucis post

diebus, mediam partem est repræsentata. Inuitus eo tempore suscipiebat à Parochianis pro ornatu templi munera, qui parci videbantur in alendis pauperibus, nam SS. Augustini, Basilij & Ambrosij secutus consilium, arbitrabatur calices argenteos & vasa pretiosa potius esse distrahenda, quàm famelicorum viua Christi vasa vel membra cum animarum periculo defectu alimentorum iacerent, pro quibus tamen seruandis Sanguinis suppretium omnibus totius orbis thesauris nobilius sapientissimus Mercator Christus appendit. Sacerdotes quosdam exules & Pastores, exturbatos sedilibus stans in hebdomada diebus, inuitabat ad mensam, immò faciebat liberam potestatem, quoties egerent, vel ipsi vellent, redirent pro arbitrio.

*Vendit su-
pellectile,
electum*

Cùm pecunia paulatim in ea communi annonæ caritate deficeret, supellectilem distrahere suam cœpit pro alendis Religiosis Virginibus nobilibus & ignobilibus, quæ maximo numero confluxerant Coloniam, rebus omnibus vitæ sustinendæ destitutæ; sed cùm nec ista sufficerent, lectum etiam proprium per Gertrudem

Wi-

Wichem, D. Ioannis Kinchij vxorem matronam in pauperes beneficentissimam, vendidit & egēribus distribuit, ipse strato deinceps vsus reliquā vitā & morbi tempore duriore. Monebatur ab amicis, cūm prouentus essent exigui, nec ijs tamen annis soluerentur, prospiceret familiæ suæ, prouideret vt aliquid senectuti vel aduersæ valetudini leuandæ superesset, respondere solitus est: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit.* Familiari suo non semel dixit: Alij, dum moriuntur, legatis pijs subueniunt pauperibus, ego viuus ijs malo succurrere, certus de auxilio præstito miseris, securus meriti præmijque. Fundationes etiam vel anniuersaria sacra post obitum constituere noluit, metuebat enim ne sensim interirent, & fructus alijs rebus applicarentur: totum quod reliquum erat cum bibliotheca, pauperibus tribuit, quasi tam libros, quàm rem omnem familiarem, Ecclesiasticos prouentus & laborum stipendia ad vsum tantùm commodatò à Deo accepisset, non ad ditandos propinquos, sed ad Christi membra pauperesque reficiendos.

*In vita
beneficiendum.*

C A P V T XXVII.

*Inuicta in morbis acutissimis patientia.**Tob. 12.*

Monebat Raphaël Tobiam: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te: omne igitur quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, &*

Ecl. 2.

in humilitate patientiam habe; quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. Mor-

Corpus imbecille

bos quasi donum & amoris pignus à Patre amantissimo missum cum grati animi significatione recipiebat, & velut particulam Crucis Dominicæ oblatam exosculabatur. Corpus naturâ debile, ieiunijs, vigilijs, laboribus & verberationibus extenuatum, exhaustum & eneruatum mor-

fractum morbis.

borum ilias inuasit, & acutissimis quidem doloribus dentium sæpe torquebatur, nonnunquam colicis, sæpissimè calculi

Calculi doloribus

grauissimis aculeis lancinabatur, nec gemitum quidem, vix alijs tolerabiles cruciatus exprimebant: quid gemitum dico? vox animi constantis & excelsa nonnun-

optat maiores.

quam ab alijs audita est: Adde, Domine, dolores, auge patientiam. Portenti simile fuit, aliquoties eum lapillos qui pisorum magni-

gnitudinem, imò fabarum longitudinem æquarent, sine studiorum intermissione velut indolenter excernere; nec ideo lecto decumbere, fomenta, balnea, vel alia corporis leuamenta sectari cum stupore Medicorum; horum tamen quoties opus adhibebat operam, nec vsum pharmacorum suo tempore negligebat: vnde corporis ægri leuandi gratiâ nullis parcebat sumptibus, quoties necessitas suaderet; at si vis mali curam superaret, in diuinę providentię brachijs & vulneribus Saluatoris suauissimè quiescebat: hic in aduersis omnibus asylum quærebat, & refugium paratum reperiebat: vt quàm moderatus erat in prosperis, tam lætus & securus Deo fretus esset in morbis & aduersis omnibus, recolens versiculum Psaltis regij: *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum.*

C A P V T XXVIII.

Curam Sanctimonialium in S. Vincentio suscipit cum insigni fructu Cænobij, delicatos cibos in morbis etiam refugit, & ad nosocomia mittit.

CVræ Pastoralis curam adiecit aliam, non

non quæ redivibus amplis auget opes,
 vel præberet delicias, sed quæ cum insigni
 molestaque occupatione, perficiendi in
 spiritu proximi desiderium explet sine
 ullo emolumento temporali. Decennium
 enim circiter Monasterium S. Vincentij
 Virginita velatarum fructu maximo re-
 xit & excoluit, votorum & regularum Or-
 dinis accuratissimam obseruationem, ri-
 gidam clausuræ, vt vocant, custodiam,
 templi ornatum eximium, eantum Eccle-
 siasticum pium, tardumq; diligenter cu-
 ravit: cauit nimiam cum sæcularibus &
 viris familiaritatem, ad pios & vtiles labo-
 res manuum eas exhortatus: sanè nullo
 ferè in totius ciuitatis Cœnobio tam ele-
 ganter opere Phrygio elaborantur vestes
 sacræ, vela, altarium pallia: quo ferè la-
 bore Virgines victitant, nihil tamen diui-
 norum officiorum negligitur. Porro
 vt sacri Concilij Tridentini decretum
 seruaretur, non ter tantum, sed sæ-
 pius etiam faciebat Virginitas potesta-
 tem alijs præsertim Societatis Iesu Patri-
 bus confitendi. Exhortabatur eas fre-
 quenter ad omnem perfectionem; vel
 in hoc, cum per occupationes non li-
 ceret,

ceret, dictis Patribus vices suas delegabat.

Subijciam modum, quem in Concionibus habendis vsurpauit.

METHODVS PRÆPARATIONIS
ad prædicandum fructuosè
Verbum Dei.

Meditatio Concioni præmittenda.

I. **C**ONsidera, ad quàm præcellsum opus sis vocatus, scilicet vt sis Christi Legatus ad Fideles eius, dicente Apostolo Paulo: a *Legatione pro Christo fungimur, tanquam Deo exhortante per nos,* a 2. Cor. 5 ita vt lingua mortalis fiat oraculum Sancti Spiritus, organum Diuinæ vocis; imò, vt sis Pater quidam Spiritualis ad gignendos Christo per Euangelium Filios; vt Paulus de seipso affirmat: *In Christo per Euangelium ego vos genui* b. 1. Cor. 4 Quod officium, cum Christus omnium primus fecundissimè, cum in terris prædicaret, obierit, eius partem tibi voluit communicare, vt Vicario suo, in re tanta, quanta est mortuos peccato homines ad vitam spiritualem, & dignitatem filiorum Dei reuocare.

II. Por-

I. Porrò idoneum esse Ministrum ad animarum conuersionem procurandam id prorsus superat vires humanæ naturæ. Ideo nec Eloquentiæ tuæ, nec Doctrinæ & Prudentiæ, sed Dei Gratiæ confide, cuius est lumen menti Concionatoris infundere, quod ad tam sublime munus requiritur. Hinc Gentium Doctor, *Sufficiencia*, inquit, *nostra ex Deo est. qui & idoneos ministros nos fecit noui Testamenti, a non litera, sed spiritu.* Concionem itaque meditaturus, sic labora & stude, vt superflua sollicitudine abiecta, ad ipsum Fontem Sapientiæ recurras, animum tuum expandens ac præparans, vt suâ illum Deus gratiâ illuminet; & simul rogans, vt ipse mentem & linguam impellere & moderari velit, vbi ad rem ventum, ad Concionatoris munus ritè legitimeque obeundum.

III. Cumq; ad gloriam Diuinam prædicandam sis electus, humanæ existimationis atque commendationis studium omnino abijcies, Christum dictis & factis imitando, qui non suam, sed Dei Patris gloriam solertissimè quærebat.

IV. Sit insuper in animo tuo ardentissimus

simus erga eos, quos Christo gignis. affectus; ita ut quemadmodum mortales parentes nullum recusant laborem in liberis educandis, ornandis, locupletandis, eorumque; malis & miseris non secus condolent ac suis: ita tu intimis angaris sensibus, si quem videris in peccatum & Diaboli laqueos relabi, atque ita in alijs iuandis, haud sine incommodo tuo, nunquam defatigaberis.

V. Quinetiam imitare Apostolos, qui ut se idoneos redderent in prædicando Euangelio Ministros, ex Domini præcepto sese abdiderunt in Domum, ibique in oratione ardentissimè persistentes, Divini Spiritus igne succensi, paulò post vniuersarum terrarum orbem, prædicatione sua inflammaverunt: sic tu ad Deum confugas, oportet, ut in meditatione tua diuinus ille ignis exardescat, quo Auditores tuos incendas: a *Pete ergo à Deo, ut ver-* a *Psal. 38*
bis tuis pondus addat, ac sine dubio, si bene postulaueris, in fide nihil hæsitans, b Dominus b *Psal. 67*
dabit Euangelizanti tibi verbum virtute multa.

VI. Magni utique apud Concionatorem momenti est, ab omni cupiditate pur-

pur-

purgatum esse, vt verè de illo dicatur:
a Psal. 10. *a Quàm speciosi pedes Euangelizantium pacem,
 Euangelizantium bonæ: Ferendæ item mo-
 lestiæ, quæ ob prædicationem veritatis in-
 currendæ, vt Christo Concionatorum Ar-
 chetypo similis efficiaris, & augeas meri-
 tum ac mercedem tuam in cœlo.*

VII. Dum porrò operam nauas alio-
 rum profectui, ne te ipsum lædas, tui
 obliuiscaris, ne audias: *Peccatori autem*
b Psal. 49. *dixit Deus, b quare tu enarras iustitias meas,
 & assumis testamentum meum per os tuum?
 Tu verò odisti disciplinam, & proiecisti ser-
 mones meos retrorsum? Imiteris ergo e-
 xemplum Christi, qui prius cœpit fa-
 cere, ac deinde docere c. Atque ita se-
c Act. 1. *gerat Concionator, vt, veluti S. Bernar-
 dus ait, non sint canales, qui nil sibi re-
 tinent aque, sed transmittunt vniuersum:
 quin potius, veluti Conchæ, ex quibus af-
 fluentia, sine vllò ipsorum detrimento, ad
 alios redundat.**

VIII. Fugito demum nimium ornatum,
 & operosam humani laboris industriam,
 in verbis ac sententijs, sed in Apostolico
d. 1. Cor. 2 *spiritu, d non ponens vim in persuasibili-
 bus humanæ sapientiæ verbis, sed in o-
 sten-*

stenfione spiritûs & virtutis: Neque aures
audientium blando verborum sono per-
mulcere, sed corda penetrare fatage, Pro-
phetam Esaiam audiens, te monentem:
Loquimini ad cor Hierusalem.

ORATIO ANTE CONCIO-
nem immediatè dicenda.

Premisso Hymno: Veni Creator &c.

Dignus es, Domine, accipere omnem glo-
riam & honorem, utinam omnes ad te
Creatorem tuum conuertam! Eia, Domine,
video, ut infiniti pereant, tuo sanguine &
laboribus empti: & nemo potest venire ad
te, nisi tu traxeris eum: Quid ergo pollu-
tis labijs & corde ego prestare potero sine te?
Da mihi itaque gratiam ad hoc, ad quod vo-
casti me, & adsint mihi Angeli tui, ut ad
tuam vnius gloriam ritè fiant vniuersa.
Amen.

Alia Oratio.

O Pater luminum, à quo omne datum o-
ptimum, & omne donum perfectum,
tanquam à perenni fonte, puteoq; aquarum
viventium, copiosè dimanat; respice de so-
lis Maiestatis tuæ, super me indignum fa-
mulum

mulum tuum, quem inter alia donata tua, ad concionandi munus vocare dignatus es: largire mihi Spiritum sapientiæ & intellectus, qui mentem meam verbo tuo illustret, memoriam ad retinenda eloquia tua roboret, & linguam ad virtuosè & cum energia pronunciandum moderetur. & quæ ad Nominis tui gloriam & eorum qui me hodie audituri conueniunt, salutem dicturus sum, feruenti spiritu proferam, ne aures tantum inani verborum strepitu feriant, sed corda inimicorum Regis, velut acutissima sagittæ penetrent, & fructum optatissimum reportent.

Ecce, Domine Deus meus, hæc mea est intentio: Docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur *a*. Non mihi, Domine, non mihi, sed Nomini tuo da gloriam *b*. Disselle à me omnem philautiæ & cenodoxiæ spiritum, vt præter te nihil aliud queram: Et dum alijs prædico, ne reprobus efficiar *c*, fac vt quod auditores meos doceo, viuus operibus ad eorum exemplum & imitationem ritè exprimam & efformem. Quid enim proderit mihi, si vniuersum mundum lucrer, anima verò meæ detrimentum patiar *d*? Absit, ô Domine Deus meus, absit, vt ea proferam, quæ seruare contemniam; absit, ne meam sic

veritas moueat linguam, vt vitam feriat: absit, vt verbis mihi ipsi iudex & factis accusator euadam, sed da, vt fortius opere doceam quam verbo, ne cœleste pabulum culpâ meâ vitiatum ouibus tuis sine omni profectu frustra proponatur.

Domine Iesu, & me & auditores meos, sanctorum nobis assistentium Angelorum manibus in sacratissimi Cordis tui benedicti Vulnerere colloco & repono, vbi ab inimico Verbi tui fructum gnauiter impedituriente, tuti & securi degamus, vbi velut in cœlestis sapientie tue Gymnasio in eloquijs tuis sufficienter instruamur, tibiq; deinceps fidelissimè seruientes, ad æterna Beatorum consortia, post hanc vitam dignè recipiamur, à te Saluatore & Iudice nostro, qui cum Patre & spiritu Sancto es benedictus in secula, Amen.

POST CONCIONEM.

Commendabis* Auditores tuos de-
nuò Christo Saluatori, vt semen Verbi eius à te iactum in cordibus fidelium fructum multum adferre iubeat. Nam neque qui rigat, est aliquid, neque qui plantat, sed qui incrementum dat Deus. Item commenda illos Angelis suis
cu-

custodibus, vt identidem segnes exstimulent ad faciendum ea quæ didicerunt, & inimicum prohibeant, ne supereminet zizania, aut bonum semen eradat.

ORATIO.

T Vanos, quæsumus Domine, gratia semper præueniat & subsequatur, & bonis operibus iugiter præstet esse intentos.

Largire nobis, quæsumus Domine, semper Spiritum cogitandi, quæ recta sunt, propitius & agendi, vt qui sine te esse non possumus, secundum te viuere valeamus. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat, in vnitæte Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Scriptit deinde breue compendium eorum omnium, quæ seruatu maximè necessaria sunt Monialibus, & quibus diligenter re ipsa præstitis facili methode possint ad summam perfectionem adspirare: sunt ea valde perfectionis cupidis in eo statu vtilia: quæ ideo ad calcem libri Latio donata reieci, ne narrationis filum interrumpam.

Accidit verò frequenter, vt grauibus acutisque morbis Iacobus affligeretur.

Vir-

Virgines, vt ei quo possent modo suum gratificandi studium declararent, cibos delicatos, exquisitis condimentis apparatus aegro transmittabant: quibus ille inspectis, ridenti vultu familiaribus adstantibus, vt se magis vinceret, dicere solebat: *Næ illi cibi lautissimi videntur: delicatè parati, conditi optimè: facerent vtiq; ad gustum, & stomachum meum: sed heus VVilhelme, is dum ei ab obsequijs erat, ad nosocomium propera: reperies sat multos, qui magis quàm ego talibus delicijs indigent: mihi vulgaris & parabilis adhuc cibus sapit.* Ita nec tactu vel gustatu dignatus lautiora fercula, domo abesse voluit. Solenne hoc illi erat, cum ab amicis etiam vel Parœcis epulæ conquiritæ mitterentur, plerumque ad ægrum quendam, qui in vico *Sahenbuch* appellato nouem annis affixus lecto decumbebat, vel ad hospitalia destinare.

Sub idem ferè tempus festo Circumcisionis Domini reuersus, post labores maximos domi pessimè habere cœpit, & varijs iactari, lancinariq; doloribus, vt mortuo quàm viuo similior videretur, & sudor è corpore præsertim è vul-

F

tu

tu manaret vberimus : depositus ad-
 ignem sex ipsas horas quasi cum morte
 colluctari videbatur , Medico protinus
 vocato : sed qui parum leniret tantos do-
 loris aculeos : elapsis sex horis cū pau-
 lulū remitteret inclementia morbi,
 gaudere visus est , & ridente facie con-
 uersus ad adstantes , ait : *Quam bonus
 est Dominus : ecce quā hoc die mihi pre-
 tiosam strenam offerre dignatus est , vt par-
 ticeps fierem doloris , quem nostrā causā per-
 tulit : Interim nullum vel gemitum,
 vel animi impatientis leuissimum tota æ-
 grotatione signum edidit : immò sum-
 mis in beneficijs habuit, Circumciso Do-
 mino compati: nam si compatimur, & con-
 regnabimus.*

C A P V T XXIX.

*Egregia documenta , quæ familiari sacris ini-
 tiando dedit , & varia eius præclara
 facta & dicta.*

DEbetur hoc Caput & præcedens
 R. D. Wilhelmo Røemer Virfensi,
 Vicario B. Virginis Dolorosæ in Scheib-
 bahn

bahn, inferioris Diœcesis Coloniensis: hunc D. Iacobus, cum Philippus germanus eius Societatis Iesu tyrocinium adisset, puerum bonâ parentum veniâ Coloniâ An. 1629. euocatum nouem continuis annis domi suæ nutriuit, in studijs fouit & educauit, donec emenso cursu Philosophico paulatim ad sacros recipiendos Ordines aptus euaderet. Is lectâ eius vitâ, non solum eam suo calculo confirmauit; sed complura desiderauit in ea, quæ litteris consignauit, vt insererentur: eorum pleraque P. Florentius Carthusianus frater suo testimonio comprobauit, qui eodem ferè tempore domum Pastoralem incoluit.

Putat D. Wilhelmus Iacobum & innocentiam & castitatem illibatâ conseruasse: argumento ei fuit, quòd ita horruerit leuiora peccata, puta mendacium, vt laqueum cum alios mendacij conuictos corripere, assueratè diceret: *nunquam se auunculo, nunquam vlli Præceptorum imposuisse, nunquam admissi in vita mendacij recordari*: itaque domesticos omnes cupiebat à mendacijs quàm maximè abhorre, dicere solitus, *Consistenti ingenuè cul-*

pam, libenter ignosco, negantem & mentientem ferre prorsus nequeo: In adolescente nihil ita detestor, vt mendacium. Præterea domesticos ad pietatem cum excitaret, sæpe repetebat: Studiosum pium & indoctum longè pluris facio & diligo, quàm doctum & impium.

Cum Aspricollensem peregrinationem circa Annum 1637. vel sequentem obiret, usus est hoc ipso Wilhelmo comite, qui tria notauit memoriâ digna: primò quoties transibat vel intrabat pagum vel alium locum, Ecclesiam petebat, & Christum in augustissimo Sacramento venerabatur: deinde nunquam in itinere neglexit sacrificium Missæ, superatis omnibus occurrentibus impedimentis, licet aliquando totam horam à via Sacri legendi gratiâ deflectendum esset: tertio delapsus è curru casu Breuiarium erat & amissum, sub vesperum id primùm aduertit: ilicò Wilhelmum ad domum Pastoris vicini misit, vt aliud commodatò acciperet: sed Curio tunc aberat domo, nec ancilla subministrare poterat: quo comperito vehementer doluit: nec tristitiam celare vultu vel verbis potuit; dicebat enim:

Heu

Heu diem hodiernum perdidit, quo non licet integrum pensum horarium persolvere: primum hoc mihi in omni vita contigit, confido & vltimum fore. Compensauit deinde multis alijs precibus hunc inculpatum etiam defectum.

Idem testatur, nec morbi tempore, cum niti pedibus potuit, à Sacro faciendo abstinuisse: sed foribus clausis solo præsente ministro factitasse, ne villo se dictam vberi fonte gratiæ spoliaret; vt melius Angelicam seruet castitatem, ac indies biberet *Vinum germinans Virgines*: virginis etiam amore, nullius utebatur mulieris familiaritate, nullam in cubile suum admittebat, præfixâ ei hâc epigraphe: *Mulierum pedes huc non intranto: lectum sibi ipsi sternere solitus erat.* Sobrietatem vehementer amauit, vilibus & paucis contentus cibus, horrebat vt pestem ebrietatem: ideo è conuiujs, quando per honestatem & inuitantium auctoritatem abesse non licebat, maturè se subducebat. Contigit aliquando, cum ad secundum missum poculis certare præsentes occiperent, ipse Wilhelmo monito, qui aderat: *Heus, ait, arripe pallium, fu-*

giamus hinc. Nec tunc quidem salutatio hospite inde se proripuit, malebat enim inciuilitatis argui, quàm sobrietatis minimam iacturam facere. Eundem D. Wilhelmum iam initiatum Sacerdotio documentis saluberrimis instituit, vt tali statui congruentem vitam degeret.

Principio monebat, vt indies Sacerdotalis Ordinis dignitatem, finem, obligationemq; diligenter expendere.

2. Vt, quæ muneris impositi magnitudo requirit, seruaret accuratè.

3. Sciret creatum se, vt soli Deo seruiret, caueret igitur sedulò, ne diuinam Maiestatem vniquam peccato grauiore offenderet.

3. Sic vitam institueret, vt quotidie dignè Sacris operaretur: nec ab ea pia consuetudine deduci se vniquam pateretur.

4. Caueret sacrum Missæ officium obiter & perfunctoriè dicere: vitaret in eorum nimiam celeritatem, quàm tarditatem, modum seruaret propriæ pietati, & acceptæ instructioni à se congruum.

6. Horarum recitationem nunquam negligeret, in ea tædium fastidiumq; vitaret, sciretq; ob earum omissionem vi-

ros magnæ dignitatis statim in enormia prolapsos esse scelera : crederet sibi experto quibusdam sibi notis vnicam fuisse ad ruinam viam officij diuini neglectionem.

7. Scopulum Ecclesiasticorum ebrietatem fugeret, sectaretur sobrietatem.

8. Mulierum consortia sollicitè deuittaret : nec in familiam suam vllam, nisi fortè sororem adscisceret : id si fieri nequiret, suadebat solus vt habitaret.

9. Pauperibus pro viribus conaretur subuenire ; alios etiam, quibus posset modis, ad eleemosynæ largitionem inuitaret.

10. Ante Sacrum diligenter examinaret conscientiam : illud summoperè cauendo, ne peccati mortalis reus diuina tractaret mysteria, vitaret illiberalem & mercenarium animum eorum, qui sordidi quæstus gratia, solo inuitati stipendio tremenda Sacra peragunt : fugeret etiam eorum morem, quorum nimiam deplorabat multitudinem, qui nulla præuia animi præparatione, sola consuetudine ducti, Sacrum legunt : quin potiùs antè, quid acturus esset, expenderet sedulò : tum ageret, quod agit.

11. Sanctissimam Dei Genitricem Virginem Mariam quotidie præcipuo affectu ac pietate coleret, eiusdem laudes ac præconia, quoties posset, prædicaret, captaret occasionem alios ad cultum Deiparæ inflammandi, & in ritu ac modo colendi diligenter instrueret.

12. Derestaretur auaritiam, & nimiam habendi cupiditatem: seruaret Scripturæ monitum: *Beatius est dare, quàm accipere.*

13. Denique iubebat eum his similia colligere & adnotare, quæ utilia & necessaria viderentur ad Sacerdotalem statum iuxta scopum & obligationem eius piè dignèq; transigendum.

Hilce monitis pium formabat Sacerdotem, quæ magis è spiritu suo & propriâ viuendi ratione ac experienciâ, quàm libris hauriebat: nec desinebat alios, quos poterat, ad viuendum statui suo conuenienter excitare: proprium enim est virorum Dei amantium, non propriâ perfectione contentos esse, nisi alios etiam ad amorem Dei salutisq; curam pellegerint. Et sanè, si *unicuique Deus mandauit de proximo suo*, quanto magis de familiaribus

bus & domesticis suis? *Si quis autem*, ait
 Apostolus, *suorum & maximè domestico-* 1. Tĩ. 5. 8.
rum curam non habet, fidem negauit, & est
infideli deterior. Itaque sicut fratres ad sta-
 tum Religiosum, sic hunc familiarem
 suum annis nouem ad Ecclesiasticum sta-
 tum imbuit.

C A P V T XXX.

Lucta cum Damone diuturna & victrix.

VT coronaret Patriarcham Iacobum
 Deus, & nomen Israëlis imponeret,
certamen forte dedit, vt vinceret, non oc-
 cumberet; luctatus enim cum Angelo vi-
 cit, & gratiâ cœlesti copiosiore donatus,
 deinceps nec Fratris iram, nec hominis
 pertimuit potentiam. Ita diuina maiestas
 etiam *forte certamen* cum Dæmone Iaco-
 bo nostro permisit, *vt vinceret*, & dein-
 ceptus Deo nixus, nullam in Dei causâ me-
 rueret, hominis cuiusuis excellentiam.
 Non poterat humani generis hostis iura-
 tissimus ferre fructum, quem in lucran-
 dis animabus, & è seruitute Diabolica
 vindicandis Iacobus proferebat: ita saga-
 rum operâ maleficium illi sæpius intenta-
 uit, quod diuina clementia sic auertit qui-

F 5

dem,

dem, vt tamen permetteret virtutis exercendæ gratia Dæmoni potestatem, vt tergum vigilantis & sentientis (quod Confessario nonnunquam retulit) assiliret, & quasi calcibus premeret; sic vt dolore non modico fatigaret, idque non dominantum, sed etiam alibi in templo, vel cum Sacris operaretur: quamuis non expauesceret animo: sed leonina fortitudine diuino fretus auxilio, ridere solitus paulatim sit imbellis belluæ truces minas, vrgeret cum S. Antonio pergeret, tantum sœuire dentibus, ferocire calcibus, quantum Deus annueret, promptum ad vulnera dorsum offerebat. Et maleficarum quidem cogitatas & structas insidias Dæmon sacris carminibus adiuratus confessus est; vt ipse his verbis adnotauit:

Anno 1627. 8. Februarij adfui energumena Magdalena vbi ex confessione Dæmonis intellexi, me quoque peti artibus malignis sagarum, & aliquoties mihi intentatum maleficium à quadam postea de crimine magicæ conuicta plurimis indicijs, & publicè combusta. Sed Deo semper ipsius conatus irritante, pro quo sit ipse benedictus in saculum, sensi quidem ego longo tempore durante exorcisatione molestum

& in-

& infestum mihi Demonem : sed in ipso loco
 exorcizationis, & sub exorcifinis tantum. Sed
 eidem molestie alibi quoque postmodum obno-
 xius esse cœpi, primùm quidem in templo;
 deinde quoque domi meæ, primùm quidem
 28. Ianuarij sensi me tentari insidijs Demo-
 nus sub vespertinis precibus, à quo tempore
 hucusque nullus dies cessit immunis ab illis ve-
 xationibus externis, partim sub sacro Missæ
 officio partim ante Reliquias SS. Regum, ma-
 ximè verò sub nocte. Diabolus quidem die o-
 ctavo Februarij confessus est, vt supra ex pa-
 cto Sage, Demonem in me immittendum
 fuisse: sed Deum obstitisse, hoc tamen per-
 misisse, vt aliquamdiu tentarer. O quàm
 bonus & fidelis Deus, qui non patitur ho-
 minem tentari supra id, quod potest, sed
 facit etiam cum tentatione prouentum. Vt
 verò se meliùs contra tantas hostis tar-
 tarei insidias communiret, illam ca-
 strorum aciem ordinatam Dei Genitri-
 cem Mariam voto peculiari delegit hu-
 ius belli Ducem, & eius rei gratiã ne ta-
 li in prælio succumberet, Aspricollensem
 vouit peregrinationem, vt ipse litteris
 consignauit: 5. Februarij feci votum Deo
 & B. Virgini Patronæ nostræ de instituenda

Vouit pe-
 regrinati-
 onē Aspri-
 collensem

F 6

pere-

peregrinatione ad templum & locum D. Virgini sacrum in Monte acuto, prima occasione, qua id per vires, & Parochie curam, & via opportunitatem licebit, vtinam Deus per Beatissimam Matrem suam conterat etiamnum caput Serpentis antiqui, ne suis insidijs aut mihi, aut vlli Christiano perniciem seu corporis seu animi adferat.

Circa Annum 1637. vel sequentem votiuam fœliciter confecit peregrinationem, & in reditu Marcoduri secessu octiduo mentem exercitijs asceticis S. Ignatij diligenter expoliuit, factus ad pugnam vegetior & animosior, vt hostem vltro laceraret diuino Numine confirmatus, &c.

C A P V T XXXI.

Amor & fiducia in Deum, eiusq; cum diuina voluntate conformatio.

Amor Dei **I**Am à puero mentem à rerum creaturum amore traduxerat, ad Deum summum bonum suum medullitus completendum: & quidquid illi Maiestati noverat placere, statui suo conforme viriliter exequendum. Hinc vti castitatem voto consecrarat, ita paratus, vigilans, composi-

positus semper erat, ad Angelicam hanc
virtutem amore Dei integram & inuio-
latam contra quæuis carnis inuitamenta,
vel Dæmonis insidias custodiendam, vt
vno plenoq; aluceo, cordis amor in Deum
solum deflueret: huc omnia cogitata, de-
sideria, verba, scripta & quæuis opera spe-
ctabant; huc recollectiones horariæ, pre-
ces studijs, & cuius operi præmissæ, tot
adspirations sub cantu diuinorum offi-
ciorum adhibitæ, vel inter studendum,
vescendum, agendum cum proximis, fa-
miliares & vsitatæ referebantur, à quibus
ignis amoris diuini continuò fouebatur:
hinc pactum cum Deo quotidie sancie-
bat manè, quoties æris campani signum
audiret, vel cælum suspiceret, toties
Deo se rursus consecrabat, & omnes a-
ctus virtutum heroicos manè elicitos re-
nouabat. Et sanè parum ei videbatur,
vno corde Deum amare: proximo cui-
que, cum res & tempus ferret, de Deo di-
uinisq; rebus semper loquebatur, vt eo-
rum pariter cordibus & linguis eundem
diligere, & laudibus exornaret: parum
videbatur, præsentibus & vnus vrbs in-
colis loqui, nisi vulgatis libris orbi toti,

posterisq̄ue, venturis etiam sæculis idem
prædicaret: vnde libri eius omnes hunc
amoris diuini ardorem vbiq̄ue insinuant,
& legentibus inculcant.

*Fiducia
in arduis.*

Amor diuinus, Deiq̄; perspecta sem-
per præsentia fiduciam generabat, quæ
dum ardua Dei causâ suscipienda vide-
rentur, diuino fretus auxilio fortiter
aggrederetur, vrgeret constanter: nec
desisteret antè, quàm ad exitum perdu-
xisset, nec hic hominum offensam,
iudicia, contemptumve verebatur, aut
quidquam huiusmodi, vel vllius poten-
tiam pertimescendam esse iudicabat: nam
qui iam ipsis Dæmonibus fortior eos in
certamen laceſſebat, nihil humanum, vel
creatum formidabat, experienciâ do-
ctus à diuina prouidentia res suas pater-
nè gubernari, ad virtutis augmentum
& Dei gloriam auctiorem expertus:
etiam quoties vires deficerent humanæ,
præsens & diuinum auxilium subueni-
re, nihilq̄ue spe & summâ in Deum con-
ceptâ fiduciâ potentiùs ad quiduis in Dei
causa feliciter perficiendum.

*Resigna-
tio in ad-
uersis.*

Quòd si tamen euentus aliquando fal-
leret expectationem, id etiam vt diui-
no

no

no Numini gratius libenter amplectebatur. Fructu carebat obiurgatio proximi, nec spes affulgebat emendationis, morborum acrimonia vim eludebat medicam, calamitatum tempestates magis magisque sæuiebant, his & similibus in euentibus re Domino Patronisque suis diligenter commendatâ, suam ad diuinam accommodabat voluntatem: id enim rectius & melius sibi, suisque rebus esse nouerat, quod licet proprijs aduersum desiderijs, æternis & diuinis magis decretis vel permissioni congrueret. Hinc animi perpetua constansque pax & lætitia, quam nullæ res humanæ conuellerent, idem semper vultus in prosperis & aduersis; nam perpensis omnibus in vna Dei voluntate & amore quasi centro placidissimè quiescebat.

C A P V T XXXII.

*S. Bernardi Opera magno studio
illustrat.*

Post Deum, Deiparam Virginem Ma. *Deipara &*
riam, cuius honori dicatâ Parochiam *cultus.*
ad-

administabat, præcipuo cultu venerabatur. Sodales Ecclesiasticos aliosq; ad eius amorem, honorem & reuerentiam, verbo; mundum vniuersum varijs libellis & quæsitis occasionibus ardentè excitauit: ad eam in angustijs vt Matrem fidenter confugiebat, & vota sat crebra coram ipsa nuncupare solitus est: Aspericollensem etiam peregrinationem perdifficilem eius amore magnâ virtutum accessione fœliciter confecit. Hunc affectum mirificè S. Bernardi scripta nutriebant. Nam licet SS. Patres omnes suspicere, & eorum monumenta diligenter euolueret: vnus tamen in cæteris Bernardus primatum obtinebat, huius spiritum quem vnicè diligebat, quem tota mente combibere, factis exprimere, scriptis imitari, nimium quantum gestiebat.

Huius vt operibus lucem afferret, genuina à spurijs secerneret, noua hæcenus inedita donaret publico, lectorem ad eius amorem, cultum & imitationem prouocaret, omnem mouit lapidem. Sub initium suscepti laboris multa retardabant conatum, & à proposito velut iniectâ manu reuocabant: aduersa valetudo, difficul-

*Auctus
lectiones.
Bernardi*

*quem vnicè
diligebat.*

*Difficultates in eo
illustrando*

ficul-

ficultas incepti operis, magnitudo sum-
 ptuum in colligendis, describendis, trans-
 mittendis è varijs orbis partibus eius ine-
 ditis opusculis: tantum abfuit, vt men-
 tem ab instituto deiecerint, vt etiam voti
 se religione obstrinxerit maturandi, per-
 ficiendiq; propositi. Plures in adornando
 iam opere sub manum remorę nasceban-
 tur: at ille Dei nixus auxilio, Patroni sui
 confusus patrocínio, iniquissimo rei libra-
 rię tempore Francofurtense suscepit i-
 ter, non sine vitę periculo, vel aduersę
 valetudinis incremento, perrumpit obi-
 ces, & in ipso quidem itinere, cum ad
 Confluentinum Collegium, vbi frater
 degebat, diuerteret, & octo circiter dies
 asceticis S. Ignatij meditationibus ani-
 mum excoleret, ibidem complura repe-
 rit M. SS. Melliflui Doctoris Opuscula
 diu desiderata. Deinde ex Oxoniensi Bi-
 bliotheca hæreticorum etiam studio per-
 multa submissa sunt subsidia, complura
 etiam Dominus Ioannes Kinchius, Col-
 legium Societatis Iesu, Carthusia Colo-
 niensis, & Cisterciensis Ordinis Cœno-
 biarchę submiserunt adiumenta & orna-
 menta: dixisses ei quasi diuinã virgulã
 ple-

*perrumpit
 foeliciter.*

*Dei pro-
 uidentia
 nixus.*

ple-

pleraque subministrata, quoties humana deficerent præsidia. Impresso & vulgato iam Opere sumptibus prædicti D. Ioannis Kinchij, mirificæ laudes eius, de Francia, Belgio, Germania, & Doctissimorum Virorum gratulationes adferebantur: ijs parum affici se litteris testabatur, gaudebat verò Cisterciensis Ordinis eruditissimum Abbatem animum adiecisse ad Opus inchoatum omnibus numeris absoluendum: ad quod etiam scriptis litteris eundem est cohortatus: iuuat hac super re fragmentum Iacobi responsoriarum litterarum excerpere ad Amicum admiratorem, & Encomiasten Operis.

In Bernardo meo conatum æstimari fortè patiar: sed quam in multis illic defuisse vires expertus sum, & ingenij & eruditionis? ad id quidem Operis melliflui me Doctoris amor impulit, amor, inquam, nesciens librare vires: ideoq; audacior, quàm par est, & maiora de se præsumens, quàm reipsa valeat. Gaudebo, si quis aptior defectum meum suppleat, & iam id moliri alium intelligo, Virum vnde quaque Doctissimum
 è Ci.

è Cisterciensi Familia, Hispanum, Doctorem
Theologum, nunc in Belgio agentem: &
is quidem gratulatus est mihi prolixè & per-
humaniter litteris, etiam nunc palam edi-
tis ob nouam Operum S. Bernardi editionem:
sed & vnà noui Operis Ideam methodumq;
perscripsit, & iam specimen quoddam in v-
no S. Bernardi Tractatu separatim edito de-
dit, mirum scilicet & magnum omnis litte-
raturæ tum Philosophicæ, tum Theologicæ
apparatum ille conuehit, & in vno Ber-
nardo iustam nobis bibliothecam dabit. Hor-
tatus sum virum alacriter pergere in cœpto o-
pere, adeo non refragabor nos ambos in eo-
dem mustaceo laureolam querere.

Similes Commentarios in S. Grego-
rium meditabatur, huc moralia tanti
Doctores ipsum rapiebant, & pastoralis
muneris exquisita documenta: sed mors
pios conatus interceptit.

Addamus quorundam præsertim ex
Ordine Cisterciensi Abbatum litteras,
quibus Operis & Auctoris commendatio
non vulgaris continetur.

Pri-

Primæ Parisijs, nomine totius Ordinis
 ab Abbate de Precibus, his verbis exarata:
Quem vestra Dominatio Bernardum nuper e-
didit, ita sanum & castigatum, tam auctum
ac fœlici ordine digestum accepimus, vt panè
non idem, qui vulgò teritur, sed alius planè
Bernardus videri possit. In quo sanè vulgando,
cùm multum publicæ utilitati, tum imprimis
nostro Cistercio contulisse plurimum nemo sa-
nus non iudicet. Quare in manus nostras sta-
tim vt diuinum opus, quasi diuinitus & præter
spem incidit, Domin. itioni vestræ, quam since-
ra iam mente etiam absentem complectimur,
presentem verò osculamur in Bernardo, vnus
ego omnium nomine scripto qualicunque gra-
tulari me debere sensi, vnàq; testari, quantum
totum Cistercium suæ in ipsum pietati ac stu-
dio se deuinctum intelligat. Quam grati ani-
mi mei significationem cùm aliud, quod possim
referre, non habeam, queso non dedignetur.
Vnum insuper rogatum velim, vt si mentem
nostram de Bernardo suo hic in Gallijs prælo ite-
rum subijciendo non improbat, si quid in eo sibi
mutandum, si quid addendum, aut etiam de-
trahendum visum fuerit, ad me transmitti cu-
ret, mentem certè non improbabit, cùm satir
agnoscat, quantum nobis hic eius labor prodesse
 pote-

poterit: quibus etiam sumptibus huc è Germania, vbi prodiere, comportari aliàs, quantum necesse sit, exemplaria queant. Pergat porro vestra Dominatio, vt cœpit de nostra Cisterciensi, imò totius Ecclesiæ republica bene mere-ri, & quam nobis spem fecit, aliquorum adhuc si daretur emittendorum à se operum, ne quæso succidat: maximè verò, quia vereri se ait, ne falcem mittere in alienam messem videatur, si Magno exordio, seu Viris Illustribus Ordinis nostri, quos se penes esse ait, manum admoueat, oramus impensius, vt posito scrupulo suam iterum operam huic operi tribuat, quod quis nobis inuideat, cuius vel vnum manuscriptum exemplar (lucem enim, quòd sciam, non vidit adhuc) nescio an nostra Gallia exhibere possit? adeo semper nobiscum iniquè cùm Hereticorum rabies, tum bellorum egere tumultus; quod si Dominatio vestra præbuerit, totum quantum est Cistercium, meq; imprimis magis magisq; demerebitur: interim in Christo valeat. Lutetia Parisiorum 28. Octobr. An. salutis 1642.

Dominationis vestre

*Obsequentissimus seruus
Frater Ioannes
Abbas de Precibus.*

Littera
Ioannis
Cara-
muelis.

Alteras dedit eiusdem Ordinis lumen
ætate nostra clarissimum Ioannes Cara-
muel Lobkovvitz Melrosæ Abbas Loua-
nio 8. Cal. April. Ann. 1643. qui pridem
maius opus ad illustranda S. Bernardi scri-
pta molitus erat, vnde Iacobo prodromo
gratulatur, his verbis Operis editionem:
*Ante annum tibi scripseram. sapientissime Vir:
sed vt intelligo, perierunt litteræ incuriâ vere-
darii, copiam adiungo, vt si ias tuum me nomen
à longo tempore suspexisse & amasse. Desidera-
bam Bernardi tui dispositionem & argumen-
tum internoscere; sed antequam id ipsum à te
discerem Opus prodijt & mea expectationi sa-
tisfecit. O vtinam cognoscere velint Cisterciens-
ses Antistites quantum debeant tanti Auctoris
tanto restitutori! at si nolint ipsi, maecte animo
Vir generose. Bernardo collaborasti, ipse tibi
mercedem & laboris immensi præmium impe-
trabit diuinitus & humanitus. Amici aderimus,
vt tibi æternum obligati seruiamus. Insudasti
illustrando Bernardo, ipsiq; recognoscendo &
illustrando insudo: me tuis laboribus adiutum
profiteor, & Ordini Cisterciensi applaudo.
Subijcit ideam Operis tui, & concludit:
Interim siquidem in eodem stadio, & sub eodem
Principe meremur, communes curas & vigilias
gera-*

geramus. Tibi precursori congratulor, & dum
tuis laboribus perfruor, mei ingenij partum
qualemcunq; patienter expecta & meam stu-
diosam diligentiam Deo Opt. Max. nec non
Bernardo nostro, de quo te benemeritum cele-
brabit posteritas, in tuis Sacrificijs commenda.
Vale, Louanij 8. Cal. April. An. 1643.

Ioannes Caramuel Lobkovitz
Melrosæ Abbas.

E Societate Iesu complures datis literis P. Ioannis
Bollandi
iudicium
opus commendarunt: sufficiat fragmen-
tum epistolæ R. P. Ioannis Bollandi 2. O-
ctobr. Ann. 1642, scriptæ decerpere: Dico
cordatè & fuco omni procul, non primo solum
operis aspectu exsilijse mihi cor: sed & quoties
id sumo in manus, gestire nescio quo sensu spiri-
tualis latitiæ, idem pios omnes experiri puto.
Benedictus Deus, qui quæ olim Sancto suo Clie-
nti diuinitus instillauit, ea vt rursus D. V. studio
ad plurimum vtilitatem purius fluerent, effecit,
ipsum Sanctum peculiari suo studio remunera-
turum esse laborem, vt quæ olim ille scripsit,
melle & spiritûs voluptati accommodata,
ea in se experiatur. Vtinam plures
prouocentur exemplo, & cate-
rorum opera Patrum
ita illustrent!

CA.

C A P V T XXXIII.

Familiaritas pia & sancta cum Illustrissimo
Domino Nuncio Apostolico Fabio Chisio
Episcopo Neritonensi.

*Occasio
familia-
ritatis.*

Vilitas.

SERò nimis coaluit ista necessitudo, summaq; animorum coniunctio Illustrissimi Fabij Chisij cum Iacobo, nec nisi postremo vitæ anno, quæ consuetudine sic aucta fuit, vt nihil esset ista familiaritate coniunctius. Inciderat eruditissimus Præsul in Paradisum animæ Christianæ, quo per quinquennium vsus assidue spiritus & pietas Libelli, Scriptoris amorem mouit, eiusq; cognoscendi desiderium. Nescio qua verecundia, latendicupidior, quàm inclarescendi, vix amicorum hortatu Iacobus adduci potuerit, vt tanti nominis Præsulem conueniret. Primus statim congressus amicitiam peperit, quam morum, spiritusq; similitudo sic auxit, vt vnus amborum idemq; videretur animus, vna voluntas. Crebra exinde librorum & officiorum communicatio, frequentiora colloquia de pijs & eruditis rebus, quibus ita proficere se Iacobus sentiebat, vt etiam venerit in delibera-

berationem, an non fouendo spiritui suo & virtuti confirmandæ congruum esset, Præsulem in Italiam sequi, & ab obsequijs esse: plurimum enim existimabat conuictum assiduum, & colloquia tam sancta genio suo apta & conuenientia collatura ad virtutis stabilitatem & incrementum.

Vix Sanctissimi D. N. Urbani mandato Illustrissimus Nuncius Coloniâ digressus Monasterium Westphaliæ discesserat pacis faciendæ gratiâ, cum detentius habere cœpit Iacobus, & acutissimo pleuritidis dolore lancinari; maximo morbi leuamento fuerunt Illustrissimi Nuncij litteræ, quibus & suum aduentum ad locum tractandæ pacis explicabat, & pro suo Crucis Christi imitandæ desiderio dolenter querebatur, se dignum non esse habitum, qui aliquid in itinere pro Dei gloria pateretur, cum tamen non desuisset exercitiæ patientiæ seges, dum esuriali & hyberno tempore per altas niues, fluuios & paludosa loca rhedâ difficulter cum socijs veheretur, vt aquarum exundantiæ curram & vectorum talos humectaret.

G

Hi:

Hic æger animo confundi, quòd pretium morbi, Crucisq; Dominicæ præstantiam & decus sublimissimum non satis hæcenus ponderasset, ideo gaudere se deinceps monstravit, quòd dignus eo fuisset honore à Christo iudicatus, qui Passionis Dominicæ tempore, particulam Crucis Dominicæ sustineret.

*Patientia
ex literis
cōfirmata*

Postea per amici communis literas Iacobus Illustrissimum Nuncium & salutavit, & Episcopalem petijt benedictionem. Indoluit vehementer Legatus, comperta inualetudine, quæ diuortium factura metuebatur, tam piæ doctæque consuetudinis & familiaritatis, quam in impari gradu dignitatis spiritus idem, paribus moribus, studijs, vita & virtute animabat, ita perhumaniter salutato per R.P. Franciscum van der Veken Societatis Iesu Doctorem & Professore Theologiæ D. Iacobo benedixit, non sine rubore ægri, quòd tantus Præsul sui tam indigni & vilis, vt aiebat, homuncionis meminisset. Exinde litteris octidianis Legatus Apostolicus statum ægri perue-

*Amor Le
gati in
mortuū.*

stigavit, cognitaq; morte, funebre peregit Sacrum, multumq; laboravit, vt vi-

ta literis consignaretur, & pro Iro in Virum amore, Diurnale & Decadem, quibus vsus, Tabellam, qua preces, quibus assidue per diem utebatur, manu sua inscripserat, ac funiculos nodosos, quibus se verberare consueuerat, seruare voluit, tesseram amoris & sanctæ coniunctionis.

C A P V T XXXIV.

Cura agrorum & morientium, morbum & mortem ei accelerat.

Maiorem charitatem nemo habet, quàm Ioan. 15.
 vt animam suam ponat quis pro amicis suis: & hoc certum ac euidentis optimi Pastoris argumentum, animam ponere pro quibus suis. In hoc cognouimus, ait S. Ioan. 1. Ioan. 15.
 nes, charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Itaque nihil antiquius habuit, vt erat Iacobus Pastor vigilantissimus, quàm vt ægros Parœciæ cognosceret, & studijs alijsq; quibuscunque rebus sepositis inuiseret, admoneret officij Christiani, consolaretur mœstos, & Sacramentis vltimis ad supremam luctam præmuniret; egentibus autem pecuniario

subsidio subueniret. Hic iterum qui tem̄
*Æger to-*poris parcissimus erat, non horas suppu-
*ris noctib.*tabat, dies integros vel noctes, cū ne-
*adest agris*cessitas vrgeret vel æger flagitaret, tradu-
 cebat: sæpe cū ipse debilis magnis do-
 loribus afflicteretur, sui, somniq; obli-
 tus, noctes integras perdurabat: licet
 aduerteret periculosus & contagiosis mor-
 bis imbecillum valetudinem grauitè affi-
 ci, tentariq; nihili tamen id pendeat,
 quod gloriosissimum æstimaret tam pijs
*Morien-*occupationibus immori. Morientibus
*tibus cur*verò hoc adstabat libentiùs, quòd maior
*adstaret*animæ necessitas vrgeret, periculosior in-
*plibenter*staret Dæmonis tentatio, a deoq; chari-
 tas maior præstaretur, & beneficium ex-
 cellentiùs: quæ causa morbum & mortem
 ei videtur attulisse.

Occasio Cū enim Anno 1644. quidam qua-
*morbi.*dragenarij ieiunij tempore morbum in-
 sanabilem incurrisset, eiq; paulatim inte-
 stina putrescerent, vt viuum & spirans
 cadauer aliquot diebus intolerabilem ad-
 stantibus mephitim afflaret, essetq; æger
 excellenti virtute ac pietate & incredibili
 patientia vir, quam nulli morborum a-
 cutissimorum cruciatus labefactarent:
 Ideo

Ideo Iacobus noctes & dies adstitit, sermonibus sacris fuit & confirmavit, ut à latere suo æger vix eum diuelli patere-
 tur: ita diebus esurialibus, ieiuno stoma-
 cho tabem hausit, quæ die Iouis Sancto
 manifestius prodijt.

*ex agra
 crebra vi
 sitatione.*

C A P V T XXXV.

*Incrementa morbi, & singularis
 patientia.*

Cum iustus in principio accusator sit sui, *Humilitas*
 Ideo peccatis suis adscriptis ægrota-
 tionem, & correptionem ut patris a-
 mantissimi suscepit, ac licet eo tempo-
 re molestum videri posset, Parochianis
 in administrandis Paschalibus Sacramen-
 tis non adesse: libenter tamen suam
 cum diuina conformavit voluntatem,
 sibi non parum in hoc gratulatus, quòd
 dum Ecclesia Christi cruciatus recolit,
 & fideles omnes exoptat pœnitentium
 ritu publicè testari, Christum inno-
 centem peccatis nostris pœnas debitas
 morte Crucis expiasset, mereretur & i-
 ple Saluatori nostro toleratis corpo-
 ris doloribus, & interiore tristitia

*tas initio
 agrotatio-
 nis.*

mentis assimilari : secum verò nimis clementer agi, dicere solebat, cui minima tantùm guttula propinaretur, cùm Christus totum fellis & absynthij calicem ad fæces vsque exhauriret.

*Collo-
quia pia.*

Die Veneris Sancto binas circiter horas cùm Confessario iucundissimè diuinis de rebus sermocinatus, dolebat quidem non licere pro more & lege, quam sibi tulerat, cum cilicio & ieiunio in noctem vsque protracto, viam obire Romanam præcipuis Urbis Ecclesijs visitatis : iterum voluntate pro re Deo consecrata, eius se totum subiecit arbitrio. Postridie pleuritis accessit, nec sola; sed capitis dolore, tussi, febrîq; stipata.

Tunc laterum aculeatissimæ lancinationes, perforatarum Christi manuum & pedum dolores exhibebant: aberat in istis cruciatibus gemitus : intercalarem sæpe versum iterabat: *Adde Domine dolores, auge patientiam.*

*Morbi sũ
ma in cle-
mẽtia die
Paschatis.*

Ipso Resurrectionis Dominicę die manè sic aucta mali violentia, vt vsum loquendi sat diu sustulerit, ac licet dolores laterum continuò pungerent, tussis affligeret, facultas exscreandi sputi defecisset,

vt.

ut cumulus malorum accederet, qui defectum viribus iuaret, aderat nemo: quo sic Christo in Crucem actio similior euaderet, pariter ab omnibus derelicto. Sed à meridie non nihil remisit dolor, & inclementia morbi, sic ut more suo recepto loquendi vsu iucundè pijs de rebus differeret, optimè morbi molestijs & Dei voluntate contentus, nihil ut his melius quæreret. Sed cum medicus vterque corporis & animi lectionem Horarum Canoniarum in grauissimis doloribus interdicerent, nihilominus ad colloquutionem ægrum inuitarent, festiuè more suo reposuit: *Cum hominibus loqui me vultis, & sur cum Deo prohibetis?* Perstantibus in sententia, morbiq; incrementum ob nimiam precantis contentionem obtendentibus, morem gessit, decademq; Deiparæ Virginis exinde digitis versare cœpit, nec vquam ferè deposuit. Ei nummisma transfigurationem Dominicam altera sui parte referens, appensum erat, quam cum solus degeret, speculabatur, & pios ad Deum gemitus, ad adstantes salutaria colloquia conabatur elicere, nec de morbo dubitabat dicere: *Bonum est nos hic esse.*

*Studium
lectionis
Horarum*

Obedientia.

Deum enim afflictis proximum sentiebat, qui promisit, *cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum & glorificabo eum.*

C A P V T XXXVI.

Morbo nonnihil remittente votum concipit

S. Caroli Borromæi vitam illustrandi.

*Remittit
infirmi-
tas.*

Octauus morbi dies, qui erat dies Iouis Paschæ, crisi ostendit iudicio medici bonam & salutarem: nam sudore sponte promanante è corpore, febris remisit, laterū aculei hebetati, tussis rarior, dolores capitis leuiores videbantur, licet eibi fastidium, & virium imbecillitas periculum non abesse satis indicarent. Nocte quadam somnum solito ceperat arctiorem: excitatus animum sensit in S. Caroli Borromæi cultum rapi vehementiùs, & quia diuinitas moneri se credebat, vt eum sibi Patronum adoptaret: deliberauit, quæ posset ratione sibi faciliùs eiusdem patrocinium demereri; succurrit, si sanitati restitutus, primo quod aditurus esset opere, eundem exemplar proponeret omnibus Ecclesiasticis, quod numeris omnibus absolutū intuerentur sapiùs & imitarentur. Id se consecuturū sperabat, si vitam S. Ca-

*S. Caroli
Patronū
eligit.*

reli notis illustratā publico donaret: mox *Vouer d'.*
& voti se religione obligauit, vt primū *ta eius il-*
confanesceret, se vitam eiusdem cum cō- *lustratio-*
mentario literis consignaturum, idem *nem.*
Cōfessario venienti statim indicauit. Re-
pertū post mortem in chartis eius est elo-
giū vitę Caroline, quasq; vehementer ipse
cuperet virtutes ex ea Clericis esse cōmen-
datas, & quid pararet scribere his verbis:

Acta illa (S. Caroli) maiori ex parte exstant
Italicè, optandum videretur, vt periti interpre-
tis operā ad totius Ecclesie vsum Latinè loque-
rētur. Interim vitam eiusdē sanctissimi Præsulis
(quā Carolus à Basilica Petri eiusdem Cardinalis
familiaris & arcanorū consiliorum particeps, ac
deinde Episcopus Nouariensis elegātī sanè & pu-
rißimo stylo fideliter & egregiè scripsit) satis cō-
mendare nequeo: dignissima est, quam Præsules
& Ecclesiastici nocturna versent manu atque
diurna. Omnes in ista Hierarchia maioris partes
virtutes ac dotes zelum maximè ac studium
diuini honoris & aliena salutis, quo ad stupo-
rem arsit, odium sui, sobrietatem, modestiam,
ac totius vitę rigorem, ac omnes boni Præsulis
virtutes ac officia tam accuratè prosequitur,
tam viuuis omnia coloribus tam solerter expri-
mit, vt ipsum nobis Carolum viuum & in omni-

bus officij Episcopalis muneribus strenuè agerem, quasi presentem representet, itaque delectat, flectit, & trahit lectorem suum, vt coram cernere potius, quàm legere videaris: adeoq; non immeritò, qui vitam vertit Germanicè ex Italico, Coronam Prelatorum inscripserit. Felicem sanè dixerim Carolum illum, tum quòd ijs donis & charismatibus eum diuina benedictio repleuerit, tum quòd talem vitam & virtutum Scriptorem nactus, efficaciter etiamnum vt virtutum exemplar posteros quoque ad sui imitationem excitet.

Hanc itaque vitam (adde & aliorum SS. Præsulum) tanto profuerit legere diligentius, quo efficacius ad virtutem mouemur exemplis quàm monitis; hec enim ducunt, illa trahunt. Verùm labor ille, quod doleo, rarus est, & vix separatus exstat in Germania: Itaque vt animi ita manu ego apponam; & commodiori ordine in capita digestum, & adnotationibus illustratum edere statui.

Ex superioribus etiam nonnulla separatim denuò edi, quedam in fasciculum colligi, & prælo committi iudicarem expediens, si alij idem iudicarint. Et ego istam operam & industriam offero, tam cupio Ecclesiasticæ disciplinæ consultum: vtinam votis annuat Deus, & summos

*Ecclesie Prasules, quorum interest, efficaciter
excitet. Hæc ipse.*

Ita viuens & moriens hoc vnum animo
calamoque spectabat, vt vires suas omnes
reliquas detereret in talibus lucubratio-
nibus, quibus Dei gloria, proximiq; salus
promoueretur, & potissimum Ecclesia-
sticæ disciplinæ consuleretur: sed ad æ-
grum reuertamur. Libenter interea de
prouidentia Dei circa electos, & eam
quam expertus ipse sæpius in vita: nunc
etiam in morbo circa pensionum tot an-
nis desperatarum sponte oblatam solu-
tionem, loquebatur, nonnunquam In-
dorum conuersiones & Virorum Apo-
stolicorum illic in vinea Domini labores
audis auribus excipiebat: tum hilari
fronte adstantibus: *Eamus & nos in Indiam,
& moriamur cum eis:* mox se corrigens,
*metuerem, aiebat, ne ante nauigationem, vel
in ea morerer.* Agnouit deinde suam sibi
datam Indiam, morbum esse præsentem,
quem egregia animi alacritate inter late-
ris redeuntes aculeos ferebat, & pijs istis
colloquijs leniebat; sed cum abessent, qui
solarentur, icones Passionis Dominicæ li-
benter contemplantur: ijs interior spon-

*Aspectus
piarum
imaginū.*

dæ pars tota veltiebatur; & quidem in o-
 culos iacentis duæ potissimum incurre-
 bant., altera Christi purpurea chlamyde
 vestiti, spinis coronati, manu tenentis a-
 rundinem; altera Crucem baiulantis: hæc
 parieti sic affigebatur, vt Iacobo Christus
 occurrere videretur, eiq; Crucem offerre
 deportandam, vnde mirum iacenti sola-
 tium, & animi præoptitudo, maiora (si Deo
 placeret) perpetiendi. Quod si quidam
 adstantium augere doloris magnitudi-
 nem viderentur; ijs placidè reponebat,
 longè mitius ac mereretur, Deum secum
 agere, hocq; se beneficij loco numerare,
 quod guttulam sibi delibandam amari
 Calicis propinaret, quem ipse felle ple-
 num & absynthio totum esset bibiturus.
 Hanc patiendi cum Christo promptitu-
 dinem ei Rosarium dolorosum concilia-
 bat, quod identidem voluebat, id ipse
 sibi pridem ad memoriam septem effu-
 sionum Sanguinis Christi digesserat, in
 septem Decades, postea seorsim editum
 cum amicis communicauit, est
 verò huiusmodi.

ROSARIUM D. N. IESU
CHRISTI, IN SEPTEM DECADES DI-
gestum, ad memoriam & honorem se-
ptem Effusionum Sanguinis
IESU Christi.

*Premisso Symbolo Apostol. CREDO, & dicta
Oratione Dominica decurre Primam Deca-
dem sequenti Salutatione de-
cies repetita.*

AVe dulcissime Domine Iesu Chri-
ste, Gratiâ plenus: Misericordia
recum. Benedicta sanctissima Vita, Pas-
sio & Mors tua; & benedictus Sanguis
Vulnerum tuorum, quem pro nobis ef-
fundisti, &c.

*Simili modo percurre Decades sequentes præ-
missa singulis Orat. Domin.*

*Porrò ad recolendas septem Effusiones Sangui-
nis Domini, ad singulas Salutationes adde post
effudisti.*

In I. Decade, In Circumcisione tua.

In II. In Agonia tua.

In III. In Flagellatione tua.

In IV. In spinea Coronatione tua.

In V. In Detractione vestium tuarum.

In VI. In Crucifixione tua.

In VII. In Apertione Lateris tui.

In fine cuiusque Decadis, seu ultima Salutationi subiunge sequentem Aspirationem ad Beatissimam Mariam.

Sancta Maria, Mater Dolorosa, per gladium doloris, qui transfixit animam tuam, impetra nobis fructum Sanguinis Iesu Christi Filij tui, nunc & in hora mortis nostræ, Amen.

Si cui libet & vacat, poterit dictam Aspirationem singulis Salutationibus annectere.

NOTA I. Facillimus hic est & pio homini utilissimus, Deoq; gratissimus modus recolendi quotidie Passionem D.N. Iesu Christi, cuius precipua puncta facile hac methodo reuocantur in memoriam.

II. Alijs pijs affectibus, industrijs & intentionibus condiri posset oratio vel recitatio huius Rosarij: si nempe singula Decades dirigantur Affectui Contritionis contra singula Vicia Capitalia.

v.g. I. Contra Luxuriam.

II. Contra Superbiam.

III. Contra Iram.

IV. Contra Gulam.

V. Contra Auaritiam.

VI. Contra Acediam.

VII. Contra Inuidiam.

Item, si singula Decades ordinentur Affectui Imitationis, pro septem precipuis Christi virtutibus imitandis, quas passim proponunt Censurus Costerus, & alij.

I. Pro

- I. Pro Christi Humilitate.
- II. Pro Mansuetudine.
- III. Pro Patientia.
- IV. Pro Obedientia.
- V. Pro Benignitate.
- VI. Pro Charitate.
- VII. Pro Liberalitate.

Et in hunc quidem finem, per singulas Decades in initio Salutationis addi posset Epitheton ad huiusmodi virtutes recolendas conueniens, v.g. Aue 1. Humillime, 2. Mansuetissime, 3. Patientissime, 4. Obedientissime, 5. Benignissime, 6. Amantissime, 7. Liberalissime Domine Iesu Christe, &c. Item potest recitari hoc Rosarium, pro septem donis Spiritus Sancti, &c.

Si cui graue est, una vice pertexere hoc Rosarium, is per septem dies hebdomada distribuatur. Sic nulla tibi, o pie Asceta, abibit dies sine Exercitio Dominica Passionis, cuius assiduam memoriam tantopere nobis commendatam Christus ipse voluit.

ACTVS CONTRITIONIS
AD REMISSIONEM PECCATORVM
 obtinendam efficax: eoque semper in
 promptu habendus, quia est præ-
 sentissimum malæ mortis
 antidoton.

Domine Iesu Christe, verus Deus & homo.
 Creator ac Redemptor meus, Pœnitet me:

ex:

ex toto corde , quòd offenderim te Dominum
& Deum meum , quem amo super omnia. Et
propono firmiter amplius non peccare, omnesq̄
peccandi occasiones deuitare , confiteri & im-
plere p̄nitentiam, qua mihi fuerit iniuncta.

Et in satisfactionem peccatorum meorum
offerò tibi Passionem tuam , merita B. Mariæ
semper Virginis, & omnium Sanctorum, atque
omnia opera mea, & totam vitam meam.

Et confido in bonitate & misericordia tua
infinita , quòd per merita pretiosi Sanguinis
tui, mihi remissurus sis omnia delicta mea.

Et gratiam vberem largiturus , qua vitam
sanctè instituere , tibiq̄ perfectè vsque in fi-
nem seruire valeam. Qui cum Patre Sanctoq̄
Spiritu viuis ac regnas Deus in sacula benedi-
ctus, Amen.

C A P V T XXXVII.

Mors pia vitæ consentanea.

Quatuor ipsas hebdomadas morbus
extremus tenuit : prima & vltima
quàm acerbissimum inussit dolorem: duz
intermediæ mitiorem & tolerabilem: nam
tertiæ Paschatis hebdomadæ die Iouis
pungere rursus & fodere laterum coepit
acrius

acrior morbi vis, intermissis nec cōtinua-
tis interuallis, quæ quartæ hebdomadæ
Paschatis die Iouis ad extrema deduxit:

Itaque cū nox præcedens auēta virium *Dies fa-*
debilitate loquendi difficilem vsum & æ. *talis.*

gram respirationem permetteret, & hunc
fatalē suum diem agnosceret, manē præ-
missa peccatorum exomologesi, cum in- *Confessio.*

signi pœnitidine commissorum multum
se fidei, spei, charitatis & resignationis a-
ctibus occupauit, diei vix potest, quo mē-

nis affectu, quàm tenero pietatis sēsu se ad
viaticum recipiendum prepararit: prælegi

sibi lentē distinctèq; petijt orationē præ- *Cōmunio*

paratoriam: *Ad mensam dulcissimi Conui-*
uij: tum tenero pietatis sensu & ardenti fi-

de, cœlesti refectus epulo, sacro petijt ad
vltimā inungi lustrā oleo: respōdit ad sin- *Inunctio.*

gula verbis articulatis: peractis omnibus
protestatus est corā præsentibus, animitus

omnibus se condonare offensā, vicissim à
præsentibus & absentibus, si quos vnquā

offendisset, veniam demissè precatus est:
tū gratijs Deo piè persolutis & patriæ cele- *Venia pe-*

stis excitato desiderio, quieuit paululum.
A meridie prælegi nonnullos virtutum
actus è Paradiso suo petijt, tum è Tho-

ma

*Amor
Crucis.*

ma de Kempis: è quo de Regia Crucis via
legenti sic diligenter auscultauit, vt mo-
neret Anagnasten à textu ne aberraret,
quem cùm memoria ferè teneret, & con-
gruos affectus eliciebat: miscebat vel in-
desideriū tegros Psalmos, præsertim hunc: *Latatus*
patria cœsum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Do-
lestis. *mini ibimus, vel decerptos è varijs versicu-*
los, & hos versabat ardentius: Quàm bonu
Deus his, qui recto sunt corde: Mihi adherere
Deo bonum est: Quid mihi nunc est in cœlo. &
à te quid volui super terram: Vnam petij à Do-
mino, hanc requiram. Circa quartam ve-
spertinam accersito medico quæsiuit de
mortalis propinquitate: comperto sat vi-
cinam esse, eo digresso leuari de lecto pe-
tijt, & in pauimento sublatrato cinere mor-
ri, S. Francisci secutus exemplum, teste
S. Bonauentura, c. 13. idem sub initium
morbi lecto iam affixus, vt fieret, non pe-
tierat tantùm, sed & iusserat: nec deerant
præsentium nonnulli, qui pijs obsequen-
dum esse votis existimarent; sed cùm mo-
neretur, ne sibi ipsi mortis acceleratę præ-
beret occasionem, acquieuit. Rogatus
sub quintam à Confessario, peteretne
peccatorum absolutionem? respondit,
tem-

*Optat in
terra mo-
ri.*

tempus nondum adesse, nec se presentis mortis adhuc indicia persentiscere. At circa sextam ardentem cum indulgentijs remissionem peccatorum flagitavit insigni de commissis elicitò dolore: tum Crucifixi vulnera dulcissimè dissuauatus, milies & millies aiebat: *O dulcissime Iesu, laudabo te, Iesu miserere mei, Iesus, Maria: subinde sapius salutifera nomina compellauit, excitato cœlestis patriæ desiderio: ad quam circa septimam vespertinam, cum Sol occumberet, placidè nullo doloris edito signo dexterâ Crucem, leuâ Cereum ardentem complexus, vt speramus, euolauit; quo tempore cum Sole occumbente moriturum, medicus paulò antè denunciarat, quando presentium quidam subintulit: ergo cum Sole Sol huius Ciuitatis & Cleri occumbet? sicut de S Basilio medicus eiusdem asseuerarat.*

*Ex oscula:
tuo Crucis:*

*Vltimi
affectus.*

Mors.

C A P V T XXXVIII.

Funeris ratio ab ipso prescripta, & tabulis testamentarijs sancita.

FVit Iacobus paratior ad mortem, quòd eam multis iam annis prouiderit,

Præparatio ad mortem.

*Scriptio
Epitaphij*

rit, ad eā necessaria præpararit : quid in ea & post eam fieri vellet, lōgè antè designarit, octēnio antè sibi scripserit Epitaphiū, quo breuem vitę regulam cōplectebatur, id amicorum rogatu nomine *Epitaphij hominis Christiani* publico donarat in patienti folio : ruminabat sæpius emendatis & additis nonnullis alijs.

*Tumba
parata.*

A triennio tumbam curarat, quam lecto impositam quotidie contemplantur, cui hoc distichon inscripserat:

Cum capulum cernis, cur non mortalia spernis?

Tali namque domo clauditur omnis homo.

Sepulcrū

Sic & sepulchrum designarat, facta tali nominis incisione: *Iacobus Merlo Horstius Paro-*

*Testa-
mentum.*

chus huius Ecclesie obiit Anno Testamentū pridem scripserat, idem annuè ferè reuoluebat, & vel cōfirmabat, vel mutabat, hereditibus semper pauperib. nominatis, funeris etiam omnem rationē consignarat, & priuatā semper decreuerat, absq; pōpuli vel sumptib. qui mortuo non prodesse, & pauperibus necessaria subsidia decerperent, eiq; solos cum Sacerdote præsentēs esse 40. pauperes iusserat, qui noctem ipsā delato in tēplū funere vacarent precibus, dicerent vigilias, animam Deo cōmendarent, id etiam ad mentem eius factitatum.

Nam cum 21. Aprilis die Iouis vitam ^{dies mor-}
 cum morte cōmutasset: die Venetis post ^{ris.}
 Solis occasum in templum delatus est, fu-
 nus stipantibus 40. studiosis cum Sacer-
 dote & ministris, die Sabbathi manè so- ^{sepultura}
 lenniter eidem Vniuersitas Coloniensis
 præsente Rectore Magnifico, Collegæ
 permulti Metropolitanæ, cum R^m D. Suf-
 fraganeo ac Parochianis parentauit in eade ^{parenta-}
 Parochiali funebri Sacro, cui adstantes, ^{timis.}
 multi dolorem suum lachrymis testaban-
 tur, dum corpus humo conderetur.

Reliquit sanè magnū sui apud summos
 infimosq; desiderium: quippe qui apud oēs
 vti doctissimus, ita vitā integerrimus, æq;
 amātissimus, & honoris diuini propagandi
 cupidissimus habebatur. Vnde Principes
 Viri cognita Iacobi morte vehementer
 indoluerunt: quē varij pro diuersis Dice-
 cesibus ad officia maiora pro Dei gloria
 proximorumq; salute promouenda desti-
 narant & inuitarāt. Inter ceteros Ser^{mus} &
 R^{mus} Maximilian^{us} Coadiutor, Dux Baua-
 riæ &c. dolenter accepit mortem eius: nam
 operā ipsius vti in arduis rebus suo tēpore
 decreuerat. Ita quo vehemētius ipse nomi-
 nis estimationē & Principū fauorē declina-
 bat, hoc fugientē magis vltro sequebatur.

C A P V T XXXIX.

*Dicta sententiæq; eius selectiores, quibus ut
principijs vitæ perfectioris
vteretur.*

INnumera sunt axiomata, maximæq;
libris eius omnibus insperſe, quibus vi-
tæ sanctioris cupidi tutò possint niti, mo-
resq; conformare, feligam pauculas, vel
quarum in familiari colloquio frequens
vſus ei fuit.

Pſal. 22. DOMINVS REGIT ME, ET NIHIL MIHI
DEERIT, IN LOCO PASCVÆ IBI ME COL-
Galat. 5. LOCAVIT. *Vtinam MIHI MVNDVS CRVCI-
FIXVS sit, ET EGO MVNDO. Vtinam MIHI
Philip. 1.* VIVERE CHRISTVS sit, ET MORI LVCRM.
*Si anima bene est, facilis & leuis caterorum
omnium iactura erit. Clerici se bonorum suo-
rum non vt dominos, sed dispensatores habere
1. Tim. 6. debent :* HIC IAM INTER DISPENSATO-
RES QVÆRITVR, VT FIDELIS QVIS INVE-
NIATVR. HABENTES ALIMENTA, ET
QVIBVS TEGAMVR, HIS CONTENTI SIMVS.
*Maior est, & ad maiora genitus homo Chri-
stianus, quàm vt pecunie mancipium sit, &
mammonæ seruiat.*

Non

Non bene conueniunt militare Deo, & dignis seculo curis implicari. Quando peius habuit Ecclesia, quàm cum eius ministri cœperunt contemptis vel malè contortis Canonum decretis beneficia beneficijs, & curas curis superaddere? Vide quid singulis diei horis agendum sit, & hoc vnum age, quod agis præscripto tempore. Nullius sanè temporis certior nobis constat fructus, quàm quod Deo impensum est. O quàm prodigi temporis dum seruiendum est vanitati: quàm parci cum pietate vacandum est? cui meritò omne tempus debebatur.

Ama libros pios, & sacrarum litterarum studia, & carnis vitia non amabis. Bene nouit viuere, qui bene nouit orare, nec bona vita sine oratione diu consistere, nec oratio sine bona vita multum prodesse potest.

Vis psallere vt placeas Deo, sic versetur laus in ore, ne fraudetur mens sapore. Hoc est lucrari vitam quotidie sibi, vitijs & mundo mori.

Si diuino tribunali causam tuam probaueris, salua res est; hominum iudicia nihil officient.

His & similibus nixus principijs, recto tramite calcatis mundi legibus Christi legebat vestigia: suosq; lectores ad eadem sequenda sic exhortatur: *Alie sunt, ait, c. 9. Mo-
leges nit. sap.*

leges mundi, alia Christi: mundus sectari iubet
 sublimia, at Christus humilia. In mundo serui-
 tur carnis desiderijs & voluptatibus, lusus, ioci,
 risus, gaudia, vndique personant; lites, rixæ, a-
 mulationes & odia regnant. At Christi lege
 spiritus facta carnis mortificat, voluptas exu-
 lat, castitas, charitas, pax & concordia princi-
 patum obtinent. Mundus diuites, potentes, ho-
 noratos suspicit & admiratur: at Christi sen-
 tentiâ pauperes, humiles, afflictî, tristes, &c.
 beati predicantur: quis hisce Dominis adeo di-
 uersa suadentibus vnâ seruiat? Sed tu perge a-
 lacriter & generoso pectore viâ, quâ cœpisti.
 Pugna fortiter, ô Christiane miles, nec hosti
 huic cede: facile vinces hostem, si contempseris.
 Multi profectò rariùs peccarent, si hunc hostem
 minùs timerent. Sed, ô misera seruitus, mundi
 metu Deum offendere, virtutem deserere, con-
 scientiam ledere, quin potiùs illum solum time,
 qui vitæ & necis potestatem habet, quemq; in
 fine solum habiturus es Iudicem. Hactenus in
 Monitis Sapientiæ Christianæ: quæ tota
 redundant similibus effatis mundo con-
 trarijs; nam sapientia huius mundi stultitia
 est apud Deum, qui Cosmophilis seueris mi-
 natur verbis: Perdam sapientiam sapientium,
 & prudentiam prudentium reprobabo: tunc
 vide-

1. Cor. 3.

1. Cor. 1. 19

videlicet, cum quos similibus principijs
 nixos in fatuis numerarant, ijs cœlesti
 gloria donatis, & visis seriùs ingemiscerent:
 Hi sunt, quos aliquando habuimus in deri- *Sap. s.*
 sum, & in similitudinem improperij: nos in-
 sensati vitam illorum aestimabamus insaniam,
 & finem illorum sine honore: ecce quomodo
 computati sunt inter filios Dei, & inter San-
 ctos fors illorum est. Ergo errauimus à via ve-
 ritatis. Ita verum est, errastis, cum
 diuinæ sapientiæ effatis contrarias leges
 vobis stolidè posuistis: serò tandem sa-
 pietis, cum stulta sapientia vestra toti
 mundo patefiet.

C A P V T XL.

*Forma corporis, Statura & Lucu-
 brationes.*

STatura fuit ex mediocri, magis ad *Statura.*
 proceram accedente, ore liberali,
 fronte exprorecta, vultu semper ad mo-
 destiam & grauitatem composito, genis
 macilentis, rubore tamen grato resper-
 sis.

Sermone utebatur suauis & lenis, non-
 nunquam etiam in delinquentes vehe-
 H menti,

menti, habitus gestusq; corporis moderatus & maturus, ingenium clarum, memoria foelix, labor assiduus, & mirum in ea corporis infirmitate, Pastoralis officij partibus omnibus diligentissimè obcundis, tantum superfuisse temporis & virium ad eam studiorum contentionem tot annis continuandam, & toti Orbi lucubrationes publicandas.

Editi libri.

Anno ætatis 26. edidit ENCHIRIDION Officij diuini tum Ecclesiasticorum tum aliorum diuinis Officijs piè interesse cupientium vsui accommodatum, cum exercitijs & orationibus, in 12. An. 1623. impressum.

VIATICVM Quotidianum hominis Christiani, 24. an. 1633.

MONITA SAPIENTIÆ Christiana, ad mores & vitæ spiritualis officia omnemq; pietatis cultum vtilia, in 24. a. 1629.

FASCICVLVS Myrrhæ & Thuris, in 24. a. 1630. impressus.

PARADISVS Animæ Christiana, lectissimis omnigenæ pietatis delicijs amœnus, in 24. an. 1630. & 1644. editus.

SEPTEM TVBÆ Orbis Christiani, ad reformationem Ecclesiastica disciplina toto orbe, & præsertim in Germania ad presentium &

græ

graviorum malorum Remedium necessarid in-
stituendam excitantes.

I. Continet S. BERNARDI de Considerat.
ad Eugenium, & de vita & moribus Pralato-
rum, Clericorum, &c.

II. S. GREGORII MAGNI de Cura Pastoralis.

III. CHRYSOSTOMI de Sacerdotio.

IV. PROSPERIANI QUITANICI de Vita contē-
platiua & Actiua Sacerdotum, Virtutibus, &c.

V. S. PETRI DAMIANI Opuscula, de fu-
ga dignitatum, de dignitate Sacerdotij, Vita
Canonicorum, inertia, &c.

VI. PETRI BLESENSIS Canon Episcop.
& disciplina Ecclesiast.

VII. SALVIANI MASSILIENSIS Opera
omnia. Hac vti & superiora maiori ex parte
nouis in capita & paragraphos sectionibus,
proemij & annotat. illustrata. Appendicis loco
accedunt Quæstiones varia hoc tempore pluri-
mum utiles & necessariae, in 4. a. 1635.

APHORISMI EUCCHARISTICI, id est, pie
& S. Celebrationis & Communionis Monita,
in 12. a. 1638.

CHRISTIANVS THEODIDACTVS, seu
doctrina pie viuendi & beatè moriendi, forma
colloquij inter Christum & hominem, verbis
ferè sacris expressa, in 12. 1643.

VIATOR Christianus, rectâ ac regiâ in cœ-
lum viâ tendens duce IESV Christo, de cuius Imitatione libros à Thoma de Kempis scriptos, aliâq;
p̄ssima Opuscula nouâ curâ recensuit, & Notis
strauit, in 24. a. 1643.

S. BERNARDI Vitam & Opera magno studio collegit, auxit, correxit, Annotationibus illustrauit, conuenientiore ordine distinxit, & in sex Tomos distribuit, Indice copioso Rerum, Locor. comm. & S. Scriptura.

Tom. I. continet S. BERNARDI Epistolas.

II. Sermones per Annum, & de diuersis, item in Psalm. Qui habitat.

III. Sermones in Cantica Canticorum.

IV. Libros & Tractatus varios seu Opuscula.

V. Aliena, dubia, & supposititia.

VI. siue Appendix, GVERRICI Abbatis Igni-
rensis, & GILBERTI de Hoylandia Abb.
in Anglia. Discipulorum S. Bernardi Opera com-
plectitur.

Premissa est Vita septem Libris distincta,
cum Elogijs & Chronologia Vita & Scriptorum
eiusdem annotat. in folio 1641. apud IOAN-
NEM KINCHIVM Colonia, qui & pleraque
alia impressit.

Plures libros alios relegit ac correxit,
quibus nomen non apposuit, & alia pia
euul-

euulgauit, plura meditabatur, quæ paucis ante mortem mensibus amico flagitanti sic enumerat: Si quid edam deinceps primum ^{Edendi.} erit, ni fallor, Commentarius litteralis & moralis in omnes PSALMOS DAVIDIS, insertis passim monitis pijs, & exemplis ad usum Ecclesiasticorum & Religiosorum Psalmos quotidie recitantium: Opus affectum iam ante Bernardum, cuius recognitioni hanc hyemem destinaueram, si valetudo ferret, iam satis attrita & languida.

Novam quoque editionem Operum S. GREGORII M. meditabor, sed vereor me operi fore parem, PÆDAGOGVM ÆGRORVM & AGONIZANTIVM parabam, tam in gratiam eo. u. n., qui his operam nauant, quàm qui ipsi piè in morbis & morte se gerere cupiunt.

MEDVLLAM SAPIENT. Æ, tum factæ, tum profane, colligo ex varia lectione, id est, breues, acutas & neruosas gnomas seu sententias & axiomata, moribus formandis idoneas Specimen quoddam ex BERNARDO aliàs dedi: sed non ita nuda & ieiuna, verùm appositis ipsorum Auctorum locis, vt usus statim appareat, & illustrata similibus aliorum auctoritatibus, exemplis, testimonijs, &c. in eundem scopum sensumq; collimantibus.

THEATRUM AGONIS CHRISTIANI erigere paro, id est, Sanctorum & illustrium hominum in morbis & morte, dicta, facta, apophtegmata ex varia, veteri & noua historia illustrata. Multa quidem alia conceperam, sed ad iam dicta vberior in aduersarijs apparatus, seu futuri operis materia congesta est, quis det ut perficiam & absoluam? Vita summa breuis spem me vetat inchoare longam.

Scopus in libris edendis propositus. Petit deinde preces, & scopum in his spectatum aperit, ut ex pusillis meis conatibus aliquid ad augmentum diuini cultus & profectum salutis mee, & proximorum adminiculi exspectari possit. Ita nihil voluebat animo, vel scribebat calamo, nisi quod sibi proximoq; fructuosum: & diuinæ gloriæ propagandæ congruum existimabat: nihil, in quo vanam doctrinæ famam & nominis claritatem intenderet: quamuis eiusdem libris non Catholici tantum, sed & Hæretici applauderent, quidam etiam Coloniam excurrerent, ut hominem nosset. Hunc Deus Opt. Max. Coloniz Virum dedit, Lumen Ordinis Ecclesiastici, Pastoralis Vitæ Decus, Exemplar & Ornamentum: quam uti semper libris asceticis illustrare conatus est, ita moribus

bus expressit sanctissimis, cuius omnia desideria, cogitata, verba & opera, diuini nominis cultum & honorem, auctiorem & ardentem amorem spectare videbantur, hoc vnum meditabatur, in hoc se exercebat, hoc calamo scribebat, vt se cunctosq; mortales, memores salutis & perfectionis cuiusque statui consentaneę efficeret, & ad Deum summum bonum, centrum & scopum vitę pertraheret. Hoc Epitaphium in funere presentibus distributum, & testamentaria tabulę loquuntur cum codicillis, quę visum est attexere, vt Ecclesiastici possint imitari. Nec ita de vani nominis memoria perpetuanda in mundo, sicut de premio æternę glorię in cœlis augendo velint laborare. Profectò si mediam laborum partem in meritis cœlestibus cumulandis impenderemus, quos mundi, carnis aut voluptatis causã suscipimus, immensam glorię segetem post mortem in cœlis colligeremus.

* *

*

H 4

CA

C A P V T X L L

Testamentum eius.

Maturè testamentum & sanus condiderat, quale Christianum & Ecclesiasticum propriæ salutis amantissimū decet: utinam imitatores habeat: mirū est, eum ne teruncium quidē ad ditādos propinquos (licet eorum seruitia rependerit) pompam funebrem, vel nominis celebritatem adhibere voluisse: sic etiam Executores adiurasse, ne quis honor vel apparatus funebris haberetur mortuo, vel pauperibus hæredibus ideo quidquam detraheretur.

COPIA TESTAMENTI R. D.
Iacobi Merlo Horstij Pastoris, B. Mariæ
in Pasculo Colonia, defuncti, Anno
1644. 21. Aprilis, ætatis
suz 47.

IN NOMINE SANCTISSIMÆ TRINITATIS
Patris, & Filij, & Spiritūs
Sancti, Amen.

ADuersus certissima mortis casus incertos remedium certissimum est, continua mortis semper & ybique imminentis memoria.

moria. Ergo ne illa aliquando me fortè impet-
ratum deprehendat, volui mature disponere
domui mee, vt qui iam atate in senium ver-
gente, & debili corporis valetudine indies ma-
gis magisq; fatifcente, & crebris quotidie mo-
rientium, etiam equalium, immò etiam annis
ac atate minorum, exemplis, responsum quo-
dammodo vicina mortis acceperim.

Sed heu mihi, Domine, quia incolatus meus
prolongatus est. Desiderat quidem anima mea
ad te, & mori optat morte iustorum, quorum
mors sola pretiosa est in conspectu tuo, sed hor-
ret nihilominus mori, & egredi timeret, vt pote
misera & inops, & malè sibi conscia, ob tot an-
nos vita, & tot talenta gratia diuinitus acce-
pta, sine fruge infeliciter & negligenter deper-
dita. Vnde non sine causa tergiuersatur & tre-
pidat, cum tempus istud reddenda de villicatio-
ne sua rationis cogitat.

Verùm quid agis, anima mea, deprehensa
inter angustias? cum visum fuerit supremo illi
Patrifamilias te citare ad reddendam ratio-
nem effugere aut detrectare non licet, nec vlla
dantur inducia. Prorsus parere & confestim
comparere necesse est.

Sede ergo prius, & computa, arripe & euol-
ue librum conscientiae, subduc rationes. Et sè

H s

sol-

soluendo non es, vti profecto non es; ne tamen
despera, sciens quia copiosa est apud Deum re-
demptio, & quia bonorum tuorum non eget,
cor verò contritum & humiliatum non despi-
ciet. Adde, si feceris tibi amicos de mammona
iniquitatis, qui, cum defeceris, recipiant te in
aeterna tabernacula. Hoc modo facilius tibi
conciliabis gratiam Patris familias, qui sibi fa-
ctum aestimat, quod vni ex minimis istis fe-
ceris.

Quapropter, o supreme mundi Iudex, ne in-
ires in iudicium cum seruo tuo, quia non iusti-
ficabitur in conspectu tuo omnis viuens. Me-
mento te ideo olim ante iniquissimos Iudices
stantem, iniustam mortis durissima sententiam
subire voluisse, vt ego aeternae mortis sententiam
euaderem, & coram supremo tribunali cle-
mentiùs iudicaret. Hoc supremum votum &
desiderium meum nunc esse deinceps & in ex-
tremis fore, coram te & tota caelesti curia con-
testor, vt me non pro meritis meis, sed pro in-
exhausta misericordia tua iudices, & clemen-
ter absoluas.

Ecce itaque, mi Domine Iesu, nunc valens
etiamnum ac viuens per gratiam tuam reddo
tibi Creatori & Saluatori meo animam meam.
Accipe eam, aut potius recipe, & educ eam de

carcere isto seu corporis custodia, ad confiten-
dum nomini tuo: Accipe, inquam, quando sic
visum tibi: nam in manibus tuis sortes meae, tu
solus nosti introitum meum & exitum meum,
& numerus mensum meorum apud te est. Vti-
nam mundus mihi crucifixus sit, & ego mundo!
Vtinam quoque mihi viuere Christus sit & mo-
ris lucrum!

Porro anima in regionem longinquam itu-
ra fidos & gnaros viae Duces ac Comites, immo
apud summum Iudicem, Patronos & Aduoca-
tos, adiungo, Beatos caelestis Curiae Ciues & in-
colas, quos mihi iam pridem Patronos singula-
riter colendos elegeram. Inprimis beatissimam
Dei Matrem Virginem MARIAM singularem
peccatorum, quorum ego primus sum, Aduoca-
tam, quam doleo, tam languide ac segniter
hactenus coluisse. Item Sanctos caelestis militiae
Principes, S. Michaelem, S. Gabrielem, S. Ra-
phaelem, & praecipue S. Angelum Custodem.
Item sanctissimum Christi Praecursorem Ioan-
nem Baptistam, SS. tres Reges, qui Christum
infantem mysticis muneribus ex Oriente hono-
ratum venerunt. Item Apostolici Collegij Prin-
cipem S. Petrum Apostolum, S. Iacobum Apo-
stolum, S. Ioannem Euangelistam, S. Stepha-
num Prothomartyrem, S. Laurentium, S. Hu-

bertum & mellifluum mihiq̄, dulcissimum pariter & dilectissimum, Bernardum, S. Annam Christi Aviam, S. Franciscum, S. Catharinam, & quem hodie superioribus addo, & quem mihi in singularem deinceps pro felici morte Patronum eligo, Sanctissimum Ecclesie Doctorem **AUGVSTINVM**, cuius hodie festum diem celebrat Ecclesia.

Hos omnes per pretiosum Christi Sanguinem, eiusq̄ infinitam gratiam, quo ad superna patriae gloriam felicissime prouecti sunt, obnixè precor & obtestor, vt cum iam in portu constituti, securi sint de se, pro me velint esse solliciti, vt & ego illuc superatis diuinâ gratiâ huius magni & turbulenti maris procellis salua nauis appellere valeam.

Hæc de precipua mei parte, id est, anima, cuius si detrimentum (quod auertat Deus) patiar, quid mihi proderit totum mundum lucrari? At si anima bene est, facilis & leuis cæterorum omnium iactura erit. Attamen de his ita pro Dei gloria disponere visum est.

Corpus meum loco & modo sepeliri omnino volo & iubeo, sicut in peculiari charta designaui.

Cæterum de bonis temporalibus in multis foundationes aut donationes, seu legata disper-

tiendis,

tiendis, non est cur multum laborem. Monet
 & mouet S.P. & Doctoris Augustini, cui hac i-
 psa dies sacra est, qua hac scribo, exemplum &
 paupertas apud Deum ditissima. Is quippe, te-
 ste Possidio, moriens testamentum nullum con-
 didit, quia vnde conderet, pauper Christi non
 habuit. Et ego vnde faciam, parum habeo, & si
 quid habeo, his debetur, qui nihil habent, nem-
 pe pauperibus.

Bonis quidem cumulandis nunquam studui,
 vti nec decebat facere eum, qui computatus
 in sortem Domini, ipsum Dominum sortens
 partemq; suam agnoscit. Habens quidem vi-
 ctum & amictum, his contentus fui; si quid
 praterea potui impendere ad decorem domus
 Dei, id est ad reparationem & ornatum Eccle-
 sie meae, item domus meae; si quid ad sustentationem
 pauperum, immo etiam ad educationem
 consanguineorum fratrum, sororum cognato-
 rum, spero me non defuisse, pro viribus facultatum
 mearum.

Et Deo omnium bonorum Fonti & Autho-
 ri gratias medullitus ago, quia expensas meas
 non omnino sine fruge esse voluit, duobus praesertim
 fratribus meis, meae cura & impensa
 educatis, & ad Religiosum statum gratiose vo-
 catis.

Et, vt ad rem denique veniam, Pauperes
heredes meos dico, facio & scribo; modum au-
tem & dispositionem hereditatis distribuenda
vel reipsa exequenda, in alia charta separata
designabo; quam designationem vel per modum
codicilli, vel alio quocunque titulo & modo
valere & ratam haberi volo non minus ac pra-
sentem heredis institutionem, quantumuis
fortē contingeret, vtrouique deesse solennitates
Iuris solitas & requisitas, id est, subscriptionem
Notarij & testium, &c.

Sorori meae N. N. ex hereditate Pau-
peribus assignata vsum fructum reseruo, quo-
usque coelebs & casta permanserit, iuxta de-
signationem in alia charta notandam.

De Patrimonio meo ita dispono, &c.

De Bibliotheca, Vestibus, Supellectile ordi-
nationem & dispositionem singularis chartae
exhibebit.

Legata quaedam nunc primū mente con-
cepta, deinceps in alia charta notabo, quae Te-
stamenti huius mei seu vltimae dispositionis ro-
bore pariter gaudere volo.

Deni-

Denique, potestatem mihi reseruo, hæc
mutandi, ampliandi, vel his addendi, &
demendi, &c.

Executores huius vltimæ voluntatis
meæ nomino, & vt amore Dei & pau-
perum officium Executionis in se sus-
cipere non grauentur, obnixè per vi-
scera misericordiæ IESV Christi, rogo;
nomino, inquam, Ambos Ædiles Ec-
clesiæ meæ, Dominos & amicos meos
longè charissimos; nempe Clariss.
D. IOANNEM KINCHIVM Senatorem
Vrbis ac Reipubl. Colonienfis, & Cla-
riss. ac Ampliss. DD. HENRICVM
OECKHOVEN I. V. Doct. Capituli Ec-
cles. Metropolit. Colon. Syndicum,
quibus omnia committo; & vt tacitè,
sine omni strepitu, omnia expediant,
vnicè rogo.

*Hæc ego scripsi manu propria, in domo
mea, ipsa nocte Festum S. Augustini
Eccles. Doct. antecedente, circa horam II.
Anno 1642.*

LACOBVS MERLO-HORSTIVS,
B. MARIÆ in Pasculo Pastor.

DIS-

DISPOSITIO SEPULTURÆ
eiusdem R. D. Iacobi Merlo Hortij.

Incertum quo me tempore & loco mors exspectet. Ego itaque omni eam loco & tempore exspecto: Vnde si contigerit per Dei gratiam (quod vehementer desidero) me hic Colonia, & in hoc statu mori, circa sepulturam meam hæc, quæ sequuntur, inuiolabiliter & rigide sine exceptione, vel quacunque alia interpretatione observari volo & precipio.

1. Ad cauendos inutiles & inanes sumptus, atque vt tantò magis consulatur causa pauperum (quos, vt i alibi, sic & hic, heredes meos dico & facio) sine omni pompa & apparatu, corpus meum terra mandari iubeo, idq; sequenti modo:
2. Si contingat me de die mori, eodem die sub vespertinum crepusculum funus meum impostum capulo (quem iam diu paratum domi habeo) & debite, id est, Sacerdotis habitu, cuius requisita tum in promptu erunt, pro more vestitum, per quatuor validos studiosos pauperes deferatur ad Ecclesiam meam, idq; per hortum meum rectâ viâ: nec putetur hoc indignum, si mortuus istâ viâ deferor ad templum, quam toties viuus calcaui, immò quâ toties SS. Sacramentum ad infirmos detuli.

Porro funus impositum feretro collocetur 3.
in medio templi ante sepimentum vsque ma-
nè; tumba seu capulus tegatur albo laneo pan-
no: accipiatur autem pannus in qualitate &
quantitate, qui seruire possit ad vnam cap-
pam Religiosi Carthusiani, & detur postea
fratri meo Florentio Carthusiæ Color. alu-
mno, vel alteri pro arbitrio Superiorum eius
Monasterij.

Ad funus non erit necesse vocare Choros, a 4.
micos, sufficit adesse duos Executores meos, v-
num Sacerdotem vel Officiantem Ecclesiæ nostræ
cum Custode & Ludimagistro. Alexianos aduo-
care necesse non est, Crux & due facula ex Ec-
clesiæ accepta præferantur per studiosos paupe-
res.

Si noctu contingat me decedere, deportatio 5.
funeris differetur vsque in finem sequentis diei,
& sub noctem, quando ingruunt tenebræ, fiet
vt supra.

Coram funere ter ista nocte legetur totum 6.
Officium Defunctorum more Romano, idq; per
pauperes studiosos ex superioribus Classibus Gy-
mnasij trium Coronarum, per R.P. Regentem
(quem de super singulariter rogatum volo) de-
signandos, singulis vicibus conuenient 12. ita vt
seni & seni per choros legant alternatim.

Pri-

Prima statio seu primæ vices legendi officium seu vigiliis Defunctorum, erit præcisè horâ nonâ vespertinâ. Secunda statio, horâ duodecimâ noctis. Tertia statio, horâ tertiâ matutinâ. Legent autem singuli distinctè, tardè, clarè, deuotè: quorsum enim animæ meæ murmur istud. Psalmodum & precum funeralium, quale, proh dolor! hæctenus nimis diu vsque ad nauisam audiuimus? præficiatur singulis vicibus vnus Sacerdos, pius, pauper, modicus, vel Religiosus, si haberi potest, qui lectionem totius officij dirigat: & detur singulis vnus florenus aureus. Ceterum illis studiosis legentibus officium singulis dabitur Dalerus Imperialis: item panis & vitæ alborum.

7.° Postridie seu proximo die post lectas modo præscripto vigiliis horâ sextâ cantetur Sacrum pro defuncto cum duobus ministrantibus. Post Sacrum legatur Commendatio, in altaribus lateralibus legantur duo Bacra in singulis. Sacerdoti summum Sacrum celebranti dabitur vnus Dalerus Coloniensis: ceteris 26. alb. ministrantibus 16.

Sic peractis exequiis omnia peracta sunt, quæ pro sepultura mea fieri volo. Statim itaque mandetur corpus terræ, cereum aut aliud quidquam sepulchro ad tempus imponere nihil opus.

De Epitaphio aut incisione lapidis sepulchralis non est cur solliciti sint DD. mei Executores: tantum hoc vnice eos rogo & moneo, vt prædicta diligenter, serio & accuratè obseruarent, idq; iuxta obtestationem & obiurationem alibi positam, quæ talis est:

Oro & obtestor meos DD. Executores, immò adiuro per Deum Iudicem viuorum & mortuorum, vt modum & ordinem hic à me prescriptum per omnia rigidissimè & accuratissimè seruari curent. Præposteri illi & intempestiui respectus seu prætextus moris, honoris, decencie, &c. nullum hic locum habeant, quod alibi sæpius contigisse non sine fastidio vidi: De honore Dei, causâ pauperum, & salute animæ meæ potissima cura sit. Heu quàm sepe ista negligitur, dum cætera ista tam studiosè curantur. Curate quod peto, DD. mei Executores, & habebitis mercedem in cælis.

Ita ordinavi & scripsi manu propria ego IACOBVS MERLO HORSTIYS B. M. in Pasculo indignus Pastor, An. 1639. ipso Transfigurationis Domini, ingressus in festo S. Iacobi Apostoli 25. Iulij ætatis annum 43. & ex nunc Saluatorem exspecto D. N. IESVM Christum, qui reformabit corpus humilitatis meæ configuratum corpori claritatis sue.

IN.

IN INFORMATIONE SVPER
 statu rerum suarum, Executoribus suis
 vsui futura, hæc idem piè memoriæ
 R. D. IACOBVS MERLO HORSTIVS
 scripta reliquit.

1. **T**estamentum magnum non condidi, quia
 unde conderem, non habui, nec habere
 volui: Benefeci hæctenus, quibus potui, pro
 tenuitate mea, propinquis & pauperibus. Il-
 lis parum relinquere possum, his debetur, quod
 reliquum est.
2. In sumptus funerales parum fortè suppetet
 in prompta pecunia: quia nunquam studui col-
 ligenda pecunia, suppeditent velim DD. Execu-
 tores, recepturi ex venditione meorum mobi-
 lium.
3. Studiosè caui à debitis, & hoc scire Execu-
 toribus expediet: Consueui hæctenus singulis an-
 nis in Decembri circa finem Anni computare
 cum omnibus, quibuscum mihi toto anno nego-
 tium est, velut Pistore, Cereuisiario, Sartore,
 Sutore, cæterisq̄, ijsq̄ soluere & satisfacere
 per omnia, & curare singulariter, ne quid vetè-
 ris debiti in nouum annum inferrem. Videan-
 tur ipsorum Quitantia. Hæc ibi.

O quam

O quàm paucos est hodie reperire, sic salutis propriæ, sic instantis iudicij & reddendæ Iudici seuerissimo rationis memores? Quàm pauci, dum valent & vigent, seipos ita scelerum reos agunt, testes ipsi sibi, iudices & tortores, ne iudicentur à Domino? Rari tales sibi Patronos adsciscunt, & dum abundant, amicos faciunt de mammona iniquitatis; vt in ple-rosque cadat ca iusta Moysis indignatio & optatio: *Gens absque consilio & sine prudentia: vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* Qui, dum iam emortuis ferè membris iudicium imminet, tunc primùm condendi testamenti, confessionis & elemosynarum meminerunt: nec obulum quidem pauperibus elargituri, nisi relinquendi necessitas premeret: præmonuit huius lectores sui PARADISI paulò ante mortem, cum eum au-geret: & quæ cura scribendæ vltimæ voluntatis, quæ pauperum habenda ratio esset, rectè consuluit: sed antè conatus est opere perficere, quàm scriptis consignare. Sic autem Christum facit hominem instru-entem: *Maturè dispone domui tuæ, dum adhuc sana mens est in corpore sano:*

Deut. 32.

Paradis. sect. 7. §. 6. & 7.

Cõdendũ testamētũ tempore sanitatis.

Huc

Huc spectat, vt maturè condas testamentum, aliena restituas, liquidas rationes procures. Periculosè hæc in horam mortis differuntur, non sine graui sæpius iactura tum animæ tum rei familiaris. O quàm multi hic errant, qui vel ex negligentia, vel ex inani persuasione rem hanc differunt in horam mortis, & tum primùm rebus terrenis disponendis animum apponunt, cum terra iam linguenda erat, & celi salutisq; potior esse cura debebat: sic enim sollicitudo intempestiua mentem auocat à Deo, distrahit à cura salutis & animæ, & inuoluit curis seculi, adeoq; tempus vitæ residuum, sed breue & nimis pretiosum, soli q; beatæ mortis studio tribuendum, miserè perdit.

Quale verò debeat esse testamentum, In eo quæ ita profequitur: In condendo Testamentum obseruanda hoc potissimùm cura, vt sit æquum, pium & perspicuum, vt concordia sit non litium seminarium. Et inprimis sic dispone de bonis tibi à me concessis, vt ostendas te dispensatorem eorum à me constitutum esse, non dominum. Sanè, si negligas me, à quo habes omnia, nimis iniquus & ingratus es. Si tibi ipsi nequam es & parcus in animam tuam, cui bonus eris. Optimum sic dispensare bona temporalia, vt non amittas, immò per ea lucreris eternè.

De

Docet deinde, pauperibus in vita potius quàm morte benefaciendum esse, cauteq; prouidendum, ne legata pia vanæ laudis intentione vitientur.

Manus pauperum meum est gazophylacium, quod illic recondis, inuenies. Ante mortem itaque benefac amico tuo. & secundum vires tuas exporrigenis da pauperi, amicos autem de mammona iniquitatis tibi fac pauperes, vt cum defeceris, recipiant te in æterna tabernacula: sed, ô caca & stulta auaritia mortalium: thesaurizant & ignorant, cui congregent ea: habituri heredem post se, quem ignorant vtrum sapiens an stultus futurus sit. & ille dominabitur in laboribus eorum, quibus ipsi desudarunt: an est quidquam tam vanum? Non est magnum, dare pauperibus in morte, quod tecum auferre, aut quo diutius frui non possis, quodq; velis nolis, relinquendum est. Gratam quidem habeo omnem eleemosynam, eo tamen discrimine, vt vnus saepe nummus viuentis & sani gratia mihi sit, quàm centum morientis: nec enim tam censum, quàm affectum ego pondero: is verò quantò maior in viuentibus quàm morientibus, quos ferè relinquendi necessitas potius quàm pia voluntas liberales facit. Quæcumque verò alijs pro te facienda committere

vis,

vis, per te ipsum perficere stude; nam si moriens
in aeternum iueris supplicium, (verba Ioannis
Lansbergij) testamenti tui apparatus, pompa
funeralis, elemosyna ac sacrificia post mortem
quid conferunt damnato? Hæc potius, dum vi-
uis, mihi sacrificia, vt non solum à peccatis libe-
reris, sed etiam in gratia mea crescendo ad da-
mnationem non peruenias, sed à peccatis me
preseruante liber in bonis operibus ad finem
que perseueres. Hæc qui multis ante mor-
tem annis opere compleuerat, iure potuit
scriptis suis idem alijs faciendum præscri-
bere.

C A P V T XLII.

Epitaphium.

CYgneam iam Iacobi parænesin, quam
sibi viuens vt vitæ regulam concepit,
moriturus correxit, & alijs etiam offerri
voluit, libet auscultare, Epitaphium dico:
quod non tam voluit incidi lapidi fune-
rali, quàm omnium optarit fidelium in-
sculpi cordibus, ideoq; præsentibus in fu-
nere distribui, quo cunctis relinqueret
testatam vltimam suam voluntatem, o-
mnesq; ad serium salutis proprię curandę
studium inuitaret. Id verò est eiusmodi:

E. P. I.

EPITAPHIUM
HOMINIS CHRISTIANI,
VITÆ REGVLAM EXPRIMENS.

D. O. M.

Siste gradum, Viator;

HIC TERMINVS VIÆ ET VITÆ
TVÆ AC MEÆ.

ILLE EGO, QUI NATVS PRIDEM,
AC NOTVS ERAM SÆCVLO;

En denatus hoc iam lateo
nudus nullusq; Sepulcro.

PVLVIS, CINIS, ESCA VERMIVM.

VIXI ANNIS (N) PAVCIS,
SI SPECTETVR ÆTERNITAS:

Ad hanc tamen currendum mihi fuit
in stadio fugacis vitæ.

TEMPVS VIVENDI, vt BENE MORERER,
& VITAM MERERER IMMORTALEM,

Dedit mihi, & dat etiam pum tibi clemens DEVS.
ILLIVS, & OMNIVM QVOQVE MOMENTORVM
STRICTA à ME IVSTO IVDICI reddenda fuit ratio,
VTIQVE ERIT ET TIBI.

VIXI IN EO (N) STATV,
AC ID (N) MVNVS GESSI.

Qui mihi HONOS, idem ONVS fuit;
ô molestum & graue!

Miserum, esse qui non CAPIANT;

Mirum, non deesse qui CVPIANT.

I

O QVAM

O QVAM ME IVSSIT RIGIDAM
SVPREMVVS PATERFAMILIAS

REDDERE RATIONEM VILICATIONIS MEÆ

SI SAPIſ, ET CREDIS AMICO
SYNCERE MONENTI,

Huc tu quoque te p̄ra Quotidie;
NAM ex meo periculo te cautum reddi;
felicis ſimul & ſapientis erit.

POSSEDI DE TERRÆ BONIS
MODICA;

*(Attamen ſatis ad Vſum Vitæ, ſatis ad Votum,
quod NECESSITAS rexit, non Cupiditas.)*

Etiã horum, ad nouiſſimum vſque quadran-
tem reddenda fuit ratio

*Eſto, Res ANGVSTA fuit mihi;
ſed (experto fas eſt credere)*

Sic tutius ad AVGVSTA pergitur,

O Viri DIVITIARVM theſaurizatiſ;
& ignoratiſ, cui!

EGO NIHIL INTVLI IN HVNC MVN-
DVM, NIHIL EXTVLLI.

Quod in Cœlum præmiſi per manus PAVPERVM,
Inveni; & hoc SOLVM:

Vos ſimiliſer, cùm dormieritiſ SOMNVM veſtrum,
aliud inuenietis nihil.

O AMICI, VIVITE LÆTI;
AT NON IMMEMORES LETHI;

En quondam lætus vobiſcum, vos iam reliqui,
& à vobiſ relictus,

INI.

INIVI SOLVS ÆTERNITATIS ITER:
 QVOD ESTIS, FVI: QVOD SVM, ERITI;
 QVIS SCIT, AN CRAS, AN HODIE,
 AN HAC IPSA FORSAN HORA.

*Memores estote iudicij mei, sic enim
 erit & vestrum.*

O HOMO BVLLA, QVAM BREVIS HÆC VITA!
 QVAM LONGA ÆTERNITAS!

VERE MOMENTVM, VNDE
 PENDET ÆTERNITAS;

Æternitas GLORIÆ & POENÆ:

Ad illam VIRTVS ducit;

Ad hanc VOLVPTAS.

ELIGE, SEMEL PERIISSE,
 ÆTERNVM EST.

HOC POSTREMVM TE ALLOQVOR:

Desiderans te habere conforrem mecum in Terra,
 Viuentium, vnâ cum CHRISTO IESV,

In quo solo SALVS est & VITA Mortalium.

ILLI Ô VIATOR VIVE, ILLI MORERE,
 ET ÆTERNVM VIVES.

Ante mortem MORI vitijs, mors est optima.

Beati mortui, qui in Domino moriuntur.

Dignum profectò Epitaphium, quod marmorì incisum aureis literis inscribatur, & in latere templi, quod sepulcrum respicit, erectum, incurrat in oculos qui templum ingrediuntur, idque ut DD. Executores testamenti faciendum curent, multi eos obtestantur. Dignissimus eo honore Iacobus est, ut vel sic mortuus viuos hac cygnæa sua Parænesi non desinat memores salutis & nouissimorum reddere.

Vtinam verò beneuolus Lector ex hoc statuatur, si non omni hebdomada, saltem in mense vel anno semel accuratè non legere tantùm hoc Epitaphium: sed piæ mentis consideratione trutinare, præsertim circa diem natalem suum: tunc etiam consultum est testamentum siue condere, siue conditum renouare, corrigere, perficere: pia legata decernere: nec sibi sequentem annum totum polliceri. Sic non imparatus ex hac vita quis euocabitur, qui sibi quotannis semel saltem mori didicit, omnibus ad mortem rectè comparatis.

Nouit solertissimus animarum venator diabolus, quàm certa sit euasio laqueo.

queorum & retium, (quæ ubique tendit mortalibus) per crebram nouissimorum memoriam: quare nullum non mouet lapidem, vt opum, honorum & deliciarum inescatos mortales cupiditate, sic deuinciat, vt irretiti præsentibus nequeant sursum ad cœlestia subuolare. Has vt pedicas declinemus, addam à Iacobo nostro spiritualement venationem in Sodalitate Ecclesiastico-Mariana Clericis propositam, qua viuis depingit coloribus è sacris litteris petitis ingenium venatoris Diaboli: multiplices eius laqueos Clericis intentatos: Christi verò curam & sollicitudinem vt beneficiorum innumerorum largitione, cœlestibus solatijs, pace, gaudioque bonæ conscientie veris Adæ funiculis sic animas obliget, vt nulla rei creatæ cupiditas possit à Christi charitate separe.

I 3

ORAT

ORATIO PARÆNETICA

Habita à R.D.

IACOBO MERLO-HORSTIO

AD SODALES ECCLESIASTICOS

Ann. 1628. in Profesto S. HYPERTI,

& die Commemorat. omnium

Fidelium Defunct.

T H E M A.

*Dicet Domino, Susceptor meus es tu, & refu-
gium meum, Deus meus, sperabo in eum:*

*Quoniam ipse liberavit me de laqueo venan-
tium, & à verbo aspero. Psal. 90.*

P A R S I.

De Venatore Diabolo, eiusq̄ venatione.

Adm. R^{di}, Eximij, Clarissimi, & Vene-
rabiles Domini Sodales Parthenij,

*Vm demandata mihi esset paucis
ante diebus à R. P. nostro Sodal.
Praeside hoc die & hoc loco dicen-
di prouincia, primùm dispicere
mecum cœpi, casu an consilio hic
ipse dies mihi ad dicendum obtigisset, vt qui
ipsum*

ipſus ad hoc munus me iure propè quodam in-
 uitare ac impellere viderem : Siue enim atten-
 derem primum Eccleſiæ inſtitutum , quo nobis
 hoc die Fidelium Animarum memoriam pro-
 ponit , amplum & perutile dicendi argumen-
 tum ſuggeri mihi videbam , vt de hoc Eccleſia-
 ſticorum officio ad animarum refrigerium piè
 ac fideliter exſequendo in hoc conſeſſu verba fa-
 cerem , quippe qui ex Eccleſiæ ordinatione &
 pia fidelium liberalitate ad hoc munus ſingula-
 riter vocari ac deſtinari videmur , vt animabus
 fidelium defunctorum quâ ſacrificijs , quâ pre-
 cibus opem ac ſuffragia præſtemus : Siue hunc
 diem conſiderem , quatenus peracto iam Veſpe-
 rarum officio feſtiuam S. Hupertii memoriam
 recolit , præclaram quoque mihi videbam dari
 dicendi materiam. Quidni? Hupertus illuſtris
 ille quondam in ſeculo Princeps & venator , ſed
 longè poſtmodum illuſtrior in Eccleſiâ Sacerdos
 & Pontifex tot tamq̃ præclaris fulget virtu-
 tum inſignibus , vt meritò Sacerdotibus velut
 exemplum ac ſpeculum virtutis ac pietatis pro-
 poni debeat. Quod ergo dicendi argumentum
 capiam ? Prius hoc loco hætenus ſat luculenter
 tractari audiuiſimus , & doctiſſimâ pariter &
 piſſimâ myſterium Miſſæ explicatione ad deu-
 tam ſancti Sacrificij pro viujs & defunctis ob-

Eccleſia-
 ſticorum
 officium.

iuuare a-
 nimas in
 purgato-
 rio.

Feſtum S.
 Huberti
 Venatoris

lacionem instruimur & quasi manu ducimur.
 Itaque posterius mihi reseruari video, idq; ego
 volens pro gloria & honore tanti Antistiti,
 quem utpote Patronum & tutelarem Ecclesia
 mea iure veneror, quin & pro amore vestri,
 Sodales Ecclesiastici, non inuitus arripiam, &
 & Hupertio duci sacram quandam seu spiri-
 tualem venationem instituam. Neminem offen-
 det, spero, sed omnes afficiet argumenti noui-
 tas, aut potius excitabit utilitas: Ostendam e-
 nim quantum nostra iuter sit, Venatores huius
 mundi eorumq; mores ac studia probe nosse, &
 veram nobisq; dignam venandi artem intelli-
 gere.

Inuitat
 ad spiri-
 tuale ve-
 nationem
 institu-
 andam.

I. Cogitanti mihi, quid sit hic mundus, in quo
 Mundus velut exules & peregrini à cœlesti patria degi-
 desertus est mus, videtur rectè vastum quoddam desertum
 ac horridam syluam posse appellari, in qua o-
 mnis generis ferae ac bestiae immanes vagantur.
 Hoc porrò desertum suos quoque venatores ha-
 bet: eorum duo sunt, Deus & Diabolus, vterque
 animas, sed artibus studijsq; multum disparibus
 venatur: hic charitate, ille odio omni ac crude-
 litate ad venandum agitur: Hinc malignus De-
 mon Princeps mundi huius ab ipso Christo
 vocatur, & Christus orbis reparator ac domi-
 nus, conditor ac moderator nominatur: hi am-

Duo mun-
 di venat-
 ores.

bo sunt primarij seu principes, qui venandi sibi ius in hoc mundi deserto, quamuis non pari iure vendicant. Ambo suos quoque vicarios, & velut subordinatos ministros habent, quorum operâ & ministerio suas exercent venationes.

Et quidem Diabolum venatorem dici, quis miretur? Princeps quippe, vt dixi, mundi dicitur: Principibus verò ius venandi competit. Et si artes & studia venatorum attendere libet, meritò venatorem dici apparebit. Quid enim? aspiciite venatores, quo studio ac labore innocuis pariter ac nocuis animalibus parent insidias, disponunt laqueos, retia tendunt, foveas occultè preparant, per saltus, arbusa, dumeta, ac inuia quæque pergunt, vt bestiolam aliquam in suam potestatem redigant, ac miseram deinde mactent, aut tractent ad libitum; & quamuis plerumque frustrentur spe sua, inanes lasi quæ, ac malè pasti domum remeent, non ideo venationem valere iubent, velut fracti laboribus aut fatigati sumptibus; quin potiùs noua semper ad venandum spe, noua alacritate, nouo desiderio rapiuntur. Semper illis aliquid crastina promittit dies, quod hodierna negauit. Hæc mecum perpendite, & an non hæc, re ipsa maligni venatoris studia ac mores adumbrent, vos ipsi cogitate.

II°
Diabolus
venator.

Non e totus infaciendis laqueis, struendis insidijs & hominibus capiendis occupatur; vix vt credi possit, quanto desiderio reneatur capiendi animas, quàm indefatigabili labore in eiusmodi venationem incumbat? Sed audite

1. Pet. 5. Apostolum id luculentius exprimentem: Fratres, sobrij estote, ac vigilate; quia aduersarius vester Diabolus tamquam Leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. *Similis leo ni rugiēt:* Fingite vobis Leonem dierum aliquot inedia laborantem, & qua ille rabie obuiam fortè prædam insequitur, rapit, lacerat, & in viscera condit, eadem & longè maiore crudelitate Diabolum animas persequi & perdere velut in typocogitate: vt non possit commodius venatoris illius ardor & rabies, quàm titulo leonis rugientis exprimi.

Quid mirum? ingens superbia illi magnam præbet audaciam: odium verò ingens humanum eius crudelitatem acuit, naturalis astutia ac intellectus subtilitas auget vires, ac tot annorum experientia fiduciam illi vincendi ac venandi feliciter præstat: vnde & vni huic operi velut trahente voluptate peruigit, ac infatigabilis insistit, cibi, somni, alteriusve negotij cura, vt potè corporis expers, non tangitur, quo minus dies noctesq; venationi suæ vacet.

Quis

Quis tam callidi ac truculenti venatoris ex- III.
 positus insidijs non metuat? quis non horreat? Crudelis
 quis de salutis praesidijs non cogitet? Sanè vt ad ^{ac callidus}
 salutarem metum ac sollicitudinem nos exci-
 taret Apostolus, graphicè huius venatoris vafri-
 tiem ac potentiam describit: Induite ergo Ephes. 6.
 vos, inquit, armaturam Dei, vt possitis
 stare aduersus insidias Diaboli; non enim
 est nobis colluctatio aduersus carnem &
 sanguinem, sed aduersus Principes ac Po-
 states, aduersus mundi rectores, tenebra-
 rum harum, aduersus spiritualia nequitiae
 in caelestibus. O quàm multa his verbis indi-
 cantur, quae hos venatores potentes admodum
 ac crudeles nobisq; formidabiles faciunt, ad-
 uersus quos tamen nobis ipsis fragili carne cir-
 cumdati est depugnandum.

Quamobrem hic infernalis venator ijs pas- IV.
 sim titulis & nominibus in S. Script. describi- Horribi-
 tur, quae non nisi metum ac horrorem spirant: lis descri-
 veluti sunt, Draco, Serpens, Aspis, Basiliscus, ac ^{ptio eius.}
 similia. Dominus ipse apud Iob horribilem Dæ-
 monis formam depingit. De ore, inquit, eius Iob 41
 lampades ignis procedunt, sicut tæda i-
 gnis accensa, de naribus eius procedit fu-
 mus, sicut ollæ succensæ & feruentis: ha-
 litus eius prunas ardere facit, ac flamma

truculentus ille venator eum exagitat? Sic vas
 Electionis Paulum vehementer impetijt, ad- ^{S. Paulū.}
 uersus quem angelum Sathana, id est scelerum
 incentorem destinauit, qui eum continenter
 vexaret; tanta enim eius erat superbia, vt ne
 illum quidem desperaret posse capi, qui iam
 pridem aërijs potestatibus sublimior in ter-
 tium cœlum conscendisset.

Antoniam quoque inuictum illum Athletam ^{S. Anton.}
 quam acriter pressit, quot illi laqueos, quot re-
 tia tetendit, ac quamuis diuino fultus robore
 Christi pugil ex acri quodam certamine Dia-
 boli fraudes fortiter elusisset; non tamen, vt
 inquit Athan. Antonio securitatem vincendi
 vnus dedit triumphus, nec Diaboli semel fra-
 cta defecere vires.

Verum audite ac obstupescite, qualem in de- ^{Christum}
 seruo prædam truculentus ille venator capturus ^{Iesum.}
 abeat: Ductus est IESVS in desertum à Spi-
 ritu, vt tentaretur à Diabolo, nempe hoc
 omnem superat admirationem, quod ipsum
 Angelorum Dominum, ipsum cœli terræq; Re-
 gem, quem cœlesti testimonio Filium Dei esse
 audierat, laqueis suis irretiri posse non despe-
 raret. Viderat aliquoties hanc feram robore
 & viribus præpotentem dirumpere laqueos
 suos, non cessat tamen, sed nouas illi fraudes,

Leo Papa. nouam audaciam insita nocendi libido suggerbat : tantum scilicet de natura nostrae mutabilitate sibi promiserat, ut quem verum experiebatur hominem, praesumeret fieri posse peccatorem.

Quod si ita est, quis nostrum huius tam audacis ac callidi venatoris artes non metuat, qui tam impares congregimur Achilli? qua non confidentia vermiculos ac velut locustas aggredietur qui Dominum Maiestatis tentare ausus est? Hac quotidie legimus, audimus & scimus, & tamen non desunt, qui ducunt in bonis dies suos, qui otio & ignavia diffuunt, viuunt securè & splendide, carnis delicias & oblectamenta querunt, saeculi mores & luxum sectantur? quid est hoc aliud, quam hostem & venatorem tam potentem ad arma lacessere, immò quid aliud, quam ipsi laqueos & arma in nostrammet perniciem ministrare?

VI. Quod quidem ut tanto maiori cura & sollicitudine fugiamus, non erit abs re, si, qualibus laqueis crudelissime venator utatur, dispiciamus, quis verò laqueos illos enumerabit? tanta illorum multitudo est, ut Ecclesiasticus dicat nos in medio laqueorum ingredi, Propheta Regius eos pluuia ex aere in terram cadenti comparet, citius gutta omnem numerum excedunt: Pluet,

inquit, super peccatores laqueos. In via *Psal. 142*
 hac qua ambulabā, absconderunt superbi
 laqueum mihi. *Beatum sanè Antonium ferens*
quadam vice aërem laqueis vndiq; plenum vi-
disse, ac ille quidem inusitatum miratus specta-
culū intellexit, laqueos esse venatoris infernalis,
tot inquam fraudes, tot artes ac machinas, qui-
bus nos Dæmon secum trahere nititur in perdi-
tionem. Verè quocunq; nos vertimus, laquei sese *Oīa plena*
ingerunt; quid enim sunt tot occasiones mali, *laqueis.*
tot conuersationes periculosa, tot colloquia pra-
ua, tot peccandi pericula, nisi laquei Dæmonis?
quos ille vigilans & dormiens, edens &
bibens, loquens & tacens, tendit?
Mira est, attamē vera Sapiens sentētia: Crea- *Sap. 14.*
ture Dei, inquit, in odium factæ sunt, & in
tentationem animabus hominum, & in
muscipulam pedibus insipientium: vel ut
Græcus habet textus, ἰσχυρὸν, i. in laqueum
defixū. Indicatur his verbis, inquit Lorinus, scri-
bens in hūc locum, Dæmones tanquā venatores
laqueos ac tendiculas ponere, quibus incautos
improvidosq; capiant, creaturarum dulcedine
illiciendo. Rectè quidem, non n. noxiæ sunt hōi
creaturæ, conditione naturæ suæ, aut voluntate
Conditoris, sed malitiā & inuidiā Dæmonis, qui
diuina benefici & dolo inuidiæ suæ in animarum
nostrarum venescia conuertit. *Tris-*

VII. *Triplici quidem ordine bona distingue, alia*
Triplicia bona natura, alia bona fortuna, alia bona gra-
bona. *tia; quæ omnia in nos tam liberali manu ef-*
fundit diuina bonitas, vt his in laudem Authoris
& donatoris tam benefici vteremur, sed pro-
dolor his ipsis sepius ad iniuriam & contume-
liam tanti benefactoris abutimur. Quàm mul-
Natura. *tis natura bona, velut ingenij acumen, iudicij*
vigor, memoria firmitas, lingua facundia, cor-
poris decor, & virium robur, vitæ longauitas
fuerunt occasio ruinae, laqueus perditionis?

VIII. *Fortuna quoque bona, id est diuitias & opes*
Fortuna. *huius sæculi, inter diaboli laqueos accenso;*
1. Tim. 6. *imò non ego, sed Apostolus: Ecce qui volunt*
diuites fieri, incidunt in tentationem &
in laqueum Diaboli, ac desideria multa
Oper *inutilia ac nociua, quæ mergunt homi-*
nem in perditionem; radix enim omnium
malorum est cupiditas. Quid apertius?
Multos sanè, teste Sapiente, perdidit au-
rum & argentum, multi dati sunt in auro
casus, à minimo enim vsque ad maximum
omnes auaritiæ student, Isaia teste. Hoc la-
queo Iudam cepit, qui lucro ex prodicione Ma-
gistri acquisito malè gaudens laqueo sese sus-
pendit, & Diaboli prada factus est. Hoc laqueo
cepit Simonem Magum, qui, quod gratis dati
aut

aut accipi debebat, pecuniâ possidere tentauit. Verè beatus vir, qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in thesauris pecuniæ; sed quis est hic, & laudabimus eum?

Sed & Honores & dignitates huius seculi, IX.
 ô quàm multis laquei mortis & perditionis æternæ fuerunt! Sicut perdix, inquit Eccles. inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum, sic & cor superbiorum. Hinc Apostolus diligenter monet Timotheum, ne ad Episcopatum prouehat Neophytum, ne in superbiam, inquit, elatus, in iudicium, in opprobrium, ac in laqueum incidat Diaboli. Hoc laqueo ipse Demon captus est, & hinc vim eius intelligens, libenter hoc laqueo utitur, vt quo scit homines velut honoris & eminentiæ cupidos facile capi posse, & in eundem interitum trahi, nec sanè dubitauit Christum ipsum hoc laqueo & hac esca tentare, propositâ enim ante oculos mundi gloriâ, cunctisq; eius opibus & regnis: Hæc, inquit, omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. O quot feras, quot (inquam) animas duobus hisce laqueis honorum & opum infernalis venator capit, quàm feliciter illi cedit his duobus laqueis instituta venatio? quàm multos trahit ad inferos!

ros: immò homines ipsi, vt se verè bestias, id est, insipientes ostendant, gaudent his laqueis irritari: dolent expediri, & quod miserius est, certatim currunt ad laqueos, & inuident capti, qui capi non potuerunt.

X.
Gratia
bona.

Iam verò & ipsa gratia bona hominis, agente id demonis malitiâ, in laqueum conuerti quis crederet? id tamen non rarò contingit, si enim videat malignus venator, se non posse à bonorum operum studio piorum mentes auocare, ipsius operis intentionem, à qua potissimum eius integritas pendet, corrumpere nititur, quod si ne hoc quidem assequitur, superbia & arrogantia laqueos inicit, vt homo sibi complaceat, ac præeminentia & sanctitatis opinione blandiri incipiat: nam cum alia vitia vitijs nutriantur, superbia eiusq; filia ambitio, & inanis gloria virtutibus ipsis pascitur & insolescit, cum solis virtutibus laudem & gloriam deberi intelligat, hinc fit non rarò, vt qui longo tempore fideliter Deo seruietes, & virtutum opera non segniter exercentes omnia iam propemodum pericula euasisse videbantur, in hunc quasi postremum Diaboli laqueum incauti & imprudenter impingant. Verum breuius hæc persequor quàm fuerat instituti ratio, prolixius quàm patiatur temporis angustia: itaq; modum venandi illius maligni venatoris paucis ostendamus.

Et

Et quidem illius venandi modum pulchrè describit Gregorius: Priùs, inquit, cõplexionem vniuscuiusq; aduersarius noster perspicit, ac tum tentationis laqueos apponit, alius namque lætis, alius tristibus, alius timidis, alius elatis moribus existit, quo ergo aduersarius occultius eos facilè capiat, vicinascõplexionibus deceptiones parat. Què admodũ n. aucupes varijs escis vtũtur pro varia auium natura, quas illaqueare cupiunt, ita callidus hostis, diuersis malorum irritamētis ad illaqueandas animas pro varijs hominum ingenijs vti solet, eos n. homines qui more pecudũ viuũt, vilissimis carnis voluptatib. ad quas pecudũ more rapiuntur, inuitat; alios verò carni minùs deditos pecuniæ desiderio inflammat, generosiores verò, qui pecuniã neglectã gloriæ student, ac populari magis aurã pascuntur, ambitionis ac superbiæ laqueo inuadit: ceterũm pios homines & virtutis amantes frequẽter sub imagine virtutis incautos decipit: facile enim ijs est huius venatoris laqueos agnoscere, cum detectã facie ad manifesta crimina impellit, at cũ speciẽ virtutis ostẽtat, facile virtutis amãtes illaqueat, sic & venatores, vt faciliũ certas quasdam feras capiant, ceruorum sibi terga obuoluunt, aut viridi veste, aut plumatis tuniculis amiciuntur:

XI.

Modus
venandi.

an non similiratione Princeps ille tenebra-
rum sapius transfigurat se in Angelum lucis,
non nisi virtutis ac honesti speciem praese-
rens, vt simpliciores & impruidos hac arte
trahat in laqueum & perditionem?

XII. Quae cum ita sint, & tam immanis ac po-
Cura effu- tentis venatoris insidijs exposita sit vita nostra,
giendi la- qui nos tot laqueis, ac tanta calliditate dies no-
queos. etesq; persequitur: an ne hic locus aut tempus
est dormiendi, ridendi, iocandi & lasciuiendi,
an non potius vigilandi, & totis viribus voci-
busq; clamandi ad Dominum: Heu mihi,
quia incolatus meus prolongatus est, Li-
bera me, Domine, de ore Leonis, ac de
cornibus vnicornium humilitate meam,
Custodi me a laqueo, quem statuerunt
mihi, & a scandalis operantium iniquita-
tem, Ps. 140. Verè ille felix ac beatus dici me-
retur, cui cum Propheta dicere concessum est:
Anima nostra sicut passer erepta est de la-
queo venantium; laqueus contritus est,
& nos liberati sumus.

XIII. Potuit id quidem sanctus Antistes noster Hu-
Exemplo S. pertus iure merito dicere, vtpote qui sese ope
Huberti. diuinae gratiae ab omnibus his laqueis feliciter
expediuit: Mox enim, vt desertis gentilitatis
erroribus Christo nomen dedit, illustrem saeculi
prin-

Principatum & mundi gloriam contempsit, p-
pes & bona pauperibus distribuit, ne ullis ini-
mici teneretur laqueis, quo minus Christum
sequeretur, & Deo vacaret. Itaque cum Ro-
mam pietatis ergo viseret, & Sergius Pontifex
Rom. intellecto Lamberti decessu, dignum tan-
to Præsule in Tungrensi Cathedra successorem
quereret, Hupertus diuino iudicio tanti hono-
ris apice dignus est proditus, quem ille tamen
constanter planè recusans, postmodum tamen
inuitus & quasi coactus accepit.

In hoc verò vita genere totum se Deo & pro-
ximorum saluti dedit, ieiunijs vigilijs, oratio-
nibus instantissimè incumbens, docendo, visi-
tando, nulli vnquam labori pepercit, & qui
antea in seculo feras venari solebat, iam vena-
tor hominum factus, studio Religionis ac amo-
ris Dei succensus, longè ardentius feras venatur
Christo maectandas, id est, Brabantos iam tum
Idololatrias efferatis moribus viuendi ratione
parum bestijs dissimiles, Christiana religione,
charitate & mansuetudine imbuit, & quidem
vt diaboli laqueos declinare oporteat, tum do-
ctrina monitis, tum vitæ suæ exemplis ostendit. XIV.

O præclara, Deoq; chara, & nobis, ô Eccle-
siastici, digna venatio! alia quæ feras in campis
ac syluis persequitur, Conciliorum & Canonum
de qua.

Venatio
honestæ
ac licitæ
Clericis
de qua.

decretis, Clericis prohibita est, vt videre licet apud Gratianum, cap. Quorundam, dist. 34. in Concil. Aurelian. decretali, cap. Episcoporum, in Concil. Vien. & habetur in Clement. de statu Monach. denique in Concil. Trident. Sess. 24. de Reformat. Eadem malè quoque in Scripturis audit. Vnde Hieron. in Psal. 90. Penitus in Scripturis sanctis sanctum venatorem non inuenimus. At hæc venatio sancta est, ad quam vos duce Huperto inuito: hæc est illa venatio, de qua Dominus apud Ieremiam loquitur: Mittam eis multos venatores, & venabuntur eos, de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum, quem locum eleganter ac appositè ad nostrum institutum explicat P. Cornelius à Lap. Mittam eis venatores, id est, viros Ecclesiasticos & Religiosos, qui omnes homines etiam feros, vti Indos, Brasilios, Peruanos, &c. in montibus & cauernis ferarum instar habitates venantur, vt Christo mansuefaciant: tales olim venatores fuerunt Apostoli, & qui Apostolorum vestigia secuti sunt, Lambertus, Hupertus, Xauerius, alijq; innumerabiles: talium venatorum plena est omnis antiquitas.

XV.

Sed reflectamus oculos, & nostrorum temporum

rum faciem contemplemur, o quomodo obsecraturum est aurum, mutatus est color optimus? Dolens gemensq; dico, Sodales Ecclesiastici, qui feras, id est homines bestiales venari & laqueis maligni venatoris expedire debemus, ipsi laqueis eiusdem tenemur implicati. Recolligite paulisper animo, quos antea descripsi laqueos, & an minus in Clero, quam in populo saeviant, vos ipsi iudicate. Quid de avaritia laqueis dicam? quos nominare pudet & piget quid de ambitione, id est, de effreni illo captandi honores, praelaturas & dignitates studio loquar? quam pingues hoc vno laqueo predae in Clero capit crudelis ille venator?

Temporis
nostri mi-
seria.

Olim quidem sanctissimi viri & doctoribus omnibus ad regendum idoneis ornatissimi ad Ecclesiam primatum & ad sacras dignitates timidè veniebant, anxij, imò & inuiti trahebantur, nunc videas permultos, qui cupidè inuolèt, & qui inuitas (vt ita dicā) Ecclesias omni ad se cura ac contentione trahere non dubitent. Ecce Episcoporum illud lumen S. August. A deo, inquit, timebam Episcopatum, vt qm̄ cœperat esse iā alicuius momenti inter seruos Dei fama mea, in quo loco sciebā nō esse Episcopum, nō illo accederē; cauebā aut̄ hoc, & agebā quantum poteram,

XVI.

Sancti vi-
ri olim ho-
nores fu-
giebant.

vt

vt in loco saluarer humili, & non in alto periclitarer.

D. Gregorius quas non quæsiuit latebras, quid non fecit, vt summi Pontificatus apicem fugeret? & nisi fulgentis de cælo columnæ iudicio deprehensus fuisset, nunquam ad illam sedem peruenisset. Mitto S. Ambrosium, S. Martinum, S. Hupertum, aliosq; innumeros, tam studiosè ac sollicitè præfecturas & curas Ecclesiæ fugientes, quàm nunc auidè à multis quaruntur.

Et illi quidem, etsi diuino nutu vnius tantæ Ecclesiæ, vnius Episcopatus curam suscipere-
Et plurali-
 zationem be-
 neficiorum. rent, gemebant, tremebant, querentes, quòd impares tanto oneri ac curarum moli humeros submitterent, imò si quando secum tanti muneris difficultatem ac pericula perpenderent, velut subito horrore ac stupore tenebantur attoniti; illi, inquam, qui orationi instantes erant, quibus hoc vnicè propositum erat, cum Deo, aut de Deo loqui, docebant, scribebant, predicabant, vigilabant pro salute populi, & pro commisi sibi gregis custodia se totos & omnia lubentes impendebant. Nunc verò curritur ad Ecclesiasticas Curas, tanquam sine curis iam quisque victurus sit, cum ad Curas peruenerit. Videmus enim nunc passim multos,

non vnius tantum, sed plurium Ecclesiarum Cura grauari, & interim tamen in magna securitate viuere, otuari, ludere, stertere, venari feras, non animas, & congerendis studere diuitijs, nec vllam tam formidandi muneris sentire difficultatem, non angi periculo, nec vlllo reddendæ tandem rationis metu turbari. Liberè, sed verè S Bernardus, scribens ad Eugenium, loquitur: Altiolem sortitus es locum, sed non tutiorem. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste, vbi sedet potiùs egregius Magister, qui docuit terrena calcare, qui excussit manus suas ab omni munere, qui dicebat de corde puro, ac conscientia bona: Argentum & aurum non est mihi.

Optandus esset hoc seculo in multis Bernar- XVII.
di zelus ac parrhisia, seu loquendi libertas: nam Monendi
habentibus omnia, sepe deest, qui veritatem di- libertate
cat: sed an verum dicere ac docere nefas erit? ^{opus.}
Erit sanè, si mores seculi ac hominum iudicia
spectes. Dicat tamen liberè & intrepidè, quis-
quis Dei fauore contentus pro amore & honore
veritatis inuidiam contempsit; dicat, inquam,
& in vitia, non in homines aculeum figens:
Væ qui coniungitis domum ad domum, Contra
& agrum agro copulatis. Qua enim con- ambien-
scientia Vos Curas Curis, Ecclesias Ecclesijs, tes plura
bene- beneficia,

beneficia beneficij cumulat? Vos qui pauperis Christi Ministros vos esse dicitis, eiusq; patrimonio viuitis, qui & habentes victum & amicum contenti esse iubemini? vos qui statum profiteremini, cuius honor & integritas mundi opum contemptu & caelestium honorum desiderio potissimum constat? an vnus forsan Ecclesiae, ac paucarum animarum cura non sat periculosam apud supremum tribunal causam vestram non faciet? Verè p multa beneficia itur ad multa supplicia, sed hic mentitur iniquitas sibi, ac auctoritatis dignitatisq; praetextu splendidius laetiusq; vitae genus sibi licere persuadet. Verum *exteriorum splendorem.* erratis, o Ecclesiastici, qui externarum rerum apparatu ac populi auctoritatem quaritis: Hac est prudentia filiorum huius seculi. Regum ac Principum terrae, dignitatis titulo vestiri, mollibus indui & purpura ac bysso; epulari quotidie splendide, magnos post se trahere famulantium greges, diuitias ac gloriam suam ostentare; ac verò filiorum Ecclesiae, cuius gloria ab intus est, id est, Ecclesiasticorum, qui selecti de populo longè alias viuendi leges profitentur, est, non hic conformari huic seculo nequam. Illorum est modeste se gerere, ac dignitatem suam charitate, *internus* zelo, prudentia, pietate, modestia, *et ornatus* ceterisque virtutibus magis, quam externo splendore

dore tueri. Hac humilitatis Euangelica, et
Christiane moderationis professione plus sibi a-
meris & honoris apud homines, quam ma-
gnifico famulatio, aut regia mensse splen-
dore, aut vestitu vario ac luxurioso sibi
conciliarent, nimis enim fragili fulcro nitun-
tur, qui rebus tam inanibus Hierarchicam di-
gnitatem fulciri putant.

Maiores utique ac dignioribus presidys
sacra illa Ecclesie Maiestas, id est, fide, ac
vita meritis, ut inquit Canon Concilij
Quarti Carthaginensis Africani, stabiliri
debet. Respicite priscos illos Ecclesie Patres quem se-
ctati SS.
Episcopi
ac Antistites summis infimisq; gratos ac ho-
noratos, quorum scilicet auctoritas ipsis Re- fuerunt ter-
roribus
gibus & Imperatoribus admirationi & ter-
rori fuit. Quid S. Ambrosium Theodosio, ratoribus
quid Augustinum Gratiano & Valentiniano, S. Ambro-
sius.
quid Annonem Coloniensem Antistitem Hen- S. August.
S. Anno.
rico, quid Heribertum Ottoni tanta aucto-
ritate venerandos ac formidandos reddidit: S. Heri-
bertus.
nimirum illos virtus orbi suspiciendos ac Au-
lis venerandos fecit, frugalis vita Principi-
bus gratos & amabiles, ipsa Christi humili-
tas in eorum moribus clarè resplendens o-
mnibus fecit honorandos, ac exosculandos,
nihil frugalitas glorie detraxit; nihil ho-

nori modestia, nihil simplicitas Authoritatis derogavit: quæ quidem dignitatis tuenda ratio, si multis hoc tempore magis cordi esset, facefferet mox exitialis illa honorum ambitio, ac opum furiosa cupido concideret, exularet zelus ac contentio, coniungerentur omnes in vinculo pacis ac charitatis. & contritis inimici venatoris laqueis, ad sacræ & cœlestis venationis studia alacrius & expeditius pergeretur.

Votum S. Bernardi Quis mihi det, vt verbis Bernardi loquar, votum meum exprimere? quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis? quando Apostoli laxabant in capturam non argenti, vel auri; sed in capturam animarum? Quando Pastores Ecclesiæ pascebant non semetipsos, aut canes, & equos: sed oves Christi assidua sollicitudine curabant: nihil vanitati, nihil mimis, ludis ac nugis impendebant; sed velut Ecclesiæ fideles Oeconomi, imò patres pauperum, quidquid supererat frugali & hospitali alimoniam, id omne pauperibus liberaliter erogabant: Mitto exempla sacra, vnum laudabile omnino, ac imitabile Amedei Ducis Sabaudia, non possum, quin memorem: Ipse, teste Munstero, ex-
ternis

ternis Oratoribus canes ipsius venaticos videre
 poscentibus, mendicos totius vr̄bis produci ius-
 sit, dicens: Hi sunt canes mei venatici, quos
 quotidie alo, ac quibus me cœlum vena-
 turum confido. Verè cœlo dignus venator.
 Remanent in saculo cuncta, quæ sunt seculi, pauperes.
 sola misericordia comes est defunctorum. Nec
 memini, inquit, ni fallor, Hieron. mala morte
 obiisse, qui libenter opera misericordiæ exer-
 cuit: sed quàm amarum aliquando est nonnul-
 lis accepisse panem filiorum, & misisse ca-
 nibus, quàm triste ac lugendum pauisse canes,
 equos, accipitres, quibus Dominus oues suas
 pascendas commiserat, dicens: Pasce oues
 meas, ipsi verò pauerint semetipsos, & canes
 maiori cura & sollicitudine, quàm oues Christi
 sanguine redemptas.

Ducis A-
 medei ca-
 nes vena-
 tici erant

Temporum iniquitate iam diu premimur,
 sed magna nobis affulget spes meliorum:
 confidimus tranquilliorē breui fore Eccle-
 siæ & Imperij statum: putamus mox con-
 flandos gladios in vomeres, ac lanceas in fal-
 ces conuertendas: O vtinam spem prouehat, ac
 votis annuat Arbiter Mundi DEVS: sed spem pro pace
 illam vehementer labefactat, adeo neglectus
 in Clero presens, pietatis vigor & Canonum
 rigor: Seruentur Canones, & cessabunt

obtinēda.

hæreses, aiebat Adrianus VI. Pontifex: sed & cessantibus hæresibus quid interest fidei an morum corruptela homines ad interitum trahat?

Opus Cle. quid ergo? vivat Clerus, & qui in Clero præ-
reforma- sunt, Apostolicè, iuxta Canonum & Conci-
matione. liorum statuta mores vitamq; componant: militent Deo, nec se implicent negotijs secularibus: sint irreprehensibiles, sobrij casti, nec turpis lucri cupidi, Exemplum sint Fidelium in verbo & in opere, tunc demum redibunt aurea & diu expectata secula: tunc pietas ac prisca fides reddita iuventute & resumptis lacertis efflorescet. Aliàs vereor, ne inani nos spe solemur, & frustra meliora speremus tempora, si in melius nostri non mutantur mores: an fallor, pro meritis ac moribus hominum Deus ut beneficia sic & supplicia dispensat.

Sequitur lam vero morum corruptio sic & correctio ut
populi plurimum à Clero pendet: est enim sicut Sacer-
conversio dos ita & populus: ergo pij, probi & casti sint in Clero mores, integritas presidentium salus est subditorum, ut loquitur Concil. Trid. conemur, ut finem iungam principio, conemur omnes demonis laqueos procul à nobis repellere, ut dicere nobis liceat cum Propheta: Susceptor meus & refugium meum ac DEVS MEVS, sperabo in eum, quia ipse liberauit me de laqueo venantium & à verbo aspero.

Restabat altera Pars venationis nostrae de Christo venatore simili modo ac methodo expedienda sed temporum angustia vetat, ad illam itaque vos aliàs invito, interim conemur nos expedire à laqueis maligni, & tantò faciliùs capiemur zelo & vinculo charitatis Christi Salvatoris.

II. PARS ORATIONIS.

De sacra venatione Christi.

AD sacram & spiritualem venationem nos nuper festiva dies S. Antistiti Hupertio sacra opportunè vocauerat. Eius Partem priorem pro modulo virium iam pridem absolvimus: Alteram nunc promissi memor expediam.

Quod quidem vt tantò faciliùs fiat, necesse erit priorem venationis nostrae partem seu potius typum & sciagraphiam quandam paucis in memoriam reuocare. Diximus enim mundum hunc quasi vastum quoddam desertum esse, in eoq; duos potissimum venatores reperiri. Vnus est malignus Damon, qui à Christo Princeps huius mundi vocatur. Alter est Christus mundi redemptor ac Dominus. Ac ille quidem pro vehementi odio in genus humanum, crudeli ac rabiosa fame venatur hominum animas, ac varijs innumerisq; laqueis (velut ca-

ducis terra bonis, opibus, honoribus, voluptatibus, curisq; ac vanitatibus seculi, plurimos hominum fraudulenter capit, secumq; in perditionem trahit.

Christus
venator
animarū

Sed agendum nunc alteram producamus venationem, & illi maligno parallelas opponamus, qui nos liberet de laqueo venantium, & à verbo aspero: Christum, inquam, Salvatorem, qui ad hoc descendit de caelo, ut dissolveret opera Diaboli, & genus humanum, quod iam diu laqueis maligni venatoris captum tenebatur, eriperet, sibiq; in perpetuum sociaret.

Porro quàm rectè ac meritò Christum venatorem nuncupemus, facile agnoscet, quisquis venatorum mores, ingenium ac studia cognoverit. Oportet quippe venatores esse homines laborum patientes, nec otio & ignavia quieti deditos, sed duris assuetos. Vtpote quibus frequens caeli inclementia & aëris iniuria ferenda, fames sitisq; & varia incommoda superanda sunt: Pernoctant, inquit Cic. in Tusc.
 3 Tuscul. Venatores in niue, in montibus vri se patiuntur. Vnde quibus mollis & delicata viuendi ratio nimium placet, minùs ad venationem censentur idonei. Sed ad hæc omnia sufficit verus amor, id est, vehemens ad venationem affectus & desiderium: Omnia enim vincit amor,

amor, & ipsa sepe difficultas animum ad laborem acuit.

Videmus enim sapius, quomodo montes & rupes prope inaccessas superent, fossas vallesq; transiliant, inuia quaeque penetrent. Sic Maximilianum Casarem ferunt aliquando tanto ardore feram inscutum, ut curriculo rupem ascenderit, unde postea non nisi ab accolis adiutus descendere potuerit.

Videmus alios Principes & Magnates venandi ardore descendere procul à suis sedibus & palatijs, dies aliquot vagari per saltus & nemora, diu noctuq; morari sub Ioue frigido, vile stratum, victum facilem, & sine arte mensam non respuere, incommoda varia libenter subire; tantum valet amor & ardor venandi.

Sed à venatoribus saeculi ad venatorem caeli, id est, Christum Saluatorem transeamus; quanto ille amore, quo desiderio venationem suam, id est, opus salutis nostrae profecutus est? ^{amare eas,} quanta fuit illa vis amoris, quae hunc venatorem ex ipsa caeli arce & solio aeternae maiestatis in hoc mundi desertum, & hanc lachrymarum vallem deduxit, ut venaretur animas nostras Diaboli laqueis irretitas? Venit enim quaerere & saluum facere, quod perierat.

O quae hunc venatorem cura sollicitat? quot

se laboribus cruciat? quot itinera conficit? Vi-
deas illum modò à Galilea in Iudæam ambula-
re, vioso & castella circumire, nusquam sibi
parcere, nullam sibi quietem imperare, vndique
discurrere, ac feras, id est, animas peccatorum
peruestigare.

Desiderio
carū oīa
perfert.

O mirum venandi zelum, ò ingens deside-
rium! rerum omnium Conditor, Solis ac sibe-
rum fabricator, nostri causâ creaturarum in-
iurijs obnoxius fit, aestu Solis vritur, frigore con-
stringitur, ventis agitur, fame premitur, si-
tim patitur, & itinerum labore fatigatur. Et
ecce, dum vna vice venationis suæ munus exse-
quitur, & lustrat à Iudæa pergit in Galileam,
venit ad ciuitatem Samariæ, inquit Euangeli-
sta, & subdit: Iesus autem fatigatus ex iti-
nere sedebat supra fontem sic, & sitiens
à Samaritana petit haustum aque, dicens: Da
mihi bibere. Sed quid sibi volunt hæc verba,
& sacer Euangelista: Sedebat sic, &c. nimirum
plura intelligi, quàm exprimas. Sedebat ergo
sic, quasi viator & venator lassus, quiete & ses-
sione, nec non aque haustu vires refocillare cu-
piens. Sedebat sic, quasi homo infirmus & infi-
mus aliquis è plebe. Sedebat sic, quasi non esset
is rerum omnium Dominus, laborantium refe-
ctio, esurientium panis, sitientium potus, mise-
rorum robur ac fortitudo. Sed

Sed quid mirum? si tam difficilis ac laboriosa fuit ista venatio, nec enim obuium & ante oculos fuit quod caperet verum & patienter & multo sudore prædam inuestigare debuit. Hoc indicat per Ezechiel. Dominus his verbis: Errant greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super omnem faciem dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat, inquam, qui requireret. Errabant scilicet homines varijs abducti desiderijs & affectibus. quia per varia bonorum genera, in quibus sublime & excelsum aliqua apparebat, tanquam per varios montes & colles vagabantur: & dum vndiq; pabula maligna fami querunt, longius ab hoc animarum venatore & salutis auctore recesserunt. Vnde quia tam varius & multiplex erat ferarum error, ad quas cœlestis venator è cœlo querendas & capiendas venerat, nil mirum si tot itineribus, tot laboribus, tot incommodis fatigari debuit, antequam gregem adeo dispersum & errandum colligeret. Et tamen videre erat Dominum mira animi alacritate & promptitudine ad hæc omnia properare, immò, exultauit, teste Propheta, vt Gigas ad currendam viam, id est, ad opus salutis nostræ con-

Ezech. 34

vt errantes colligat

Sicut enim
râ ingens

bat, vt omnis illi mora nimium grauis & molesta videretur. Sanè nimium dilatio spei ac rei cupitæ vehementer affligit animam; quid verò illi magis in votis, quàm salus humani generis? quid homini famelico optabilius, quàm cibus? quid sitibundo iucundius, quàm potus?

& fames. Et meus cibus, inquit Saluator, est, vt faciam voluntatem Patris mei, id est, vt opus redemptionis humane perficiam, ad quod Patris aeterni voluntate destinatus sum: idq; luculenter ostendit, cum imminente Passionis sue die diceret ad Apostolos: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum.

Tempore Sed & cum paulò antè Apostolis Passionis sue *Passionis* mortisq; diem prædiceret, Petrus, qui huius rei mysterium carnali adhuc sensu præpeditus non assequebatur, indignum ratus Dominum tot laboribus ac iniurijs, tot probris & contumelijs subijci, ab hac intentione Christum reuocare conatus est, dicens: Absit à te, Domine; non erit tibi hoc. Cui Dominus: Vade post me, Sathana, scandalum es mihi, non enim sapijs, quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Mira verborum acrimonia, vehemens correptionis acerbitas. Nonne his verbis: Vade Sathana, vsus est, cum à se Demones repulit, qui ab eo rem indignissimam, id

id est, adorationis cultum exposcere ausus est, cui dixit: Vade Sathana, & modo eodem verbi fulmine discipulum ferit, quem paulò antè ob fidei confessionem, ac Patris reuelationem beatum predicauerat, cuiq; Ecclesia sua principatum commiserat? Quid igitur hinc colligimus? nimirum immensam Christi in nos charitatem & ardentissimum salutis nostræ desiderium? Nam quibus verbis Dæmonem ad indignissimum facinus prouocantem perculit, eisdem Petrum à salutis nostræ opere deterrentem castigauit: adeo enim molestè hoc consilium tulit, vt velut à Sathana profectum detestaretur.

Ergo quem tanta charitas ad venandum, id est, querendum animas hominum impulerat, contrarijs consilijs aut conatibus se præpediri non sinit, quo minus cœptum venationis suæ curriculum avidus præde conficiat, per-rumpit omnia obstacula, & dura quæque constanter superat, nec aquæ multæ potuerunt extinguere charitatem. Omnia hæc *Vinculis* amorem, omnia charitatem spirant, imò amo- *amoris &* re solo omnis isthæc venatio agitur, solo amore *beneficio-* tot fera, id est, tot animæ feliciter capiuntur *rum eas* nec enim nudus & inanis est ille amor, sed qui *capit.* tot clarissima indicia, id est, beneficia re ipsa

prodit: iam verò quid sunt beneficia, nisi vincula? qui beneficia inuenit, compedes inuenit, ait ille, quidni & aliquid compedibus maius vincula enim hæc pedes tantum ligant, beneficia verò non modo corpus, sed etiam animum, atque præcordia ipsa charitatis nexibus vincunt. *Provs. 28. ciunt.* Vnde Salomon ait: Victoriæ & honorem accipiet, qui dat munera; animum autem aufert accipientium. Quid ergo mirum, si tam feliciter homines ceperit, sibiq; deuinxerit hic cælestis venator, qui tot compedibus, id est, tot beneficijs & amoris indicijs humanum sibi genus obstrinxit. Hoc ipse Dominus futurum confirmauit, cum dixit: Ego, si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum, hoc est, si homines per Euangelistæ predicationem me Deum Filium mundiq; conditorem agnouerint, quòd scilicet Ego, cuius gloria nihil accedere nihilq; decedere potest, tanto tamen humana salutis amore ductus fuerim, ut quo eos à peccatis liberarem, & æternis bonis ditarem, mihiq; amoris vinculo coniungerem, humanam carnem induerim, tot labores ipsumq; doloris crucis supplicium pertulerim; si, inquam, hoc firmiter crediderint, & diligenter expenderint, non dubito, quin hac charitatis & bonitatis

meæ magnitudine excitati ad retia mea certis-
simè confluant, solos se obsequio meo addicant,
& tanto amoris vicem reddere, mihiq;
deinceps indissolubili charitatis nexu adherere
desiderent.

Enimverò quamdiu Dux residebat in au-
gusto illo gloriæ ac maiestatis suæ folio, vnde
furoris ac iustitiæ suæ tela in improbos vibra-
bat, pauci admodum illum sequebantur,
pauci erant, qui capi sese ab illo sinerent:
at ubi inclinavit cœlos, & descendit, ubi
à maiestate suâ ad humilitatem nostram,
à seueritate suâ ad lenitatem deflexit, ubi
Verbum Caro factum est, & qui in formâ
Dei erat, semetipsum exinaniuit, serui formam
accipiens, & aeterno Patri ad mortem crucis
vsque factus est obediens, tunc homines tantam
Dei erga se bonitatem, charitatem, misericor-
diam vehementer admirati illum toto corde se-
qui, seq; totos illius obsequio deuouere cœperunt.
Et aduerte hic, quaeso, quàm præclare Domi-
nus noster perfectam veri venatoris imaginem
exprimat: venatores enim aliquando alium
sibi amictum, velut viridem, plumatum & ve-
nandis certis quibusdam feris magis idoneum
circumdant. Eodem planè modo Christus alium
sumpsit habitum, & dissimulata ad tempus

veste cor-
colorem
ihs sumit.

regis

regia & diuina maiestate serui formam accepit. sicq; in hoc mundi desertum processit: nam si conspicuâ & apertâ maiestatis suae gloria prodiret, omnes ferae protinus ab oculis eius diffugerent, utpote cuius vultum & dignitatis splendorem ferre non possent, velut cum olim Dominus in monte Sinai legem daturus descenderet, tantus populum vniuersum maiestatis illius terror inuasit, ut propior ad montem accessus omnibus horrore esset, & dicerent ad Moysen: Loquere tu nobis, non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. En quomodo praeda diffugiat maiestatis horrore concussa. Quid ergo? Trinitatis suae gloriam tantisper dissimulat, in similitudinem hominum factus, inter homines conuersatus, & habitu inuentus ut homo, sicq; blandè & suauiter conciliat sibi hominum animos, quorum oculis non alia quàm humana sese specie representat. O quis verbis exprimat quantum amore ferarum, id est, animarum multitudinem cœperit & ad se traxerit.

Canes Verim, quibus ad venandum canibus cele-
 venaticis stis ille venator utitur? Canes illius nos sumus,
 Christi ô Sodales, quot quot in Clerum adscripti lega-
 sunt Ec- tione & venatione pro Christo fungimur, &
 clesiastici Christo ad quærendas animas operam nostram
 addi-

addiximus: non est cur refugiat quisque canem
 se dici, audiens: symbolum enim vigilantia ac si *Vigiles.*
 delis custodia canis est: at quos magis oportet
 esse vigilantes, quam quibus Dominus gregis
 sui custodiam commisit. Vnde arguit Deus per
 Isaiam Prophetam speculatores, id est, Rectores
 & Presules Israël: Speculatores Israël cæ. *Isa. 56.*
 ci omnes, nescierunt vniuersi, canes muti
 non valentes latrare. Canes ergo Christi nos
 sumus, qui tum dicendo, tum orando, animas
 Christo venari & lucrari debemus; sed ve ca-
 nibus mutis, qui non valent latrare, quibus aut
 ambitio, aut cupiditas, aut fauor, aut timor os
 obstruxit. Clama, ne cesses: annuncia po- *Latrâtes.*
 pulo scelera: Canes ad pastum & ad ventris
 saginam abiecti, pigri, inertes, ac in prato
 stertentes ad venationem inutiles. Foris canes.
 Canes venatici debent esse corpore gracili & *Agiles.*
 tenui, agiles, vt expediti sint ad cursum; non
 grauari crapula & curis huius seculi. Canes
 bene instituti non deuorant captam prædam,
 sed Domino offerunt, pro ipsius arbitrio capta
 præda relinquitur, & pars quaedam canibus
 proicitur. Sic nostrum est venari animas, in- *Paruo*
 terim non nostrum lucrum, commodum, aut *contenti.*
 honorem, sed Christi gloriam querere, ab il-
 lius liberali prouidentia pendentes, qui suis
 mi-

ministris necessaria providebit, alias merito queritur & minatur: Væ Pastoribus, qui pascunt semetipsos, qui lucra sua, non Christi querunt.

Vincula
venatoris
Christi
& retia,
beneficia
varia.

Sed quibus machinis, quibus funibus aut vinculis venator noster Christus vititur? Certè, ut antè dixi, amore ac beneficijs summi amoris ac benignitatis sue argumentis. Hi sunt illi fucines, de quibus per Prophetam Dominus ait: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Notat Ribera, Cornel. ceteriq; interpretes, pro his verbis: In funiculis Adam, in Hebræo legi: In funiculis hominum. Sed audite sensum elegantem sanè, & proposito nostro pulchrè congruentem: In funiculis hominum traham eos, id est, capiam & traham eos ad me, non qua ratione indomiti tauri atque fera capiuntur, & funibus ligantur, sed qua homines beneficijs allekti ad benefactoris sui amorem incitantur. Generosus quippe est animus hominis, & potius ducitur, quàm trahitur. Traham eos ergo ad me, non eo modo quo antea trahere conatus sum, videlicet terroribus, minis, atque verberibus, quomodo trahi iumenta solent, quæ cum ratione careant, metu, virgâq; reguntur: sed potius amore, misericordiâ, donis atque beneficijs, qui-

bus omnium animos, plus quam vinculis ferreis
ad me traham.

Quam vero feliciter hæc vincula charita-
tis vinciant, primorum fidelium exemplo
discimus: nam cum in die Pentecostes
charitas Christi per Spiritum Sanctum dif-
fusa esset in orbem terrarum, ipse Petrus
mox quinque millia animarum vna venatio-
ne seu vna concione cepit, & ad Christum
traxit. Sed & vim charitatis in ipsis Aposto-
lis contemplari libet? Ecce Petrus, cum
necdum diuine charitatis viam satis agnosce-
ret, vt Dominum suum vinctum vidit, ad
vilis & infime ancilla vocem eum nega-
uit, & deseruit, cuius obsequio se paulo
antè in mortem vsque deuouerat, ceteriq;
Discipuli simili formidine perculsi, reli-
cto Præceptore, fugerunt; at intuemini
eundem Petrum, ceterosq; Discipulos, vbi
charitatis vincula, emissus de cælo Spiritus
Sanctus eorum cordibus indidit; adeo solidâ
fidei charitatisq; constantiâ Christo adhese-
runt, vt non modo ante Reges & Præsides addu-
cti nihil formidarent, sed summa etiam glo-
ria & gaudij loco ducerent, pro nomine I E-
S V iniurias & contumelias pati, & mille
etiam

Feliciter

his ca-
piuntur

s. millia

vna die.

Et ipsi A-
postoli.

etiam

etiam vincula & cruces pro Christi gloria subire.

S. Petrus. Petrus sanè, cùm maximis quotidie vocibus Crucifixi gloriam in omnium oculis predicasset, in Senatum Iudaorum adductus, (quò Annas Princeps Sacerdotum, & Ioannes, & Alexander, & quotquot erant de genere Sacerdotum, confluerunt) & ab illis, in cuius nominis virtute claudum quendam sanasset, interrogatus, hac animosa inuiolabilis fidei verba respondit: Principes populi & Seniores, si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste saluus factus est, notum fit omnibus vobis & omni plebi Israël, quòd in nomine Domini nostri IESU Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem DEVS suscitavit à mortuis, in hoc iste adstat coram vobis sanus: hic est Lapis, qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli: & non est in alio aliquo salus: Neque enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Quid queso hac responsione fortius, quid constantius, quid mirabilius? Quid te, ô beate Piscator, ita animavit? vnde tibi tanta vis, tam insuperabilis constantia?

quis

quis pectus istud, adeo pusillum, ut vilis fœminæ
vocem paucis antè diebus expauesceret, sic ar-
mauit, ut totum Iudæorum Senatam atque
Concilium insuperabili fortitudine protereres
atque calcares? Nimirum iam diuina Magi-
stri tui charitate captus tenebaris; illa, in-
quam, amoris vincula iam te Christo ita forti-
ter adstrinxerant, ut nec Sacerdotes, nec
Principes populi, nec ipsæ inferorum portæ
te à fidei & confessionis constantia deinceps di-
mouere possent.

Simili charitatis nexu ac vinculo Aposto-
lum eius Paulum à Christo captum vinctumq³ S. Paulus
aspicite: Quis nos separabit à charitate
Christi? tribulatio? an angustia? an fa-
mes? an nuditas? an periculum? an gla-
dius? Sed in his omnibus superamus pro-
pter eum, qui dilexit nos: Certus enim
sum, quòd neque mors, neque vita, ne-
que Angeli, neque Principatus, neque
Virtutes, neque instantia, neque futura,
neque altitudo, neque profundum, ne-
que creatura alia poterit nos separare à
charitate DEI, quæ est in Christo IESU
Domino nostro. En admirabilem Apostolicæ
charitatis vim & ardorem pari verborum acri-
monia & asseueratione eleganter expressam.

Quid

Quid enim esset, quod Apostolorum pectus ab amore Christi Saluatoris auelleret, tam fortioris vinculo, tam firmo glutine adstrictum atque deuinctum? O quam merito illustri illo & generoso titulo sepius repetito in Epistolis gloriatur Apostolus: Ego uinctus in Domino, &c. Sic ceteri quoque Sancti ac Martyres, inprimis, cum Christi tanta pro salute nostra patientis charitatem, & immensa bonitatis eius beneficia expendere, amoris vinculis Christo tam firmiter innexi sunt, ut potius à corpore, quam à Christo, animo separari se paterentur. & ultro mortem oppeterent, ut Domini charitatem sanguine testatam, sancti
 Et omnes
 Ecclesia-
 stici.

guine pensarent. Et quid nos facere par est, ó Viri Ecclesiastici, an minora in nos Christi beneficia, an leuora charitatis vincula, quibus nos sibi deuincit? Mitto cetera, & omnibus communia: Nonne ingens diuina clementie beneficium est, quod nos elegerit de populo, & voluit fungi Sacerdotio, & habere laudem in nomine ipsius, quodq; nos velut amicos intimos & consiliarios in domo illa immensa, qua est Ecclesia, reliquit; nosq; sibi propius asserere fecit, & Corporis sui sacra mysteria ceteris dispensanda commisit, quis hoc beneficium pro dignitate aestimet, quod Angelis negatum,

nobis datum est, Corpus Christi sacris verbis consecrare, Christum in ara diuini muneris mysterio presentem sistere, obediente Deo voci hominis: mirantur homines, obstupescunt Angeli, & tantam bonitatem supplices venerantur. Et ipse Sacerdos immemor felicitatis & dignitatis suae inter haec aridus vagusq; consistit, haec non attendit, non considerat? Certè se tot beneficijs capi non finit, sed maligni laqueis tenetur: Vnde graui nos culpæ adstringimus, quando cœlestem venatorem sequi nolumus.

Itaque nunc rete cœlestis venatoris seu vincula vidimus, nunc quibus illa potissimum tendat, videamus. Quemadmodum malignus venator p̄ys potissimum hominibus laqueos & infidias parat, de peruersis enim modica illi cura est, utpote quos iam tenet laqueis, & iugo seruitutis suae premit; sic Christus impios & peccatores maximè querit. Quis de hoc dubitet: sic de se ipso palam testatur: Non veni vocare iustos, sed peccatores; an quòd iusti ope saluatoris non egent? minimè, nec enim sine illo iustitiam suam tueri iustus poterit, sed quòd peccatores, ut respiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur, magis egeant auxilio gratiae, tum quòd virtus & gloria venatoris in his capiendis magis elucescat.

Maximè
peccatoribus
Christus
retia
tendit.

Ut enim Nauta ars in tempestate, & scientia
 Medici in desperata valetudine magis conspi-
 cua est, sic Venatoris ars & dexteritas in feris
 indomitis, praegrantibus, magisque crudelibus
 velut Ursis, Leonibus, Tigridibus, Apris,
 alijsque capiendis magis se prodit, quam in
 mansuetis & cicuratis animalibus, quae leui
 opera capiuntur. Sic, inquam, supremi
 Venatoris virtus & potentia in efferatis & in-
 domitis bestijs, id est, peccatoribus capiendis
 magis elucescit. Vnde docent Theologi, con-
 uersionem vnius peccatoris maius esse opus di-
 uinae potentiae, quam creationem & guber-
 nationem totius vniuersi. Talia quidem mon-
 stra & immanes belluas cepit, cum in telo-
 nio Matthaeum, in conuiuio Magdalenam,
 Latronem, Petrum in atrio, in
 Publicano tinere S. Paulum, in templo Publicanum,
 & alios alibi peccatores venatus est. Quorum
 quidem venationi adeo deditus erat, vt ob-
 frequens & familiare cum Peccatoribus &
 Publicanis commercium superstitione & pra-
 postera Pharisaeorum religio varijs eum calu-
 nijs impetere non desineret.

Esca
 Christi.

Sed iam post funes & vincula, quae diui-
 nus Venator ad venationem adhibet, restat,
 vt escam, quam vinculis, apponit, videamus.

Deo

Demonem sanè diximus in superiore Con-
 cione voluptatibus & carnis blanditijs mun-
 diquè illecebris, velut escam laqueis suis appo-
 nere, & sic animas illaqueare. An Chri-
 stus nuda sine esca vincula apponit? nequa-
 quam: escam apponit, quâ nulla suavior,
 nulla gratior, nulla prestantior inueniri
 queat. Quid enim illa interni hominis pax, sua-
 uitas, dulcedo, seu gaudium spiritus, quo mi-
 rabiliter anima Christi charitate capta in huius
 vita stadio pascuntur, & delectantur, quem
 hæc esca non alliciat, imò quem non vi quasi
 trahat, vt in Christi vincula pedibus manibusq;
 & omnibus membris, imò totus corpore & ani-
 ma penitus ligandus concedat. Ecce verba dul-
 cissima inuitantis nos Venatoris, Verba dulcio-
 ra super mel & fauum: Venite ad me om-
 nes qui laboratis & onerati estis & ego
 reficiam vos, Ego inquam cuius delitiæ sunt
 esse cum filijs hominum, Ego, qui vitam ve-
 stram mea longe cariorem habeo: ego qui tot
 potentie & clementie erga vos argumenta de-
 di, quid appenditis argentum non in pa-
 nibus & laborem vestrum non in saturitate?
 quid lassamini in via iniquitatis? quid quæ-
 ritis cisternas dissipatas quæ continere

Consola-
 tiones cœ-
 lestes.

L

non

Dulciores
omnibus
mundivo-
luptati-
bus.

non valent aquas quæ sitim extinguunt, sed
potius excitant: haurite aquas in gaudio de
fontibus Saluatoris, ex quo qui biberit,
non sitiet in æternum: quid fertis graue &
importabile pondus Saculi, en iugum meum
suaue est & onus meum leue. Verè verè
etsi amœna & floribus delitijsque plena videa-
tur via ambulantium in desiderijs cordis
sui; etsi gratior multis sit esca malorum volu-
ptas, vtpote quæ blandâ fronte multos illi-
nat, attamen contritio & infœlicitas in-
vijs eorum, & viam pacis non cognoue-
runt. quis verbis exprimat quot curis, motibus
doloribus, ac laboribus, varijsque cupiditatum
opibus impiorum vita exagitetur, interim ma-
gnâ pacis dulcedine gaudet vita piorum, &
dulci somno fruuntur viscera temperan-
tis vt inquit Sapiens. Eleganter Thomas de
Kempis, Si est gaudium, inquit in mundo,
hoc utique possidet puri cordis homo,
& si est alicubi tribulatio, hoc melius
nouit mala conscientia. Hoc gaudio &
his delitijs Sponsa illa fruebatur, cum cœlesti
Sponso diceret Meliora sunt vbera tua vino
fragrâtia, vnguentis optimis: vberum autè
nomine lacteam diuine suauitatis escam intel-
ligit,

ligit, quam vino, hæc est, omnibus mundi delitijs non modo puriorem; sed etiam dulciorem esse constat. An non suauius sit gaudium, quo mens sibi conscia recti vós reficit, quam quod omnis mundi voluptas in corde vestro relinquit? Testor conscientiam vniuscuiusque vestrum: & ad animorum secreta prouoco; Nonne maius vobis gaudium sincera pietas, & amor Dei, quam omnes carnis deliciae, suis sectatoribus propinant? Ita prorsus est: Vicisse voluptates ea demum vera & sincera voluptas est; & gloria nostra hæc est testimonium conscientiae nostrae, Dulcius est seruire Deo, quam seculo. Quam multa sunt castitatis, & perfecta virtutis ac pietatis, quam liquida voluptates? at infinitis doloribus carnis lenocinia emuntur: Sed plures caro quam pietas trahit: quid mirum? pauci qui amant gustare & videre quam suavis sit Dominus: ideoque ignoti apud eos nulla aut exigua cupido est: O mira diuina prouidentiae dispensatio, animaduertit Deus ea mente atque ingenio homines esse: vt futura minus curent, presentium vero fructu atque specie magis capiantur; ideo futurorum bonorum pragustum quendam & presentem spiritus dulcedinem instillat, vt homo alias ad

futura & spiritualia tardus, hisce velut calcari-
bus, ad ea magis exstimularetur.

Sic & nature conditor in his, qua ad indiui-
dui & speciei conseruationem pertinent, quan-
dam voluptatis illecebram posuit, quâ res omnes
inescitate operibus ad vitæ vsum necessarijs nun-
quam desunt, quid vero in rebus humanis magis
necessarium, quam pietas & virtus, omnia que-
que suauissimis diuinis Spiritus delitijs sepiuit &
dulcorauit, vt hac veluti esca illecti ad eius cul-
tum & amorem traherentur.

Stillam
eorum gu-
stauit S.
Petrus in
monte
Thabor.

Gustauerat hanc Spiritus dulcedinem Petrus
in monte Thabor, mox omnium inferiorum
oblitus, clamat, bonum est nos hic esse, per-
sistamus, hic moremur, tuique vultus splen-
dorem iugiter contemplemur. Vnam, inquit,
August. stillam dulcedinis ille gustauit, &
omnem aliam fastidiuit, nec solum fastidiuit,
sed etiam gaudio illo omnes animæ sinus pene-
trante & plenissimè occupante, extra se potius
& cœlestivino ebrius, quid eliceret nesciebat,
cum tria tabernacula in monte illo fieri postu-
labat. Ostendit & hanc dulcedinem Rex ille
Maurorum Scalacopius de quo Aeneas Sylu.
in hist. Bohem. Cap. II. qui regno pulsus cum
tribus Anachoretis ad mortem vsque ignotus
hæ-

humilem vitam egit: extremo autem vita Spi- Et Rex
ritu his verbis omni memoria dignis eos est al- Maurorū
locutus. Nondum quis fuerim nouistis. factus A-
Rex ego Maurorum praelio victus ad vos nachoreta.
cōfugi, & regiā vitam & priuatā expertus
moriō. Nulla regni fortuna est tranquil-
litati eremi præferenda: hic securus som-
nus, dulces herbas, & radices atque vndas
afficit: ibi curæ atque pericula nullum ci-
bum, nullum potum non amarum red-
dunt: quod vitæ mihi datum est, apud
vos felix peregi, in regno quidquid eius
transactū est, mors verius quam vita fuit.
Ecce locuples tanti regis testimonium, quo disci-
mus longè dulciorem esse escam quā Spiritum
Deus, quā qua carnē Demon allicit & attrahit. Altera es-
Affinis huic esca est paterna illa DEI cura, ca Dei pro-
& prouidentia, quā pios pascit, fouet ac prote- uidentia
git, eorumq; necessitatibus ac periculis clemen- erga cle-
tissimè prouidet: ideoq; illi in pace in idipsum ros.
dormiunt & requiescunt, quoniam Do-
minus singulariter in spe illos constituit,
& velut in domo vndique munitissima habitare
facit. Oculi eorum semper ad Dominum,
quoniam ipse euellet de laqueo pedes eo-
rum: Quid enim posset illos in laqueos maligni

venatoris inducere? an maligna cupiditas radix omnium malorum in laqueos diuitiarum & bonorum huius seculi? quin potius magnus eis questus est pietas, ideoque in via testimoniorum DEI delectantur, sicut in orbis diuitijs: eius mandata diligunt super aurum & topazion, & cur opibus inhient, qui benignissimum Patrem in coelis agnoscunt, cui cura de nobis est. neque enim prouidentiae suae cura deest volatilibus coeli, nec vilissimis quibusq; terra vermiculis, & hominem quem ad imaginem suam creauit, & pretio sanguinis sui aeternitatis heredem constituit, rebus ad vitam mortalis escam necessarijs destitui patietur? Concideret diuina veritas & promissum si hoc fieret. Itaque iactant super curam suam, & sollicitudinem suam in DEVM proijciunt, quoniam ipsi est cura de nobis, & huic diuinae prouidentiae & bonitatis fiducia innitentes melius sibi hac vna spe, quam diuite annona & cibis in penu recoditis, & praesentium rerum omnium apparatus consultum esse putant.

*Plus allit
cit quam
esca mundi
& damo-
nes.*

Cum enim Dei sint omnia, qui Deum possident, quid illi deesse potest: gaudet enim Dei amicitia & iure amicitiae inter amicos omnia sunt communia.

Sed an ventris & gula voluptatibus in laqueos maligni venatoris impellantur? Nequaquam
secu-

secura mens ipsis est quasi iuge conuiuium,
 qua iucundius reficiuntur, quã iucundis quibus-
 que dapibus & escis multis, in quibus est mul-
 ta infirmitas & amaritudo: secura mens magis
 illos letificat, & hilaris conscientia: quam vi-
 num, quod flauescit initio, & ingreditur blandè,
 sed in fine mordet vt coluber, & vt regulus ve-
 nena diffundit.

Quid enim? an per carnis & luxuria blandi-
 menta in laqueos Dæmonis corruant? illi verò
 nihil turpius, nihil foedius ducunt, quam mem-
 bra Christi facere membra Diaboli, & templa
 Spiritus S. violare. quia potius timore Dei præ-
 cingunt lumbos suos, & illibatam casta mentis
 letitiam vanissimis carnis inquinamentis longè
 anteferunt dicentes cum Propheta, quam ma-
 gna multitudo dulcedinis tuæ quam ab-
 scondisti timentibus te? Scientes quod beati
 sint mundo corde quoniam ipsi DEVM
 videbunt. Verum quam multa sunt in sæculo,
 que nobis malignus venator in laqueum conci-
 tat, sed frustra iacitur retè ante oculos pen-
 natorum; eorum inquam qui Spiritualibus
 pennis in sublime (lectione & meditatione veluti
 duabus alis) à terrenis ad cœlestia, à caducis ad
 æterna bona feruntur: ante quorū oculos frustra

infernalis venator peccatorum laqueos expādit,
 quia ex continuo rerum cœlestium studio pura
 & perspicax est, nec terreno puluere inficitur eo-
 rum mentis acies, sed diuina lucis fulgore clarius
 illuminati, faciliè agnoscunt, nihil esse sub Sole
 diuturnum & permanens quod in cunctis hisce
 bonis non sit nisi vanitas vanitatum & af-
 flictio. Spiritus: ideoque contemptis presenti-
 bus & obuijs terra bonis ad aeterna & inuisibilia
 toto mentis desiderio rapiuntur, magis sincero
 omnia iudicio ponderant, nec mendaci statera
 cuncta transiliente librant, quæ nec oculus
 vidit, nec auris audiuit, nec in cor homi-
 nis ascenderunt.

Nec externum duntaxat honorum & volu-
 ptatum huius seculi finem spectant quæ ut plu-
 rimum blanda videntur, sed latens intus vene-
 num considerāt. Vnde nec honorum au dignita-
 tum desiderio capiuntur, quin potius norunt
 honoris & seculi inania ut plurimum fallaci
 blandiri vultu, sed acrem in accessu aculeum
 & latens venenum, laborem reconditum, ideo-
 que malunt in loco saluari humili, quam in alto
 periclitari.

Vnde nec vitam in seculo abiectam & hu-
 milem dedignantur, veri & solidi honoris exspe-
 ctatione

Statione freti, quam sola parat humilitas,
quamuis enim facti sint velut purgamenta
huius mundi & omniū peripsa: quam-
uis multi vitam eorum æstiment insaniam
& finem illorum sine honore, erit tamen
cum dicent nimis honorati sunt &c. ecce
quomodo computati sunt inter filios
Dei & inter sanctos fors illorum est.
Hanc sortem nobis conferat ille, de cuius sorte,
& cuius fors nos sumus, vt liberati de laqueo
venantium & à verbo aspero, Christo vin-
culis charitatis innectamur, verè dicentes cum
Propheta, mihi adhærere D E O bonum
est, quia tu es refugium meum, tu fors
mea & pars mea. D E V S in æternum,
D E V S pars hæreditatis meæ & calicis
mei, tu es qui restitues hæreditatem
meam mihi.

Hucusque venatio Spiritualis.

Huic tam nobili ædificio deest rectum &
coronis: deest parænesi tam præclaræ clau-
sula vel epilogus, qua more suo feruenter
Clericos præsertim curatores animarū non
solum ad vitandos stygij venatoris laque-
os peccatorum propriorum (quod satis di-
sertè in prioris partis sine præstitit) sed &

officij sui obligationem, vigilantiam, curamque diligentem exemplo Sanctorum Præsulum & Patrum excitaret, qui Christum venatorem seculi velut venatici canes & solertissimi multas animas Christo cum vitæ periculo vel ceperunt, vel seruarunt, ne dæmonum laqueis irretirentur: vt sic etiam aliena peccata deuitarent: sed quoniã id ipsum in fine *Tubarum* suarum disertè præstitit: quæ huc faciunt, cum ijs multi careant visum est transcribere. Facit autem ipsos cum Christo iam regnantes Pastores (in quibus & ipsum Iacobum nostrum numerari confidimus) sic mortales alloquentes, & officij serio commomentes.

Pastores

in epil.

vide exemplar.

ad Clerum Germ.

Amor Christi Iesu & Ecclesie eius, quam suo sanguine acquisiuit, & nobis olim, vobis hodie regendum commisit, vrget nos, vt quamuis de nobis securi, de vobis tamen sumus solliciti: Graui quippe & periculoso vos munere fungi ignorare non possumus: experti scilicet ipsi, quid sit curare, ac regere animas, & tandem de cura & regimine supremo iudici rationem reddere. Sensimus & nos scopulos illos & procellas: quibus ipsi gubernatores grauius periclitantur, quam ceteri. O quam multos perisse vidimus, & indies perire videmus! Perissemus & nos, nisi diuina bonitas prauenisset nos in benedictionibus dulcedinis, &

min.

mentibus nostris singularem indidisset vigilan-
tiam, & iugum sollicitudinem: qua nos aduersus
mille tam ardui muneris discrimina semper ve-
lut in procinctu stare munitos oportuit. Hinc nō
possumus non metuere vobis, conscij laborum &
onerum, qua vobis incumbunt nec ignari malo-
rum, & periculorum, in qua se vna cum grege
suo coniiciunt, qui temerè hoc munus suscipi-
unt, aut susceptum negligenter gerunt.

Nos certè olim ad Ecclesie praefecturas electi,
honorem ex onere metientes, elegimus potius ab-
iecti esse in domo Domini, & recumbere in nouis-
simo loco, quam ambulare in magnis, aut tene-
re primas Cathedras: & potius in humili esse
securi quam in alto periclitari. Attamen iussit
nos ascendere superius, qui suscitatur de puluere
egenum, & de stercore erigit pauperem, & tenet
omnia in manu consilij sui. Sed ò si videre possitis,
quid nobis animi fuerit, quis cordis aestus, quae
anxietas ad Ecclesie dignitatem pertractis, ipsi
vtrique damnaretis caeca & stulta mortalium
consilia, qui tam ardentem id expetunt, (nescien-
tes vtrique quid petunt) quod nos tantopere
exhorruimus, & non nisi per vim, seu coacti sus-
cepimus. Nemo nostrum, qui non exilium, inopi-
am, carcerem, imò mortem potius ipsam elegis-

scilicet, parendum tamen fuit vocanti & iubenti Deo, cuius imperium detrectare nefas. Ille tanquam supremus Paterfamilias vinea sua nobis culturam & custodiam commisit: vnde & nos ad laborem, non ad honorem: ad negotium, non ad otium vocatos intelleximus, euellere, destruere, dissipare, edificare, plantare nostrum fuit opus, & labor continuus. Portare sane pondus dies & astum, & in sudore vultus nostri vesci pane nostro necesse fuit.

Hanc verò vineam, tam indefesso labore nostro cultam, & tot à Deo incrementis dotatam vos utpote successores nostri, velut manu à nobis traditam accepistis: Vos enim in labores nostros introistis, O felices, si & Spiritus nostri heredes, & Pastoralis sollicitudinis fueritis imitatores. Sed ve operarijs otiosis in vinea Domini, ve demolientibus, ve quoque negligenter custodientibus: quorum incuria vel pro vuis facit labruscas, vel ab apris & feris vastantibus exterminatur. Vultis consultum periculo vestro, en habetis formam nostram, & factis & scriptis nostris expressam: Hinc capiat licet normam vite vere Pastoralis, seu ideam fidelis Episcopi. O quanta sollicitudo, qua morum sanctitas, quanta virtutum perfectio requiritur, vt sit qualis esse debet.

ideſt irreprenſibilis: utiq; qui talē eſſe iubet
 Episcopum aut Paſtorem, nihil vitij in eſſe volu-
 it: quando & hoc ſolum in eo vitium eſt, non eſſe
 quam optimum. Sed neque eſtis ſecuri, etſi nihil
 vobis conſcij, non ſufficit vobis probitas, & Inno-
 centia propria, à quibus etiam requiritur aliena.
 Et quid proderit non puniri ſuo, qui puniendus
 eſt peſcato alieno? Sed quid ſi, qui vinea cuſtodes
 poſiti ſunt, ne ſuam quidem curent, aut cuſtodi-
 ant? & quomodo cuſtodient alienam? Nam re-
 ctus quidem ordo & charitas ordinata requirit,
 ut quiſque propriam prius, quam alienas curare
 ſtudeat animas: & hinc à cura ſui charitas or-
 dinata recto tramite procedit, ad curam proxi-
 mi, quippe quem ad ſui quiſque meſuram ama-
 re precipitur; nam qui ſibi nequam: cui bonus?

Propterea attendite in primis vobis, & de-
 inde vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus
 S. poſuit Episcopos regere Eccleſiam
 Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo. Atten-
 dite vobis, quicumque opus miniſterij huius ſorti-
 ti eſtis. Attendite & pretioſo deposito, quod vobis
 creditum eſt. Heu nimium infelices illos, qui
 neſcientes dignitatem, & officium Sacerdotij
 ſui, omnia alia curant tam ſedulo: animas verò
 ſeu oves vix ponunt inter curanda! quarum ta-

men cura prima & potissima muneris sacri pars est. Quid ageris tandem, quo vos vertetis, in die illa tremenda, cum veniet Dominus positurus rationem cum servis suis: si tantum thesaurum, si pretiosum depositum illud, quod sibi Christus pretioso sanguine pretiosus iudicavit, inuentis fueritis negligentius custodisse? certe illud servandum accepistis pro quo mercator non insipiens ipsa utique Dei sapientia sanguinem suum dedit. Sed & habetis thesaurum istum in vasis fictilibus: quibus sane multo plura, quam vltis fictilibus pericula imminent.

Porro si testimonium nostrum forte minus accipitis: Ecce testimonium Dei maius est. Væ Pastoribus, inquit Dominus, qui pascebant semetipsos, nonne greges à pastoribus, pascuntur. Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod perierat, non requisistis, sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Propterea Pastores audite verbum Domini, viuo ego dicit Dominus Deus, Ecce ego ipse super Pastores requiram gregem meum de manu eorum: & cessare faciam

eos

eos vt ultra non pascant gregem: nec pascant amplius semetipfos.

Perutilis sermo, qui posset etiã durissima quæque corda concutere: & vtinam sit sicut stimulus & Clauus in altum defixus, in cordibus vestris.

Pascite ergo qui in vobis est gregem Dei: prouidentes nõ coactè: sed spontaneè, secundũ Deum, neq; turpis lucri gratia, sed volũtariè: neq; vt dominãtes in Clericis: sed forma facti gregis ex animo.

Boni certè Pastoris est exemplo gregem ducere, & operibus docere, & suis potius, quam alienis. Quorsum enim nostra passim gesta & exempla producitis? vt quid in nobis charitatem, zelum, vigilantiam, modestiam, abstinentiã, sobrietatem laudatis? quid vestris ouibus proderit harum in alijs virtutum commendatio, si docentes alios non docetis vos ipsos? si ne ipsi quidem vobis persuadent, quæ alijs persuadere nitimini? incipite facere, & docere, & eritis quoque similes Magistro vestro potentes scilicet in opere & sermone. Maius sanè pondus habet vita loquentis, quam quæcunque grauis & elegans oratio: at cuius vita despicitur, restat vt eius predicatio contemnatur. Cauete ergo ne opera vestra confundant sermonem vestrum, & notemini vita Pharisæorum, qui alligant onera grauia, & im-

por-

portabilia, & imponunt ea in humeros aliorum, digito autem suo nolunt ea mouere. In vos omnium oculi diriguntur, domus & conuersatio vestra quasi in specula constituta, magistra est publica disciplina. Quidquid feceritis, id sibi omnes faciendum putant: caute sollicitè ne committatis, quod aut qui reprehendere volunt, dignè lacerasse videantur, aut qui imitari cogantur delinquere.

Morbido capite nihil sanum in reliquo corpore. At integritas praesidentium salus est populorum. Facile ad honesta quauis sequetur populus, si Praepositos suos viderit huc totis viribus contendere. Vultis ergo luxum, fastum, auaritiam, crapulam, (ô pestes Ecclesiae) aliaque nefanda vitia, qua vos vna cum populo in tot mala cladesque precipitant, eliminari? ita vos primum mores vestros priuatim publiceque componite, vt in ijs partem appareat, huiusmodi vitiorum detestatio, è contra amor simplicitatis, zelus Dei, sobrietas, modestia, ac vanitatum contemptus reluceat. Sic demum redibit exul & profuga, diuque desiderata pax, si populus profligatis vitijs, & abusi- bus cum Deo in gratiam redierit, id quod fieri nequit sine vobis, qui vt duces praetere debetis. Sed quomodo inter homines stabilis pax coalescere

aut constare queat, quos à Deo Pacis auctore impietas, morum corruptela, disciplina neglectus & tot abusus auertunt? Non mirum infeliciter vos sapius contra hostes pugnare; quando ipsa vos peccata vestra peius impugnant.

Hortamur vos tandem & obtestamur per viscera charitatis Dei nostri, per salutem vestra, per spem, quam habetis in Christum Iesum, qui & per ultimam tubam, qua vos omnes, & nos pariter citabit ad tribunal supremi iudicis, si nostram imo si Dei vocem audieritis nolite obdurare corda vestra; nec sicut aspis surda, obturetis aures vestras, & obsurdescatis ad vocem incantantis sapienter: sed audientes audite, & apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus, & pereatis, cum exarserit ira breui ira eius: quod utique metuendum illis, qui sedent in cathedra pestilentie, id est qui enarrant iustitiam Dei, & assumunt testamentum eius per os suum: Interim verò ipsi oderunt disciplinam & sermones Domini proijciunt retrorsum. O terribilis Deus super filios hominum! ô iudicium durissimum quod his, qui præsumunt fieri! ô tormenta quæ potentes potenter patientur. Sapite, intelligite, & nonissimè prouidete, & horum semper memores, sic
pas-

pascite greges vestros, vt cum apparuerit Princeps Pastorum percipiatis nobiscum immarcessibilem gloriæ coronam.

Huc vsque Iacobus: cuius parænesi quisquis au' cultarit, nã ille verus Christi canis venaticus funibus amoris ei deuinctus, non solum casses euadet dœmonis; Sed etiam Apostolico spiritu feruidus sagaciter rimabitur & peruestigabit odoratu latentes feras in antris & cauernis turpitudinis, in præruptis honorum & ambitionis cæcæ petris & montibus: vel in dumetis & spinis opum, easque latratu territas, & excitas captasque sistet venatori Christo, nec sinet amplius laqueis dœmonum implicari: quod tamen exemplo vitæ, quam vocis sono facilius consequetur.

Eodem Spiritu ductus Iacobus cum cerneret vt à capitis virtute, & optima constitutione totius corporis mēbrorū vigore sic ab Episcopi vigilantia, & sanctitate Cleri disciplinam & mores dependere, formam præsulum vitæ tam in vita S. Caroli Boromæi commentario illustranda, quam in alio libello quem *Zelum domus Dei* nominabat adumbrare voluit: cuius operis indicem capitum attexere visum est, vt Episcopi Germaniæ, quibus consulere volebat quam optimè, videant quæ præcipuè sint ipsis consideranda.

In-

Index Capitulorum Libri

CVI TITVLVS

ZELVS DOMVS DEI.

1. De Causis malorum bellorum, cladum in genere.
2. Peccata esse causam, maximè Principum & Ecclesiasticorum.
3. Neglectus diuini cultus: irreuerentia erga sacra.
4. Luxus, gula, crapula, & splendoris nimia affectatio reprehenditur.
5. Corruptio iustitiae, ac tribunalium perdit orbem.
6. Quam arduum, difficile, ac periculosum munus Episcopi, & quantam requirat perfectionem.
7. Quanta Episcoporum dignitas & auctoritas, & quomodo ea tuenda.
8. Residencia & presentia Episcoporum, seu Pastorum visitatio.
9. Episcoporum est docere, & predicare verbum Dei.
10. Episcoporum seu Prelatorum occupationes circa secularia.

II. Re-

11. Reformatio morum, & abusuum Prælati-
zelanda.
12. Dignos ad honores euehant, indignos repel-
lant.
13. Pluralitas res maximè perniciofa Ecclesia.
14. Pietas & sanctitas Præfulum, salus subdito-
rum, & terror hostium.
15. Consiliarios habere pios, fideles & c. quanti
referat.
16. De Parrhisia, & corripienti libertate, con-
stantia, & fortitudine aduersus Principes
& hostes Ecclesia.
17. Cura operum misericordia. Rectus opū vsus.
18. Neglectus disciplina militaris: impietas mi-
litum Reipublica noxia.
19. Felix belli successus, à pietate, fiducia & o-
ratione.
20. Quam sit temerarium vltro appetere Epi-
scopatus, Prælaturas: exempla fugientium
Episcopatus.

Dolendum hunc fœtum cum alijs vix in-
choatum: & primis esse formatum li-
neamentis, vt aspicere lucem neutri-
quam possit.

DOCUMENTA QUÆDAM

ASCETICA

R. D. IACOBI MERLO PRO

VARIIS HOMINVM STATIBVS

vernaculo sermone scripta nunc

Latio donata.

COMPENDIARIA COLLECTIO OMNI-

um, quæ Religiosis Deo dicatis Virginibus scitu

et obseruata necessaria sunt, vt Deo pla-

ceant et vocationi suæ congruenter

viuant.

1. S Anctimonialis semper memor sit Pro. *Finem vo-*
 fessionis suæ, & eorum omnium, *cationis*
 quæ Deo publicè promisit, nimirum quod eo *cogitet.*
 solum sine domum paternam, vanam & no-
 xiam libertatem vitæ secularis, cum omni
 carnali familiaritate consanguineorum &
 notorum prorsus à se abdicauerit, vt in me-
 liore & securiore statu salutis consulere,
 Deoque cum animi sancta pace, gaudioque
 seruire posset: quod merito pluris ipsa de-
 bet æstimare, quam si potentissimi Regis
 esset Regina coronata.

2. Consideret necesse est, quod vt cum *mores*
 monasticam vitam profiteri vellet, opus *mutos.*
 fue-

mores mu-
set.

fuerit mutatione vestium secularium, & assumptione habitus religiosi, ac Societate sororum Deo dicatarum, ita decere, vt malos mores & vitæ secularis peccata re ipsa deserat: contenta deinceps, vt soror & solum ancilla Dei nominetur & hoc nomen honorificentius debet iudicare, quam si Princeps fæmina vel Domina maximi nominis haberetur: quid enim maius cogitari, vel æstimari plaris debet, quam esse famulam omnipotentis Dei, & Sponsam Iesu Christi?

Seruet re-
gulas.

3. Adhuc expendat, quoniam vitam regularem agit, conuenire vt regulis suis congruenter viuat, statuta, legetque sui instituti & cœnobi; seruet, ac crebrò secum ea verba repetat *Dic quare hic* Cœnobium ingressa religiosa facta sum, inde conuenit, vt conuenienter professioni meæ iuxta constitutiones ordinis prorsus religiosè viuam, & non solum caueam, ne in graues defectus & peccata incidam, quæ in mundo ob vitæ secularis licentiam & tot labendi occasiones patrabam; sed etiam enitar, vt cum gratia Dei, quoad eius fieri poterit, ne in minimo à vocatione, sanctaque professione mea declinem: imo confidam in virtutibus indies proficere, & perfectioni, sicut deuotam & sanctam Christi sponsam decet, studebo.

4. Sem.

4. Semper professionis suæ, meminerit, *discuties* conscientiam examinet sæpe, disquiratque, *conscientiam* quam sedulo promissam Deo votis publicis *am.* regulam, obseruet, & mente voluet, quid vi votorum trium religiosorum facere teneatur, vt ea, quam exactissimè obseruentur.

5. Quantum ad votum obedientiæ, consideret, & ita secum ratiocinetur, Deo meo voui obedientiam, ne cessè iam est, vt promtius alacrius humilius & simplicius in omnibus tã quæ à reuerenda matre, mihi præcipiuntur, quam superioribus, qui curam salutis meæ gerunt, obediam; nūquam murmurabo, nunquam de obediendi onere, vel rei imperatæ difficultate, licet voluntati, & sensuum inclinationi repugnet, conque- rar, sed cõabor omnia amore Christi promtè & hilariter exsequi: nihil etiam, quod reuerendæ matris venia vel obedientia requirit ad meæ voluntatis arbitrium expediam.

*obedienti-
am custo-
dies.*

6. Paupertatem Deo iuuante seruabo *Paupertatem.* seuerè quantum potero, contenta paucis, & ijs solis, quæ ad vitam tolerandam sufficiunt: nihil curiosi, superflui, vani, nihil inquam, nisi quod regula & venerabilis matris licentia permittit, seruabo in cella. Nec pecuniam, nec quid simile petam à consanguineis, vel vllis alijs, nisi quodam
ad

ad res necessarias curandas sancta permit-
tit obedientia. Nullum affectum & animi
propensionem patiar ad vllam mundi rem,
etiãsi ad naturæ sustentationem conceda-
tur; sed omnibus sola necessitate coacta v-
tar. Prouidebo etiã diligenter, ne vlli se-
culari personæ quidquam donem, vel ab
ea accipiam, absque licentia Venerabilis
matris & superioris.

*Castita-
sem.*

7. Pro voto castitatis inuiolatè conser-
uando Deum exorabo, vt gratiam suam
mihi clementer largiatur, ad id summa cum
animi corporisque puritate custodiendum.
Suspectas omnes familiaritates secularium,
& omnium aliorum intimorum amicorum;
imo consuetudinem cum qualicumque per-
sona seculari quoad potero, deuitabo vt
proscindam omnes occasiones mundanum
aliquid videndi vel audiendi, quod animum
maculare, vel eius puritatem possit inqui-
nare.

Nec scribam literas alicui, vel mittam,
neque ab vlllo recipiam missas, nisi ad hoc
me salus animæ meæ & profectus spiritua-
lis proximi mei cogat & vrgeat.

Et quoniam Deo dicatam decet ab omni
specie mali abstinere, vel ijs, quæ puritatem
cordis & conscientie possint conspurcare;
ideo nullas vanas imagines, nullos curiosos
& se-

ficijs, omni qua potest pietate, attentione, & feruore animi interfit, abiectis omnibus inanibus & distrahentibus mentem cogitationibus. Adsit orationi consuetæ, sacro decenter assidat, amet in Confessione puritatem, & candorem, ad augustissimum corpus Dominicum dignè percipiendum accedat præuia singulari præparatione & desiderio: Hæc facilius consequetur, si continua spiritum meditatione passionis Christi Domini occupet; Christum corde semper gestet, animo voluat, & intimè compatiatur eius cruciatibus, mortemque eius acerbissimam lacrymis assiduis defleat.

*Et amori
proximi.*

10. Sorores suas diligat ex animo, nunquam verbo vel facto lædat, imo tristes solletur, ægris vel opis alienæ indigis peramanter seruiat, & subueniat.

Sine querelis.

11. Caueat, ne de ijs ob defectus, quos in ijs notare se putat, queratur: quin potius eis animitus compatiatur, ferat patienter, excuset amicè, nec alijs manifestet. præcipuè prospiciat, ne quid euulget, vel audita publicet, quæ discordias, tristitiam, inuidiam vel dolorem vlli sororum possint generare.

*temerario
iudicio.*

12. Temerarie neminem iudicet: de omnibus bene loquatur, & bene sentiat; omnes
sem-

semper se meliores & perfectiores reputet: utque magis in animi demissione proficiat, se ut vilissimam, imperfectissimam, imo tam sanctæ societatis aliarum indignissimam abijciat, ac pro omnibus in communi magno charitatis & benevolentia sensu Deum oret.

13. Linguam studiosè refrenet, ne quid *refrenet lin.* secularium rumusculorum vel vanarum *quam.* rerum, aut curiosarum in medium coram quacumque etiam adducat. Hinc declinet auditionem novorum indecentium & inanum narrationum, quandoquidem eæ sanctam animi pacem, & interiorem conscientia quietem sanctimonialiam perturbant, quæ velut sibi mundoque mortuæ per religiosam & Angelicam professionem, vanis, & caducis mortalis vitæ rebus nullo pacto debent occupari vel delectari.

14. Abstineat à malis, mendacibus, falsisque sermonibus: verba sint simplicia, casta, pudica, vera, religiosa: nec unquam nisi necessitas urgeat, assuescat loqui.

15. Sit Deo consecrata virgo humilis, *sic humili-* benigna, simplex, pura, patiens, affabilis, *lis.* à pravis animi passionibus libera, superbas cogitationes, verba vel opera seu pestem abhorreat: seque vilissimam, abiectissimam, & indignissimam omnium mortalium æstimet.

M 2

16. Non

benefica.

16. Non concupiscat auidē & insatiabili desiderio res seculares, nec eas habeat, potius liberalem & beneficam, quātum status permittit, exhibeat se omnibus.

temperans.

17. Prouideat, ne in gulæ peccatum incidat: sed insatiabilem, nimiamque cupiditatem compescat contenta paupertina cœnobij sustentatione, Deoque gratam se exhibeat, considerando & agnoscendo, quod plura quam mereatur habeat, quibus aliæ ipsa digniores careant. nec murmuret, vel quærat, si non ad stomachum, & appetitum suum cibos & alia parata inuenerit. Singularitatem vitet in cibis, omnem gulæ appetentiam minus ordinatam, & intemperantiam extra refectoryum, nec quidquam edulij edacitatis causa patiat in cella.

caueat inuidiam.

18. Caueat Deo desponsa perniciosam, & caritati inimicam inuidiam, imo gaudeat vel maximè de corporis & animæ optima constitutione sororum suarum.

iram.

19. Indignationem vero & indomitam pessimamque iracundiæ perturbationem velut pestē fugiat: hæc enim maledicta bellua excæcat intellectum, obnubilat rationem, perturbat conscientiam, expellit animi pacem, affligit alios, innumera gignit mala: præterquam, quod eius necet animam, quam occuparit.

20. Sic

20. Sic & detestetur omni qua potest *acediam.*
diligentia, vitetque infandam acediam, cri-
men præ ceteris, religiosis execrandum, &
pernicosum: nam Spiritum efficit somno-
lentum, languidum, tepidum, adeoque vi-
gorem illi, desideriumque bene operandi
penitus aufert: vnde monialis hac infecta
peste, velut mortua degit ætatem in mona-
sterio: neque enim illi libet quidquam boni
spiritualis, nihil manu facti operis efficere,
perpetuis angitur molestijs, tristitia, curis,
angustijs, inimica boni: nusquam pacem re-
perit, nulla res ei sapit, fastidit omnia, præ-
ter fabulas, cibum, potum, somnum: sicque
preciosissimum salutis tempus otio, desi-
diaque consumit: nec considerat, nihil à Deo
mortalibus datum esse quod pluris sit æ sti-
mādum in hac vita, quam tempus, cuius ali-
quando seuerissimam rationem ab ea re-
poscet Christus, num malè vel fructuose
transegerit: quod si volueret animo, nullam
eius vel minimam particulam sine salutis
commodo labi pateretur. Vnde necesse est,
vt otium, & omnem temporis iacturam per
vana colloquia, per otiosa, vel inutilia ne-
gotia, prorsus deuiter.

*temporis
habeat ra-
tionem.*

21. Dirigat pia & poenitens virgo vi- *Curam?*
tam suam omnem sedulo ad Dei gloriam *habeat*
salutemque propriam, manè maturet sur- *profectus.*
gere.

gere tempori, tum vacare orationi, munia-
que consueta pie peragere. Sæpe discu-
riat conscientiam; profectumque vel defe-
ctum disquirat; vt animæ statum peruideat,
siue progredientis, siue regredientis: vbi
defectum culpamqueprehenderit, ilico
proponat eius emendationem, & confes-
sionem: ne relabatur, caueat; sicque vitam
instituat, vt omnia singulis horis ita perfici-
ciatur, sicut diuinæ gloriæ salutiq; cõgruit.
At si mentis propensionem in certũ crimen
obseruauit: incumbet in eam curam sedulo,
vt expugnet, toties certam explendo pec-
nam, quoties se notarit culpam iterasse.
Deum sæpius obtestando, gratiam vt vbe-
rem largiatur eius infinitam bonitatem
nunquam deinceps sic offendendi.

*mortifica-
tionis.*

22. Concepto autem sui ipsius odio sa-
lutari, conetur omnes animi prauas incli-
nationes & passiones vincere, propriam
abijcere voluntatem, omnes prauos animi
motus, & appetitus refrenare, rationique
subijcere; Carnis autem illicitas cupidita-
tes cõtinuo reprimat, corpus seuerè rigi-
deque coercendo, effrenatos dictos motus
& appetitus vincendo, prauas consuetudi-
nes deprauatæ naturæ, quæ spiritualem a-
nimæ progressum, bonorum operum meri-
tum maximè remorantur, extirpando.

23. Quo-

23. Quotidie firmiter proponet vitam in melius commutare, & in diligenti regularum custodia, cultu diuino, virtutumque exercitio progressum facere; nihil aliud noctes & dies animo voluet, quam modum, quo possit maiore spiritus ardore in omnium virtutum perfectione proficere, & noua vitæ coelestis meritorum incrementa cumulare.

24. Eodem pacto continuo huius vitæ exilium, & offensas Dei deplorabit & deflebit; non proprias tantum, sed & alienas; & interiori animi sensu suspirabit medullitus, dum innumerorum peccatorum animæ salutis æternum discrimen adeunt, qui Sathanico pressi iugo, foedis corporis voluptatibus, & indomitis cupiditatibus excæcati degunt mortui, licet adhuc corporis ergastulo compediti. Ideo nõ desinat Christo despõsa virgo tot animarum interitum & creatori suo irrogatas tam graues iniurias & offensas ex animo deplorare. simul immensam Dei bonitatem exorando feruidè, vt miseris lumen verum vberioris gratiæ largiatur, quo collustrati maturè perspiciant vitæ præteritæ prauitatem, ad frugem se recipiant, dignosque poenitiæ fructus agere satagant, quibus veniam commissorum, & demum æternæ vitæ præmia mereantur.

*defleat
propria &
aliena pec-
cata.*

*Grata sit
Deo pro
beneficijs.*

25. Simili modo nunquam non meminerit beneficiorum, quæ à benefica Dei creatoris manu tam accepit hætenus, quam indies percipit; præcipuè quod à diuina maiestate è perniciofa fallacique mundi libertate feliciter educta tot è laqueis & periculis salutis erepta, translata fit in coenobium, vbi abundat occasionibus, & varijs modis innumera bonorū operū munia peragendi, peccata declinandi, merita coelestia cumulandi, quibus demum coelestis vitæ præmia consequetur.

*memor
mortis.*

26. Mortem verò non indies solum: sed omni cogitet hora, simulque perpendat, quod se moritura fecisse desiderabit, omnia scilicet torius mundi pia opera fecisse: nec vilum peccatum commisisse.

27. Consideret, quo gaudio solatioque mens perfruetur ob pietatis & virtutis patrata opera; sollicitam legum & statutorum ordinis custodiam, & quo conscientiaë remorsu doloreque sit crucianda, cum animi non leui confusione quando tam exigui feruoris & tot defectuū, ac peccatorum in regulas commissorum fuerit recordata. Quocirca continua vigilantia, studioque poenitentiaë comparabit se ad terribilem & iure formidandam diem vltimam mortis, horamque iudicij; reuoluendo, quam rigidam se.

seuerissimo iudici vitæ totius redditura sit: rationem de tempore professionis in religione transacto, de solitudine, diligentiaque, quam in cultu diuino & cura salutis habenda tenebatur adhibere. Quam constanter diabolicis tétationibus, indomitis animi passionibus, prauis naturæ cupiditatibus, & proprijs desiderijs repugnarit.

28. Denique ponderet, secumque reputet de omni verbo otioso, inani cogitatione, tempore sine fructu præterlapso, quidquid contra Deum, contra salutem animæ suæ, proximumque cogitauit, dixerit, & fecerit de eo exigendam esse rationem; nec locum fore vel excusationis, vel effugij.

29. Cum horrore tremoreque pœnas inferni memoret, totoque cordis affectu disquirat, quam atroces, acerba, intolerabiles, incredibiles, & innumeræ futuræ sint, sine fine, termino, requie, sine spe solatiij vel auxiliij. Nā si quis in hac mortali vel calamitosa vita non sine summo fastidio, molestia doloreque non potest, vel vnam noctem dolores febriles, capitis, stomachi dentium vel aliorum partium corporis tolerare; licet ipsi per se sensim euanescant, qui poterit atrocissimos inferni cruciatus, aspectū terrificū tartareorū spirituum, euulatus desperantium, & horribiles vlu-

*pœnarum
inferni.*

latus, clamoresque damnatorum: Illam deterrimi carceris & foetidissimorum antrorum maleolentiam, illas angustias, & innumeras afflictiones, quæ misera & infelices animæ æternum patientur, hæc inquam omnia qui poterit sustinere?

Ex celestis gloria.

30. Denique Christo dicata virgo, & Sponsa ferventi verset animo, quam ingens gloria, foelix & æterna beatitudo sit, quam Deus omnipotens electis suis, & dilectis animabus, omnibusque, qui constanter, fideliterque ei servierunt, ex animo dilexerunt, eius diuinis iussionibus paruerunt in regno suo præparabit.

Præsertim verò consideret singularem illam religiosarum Virginum coronam & præmium quæ Deo sanctè servierunt, sacro fervore, & pervigili cura cor suum purum sponso servarunt, sensus arctè custodierunt, ordinis statutis, legibusque diligenter obtemperarunt: in orationibus assidua, in servando silentio sollicitæ, feridae & ardentes in sancta obedientia, perfecta paupertate & Angelica castitate, omnibusque ad perfectionem requisitis servandis exstiterunt: consideret inquam qua speciali gloria tales perfruentur, in illo regno glorioso. Tales profecto virgines religiosæ ad altissimos & sanctissimos S. Apostolorum

forum sedes in coelis euehentur, quorum vitam & Euangelicam perfectionem in rigida seueraque vita religiosa spretis huius mundi pompis, opibus & honoribus sunt in bonis æmulata.

Hæc sunt breui summa collecta, carissima filia, puncta, quæ Virgo religiosa continuo versare animo, & cogitatione debet, ac moribus exsequi, si viam ingredi certam sacramque salutis ad æterna n. gloriam desideret, & vitam in gaudio, pace & tranquillitate conscientia ac cum innumeris solatijs animæ transfigere concupiscat.

DOCUMENTA QUÆDAM SELE-
ctiora pro Virginitibus, Deo deuotis in sa-
culo degentibus.

1. **C**Or Deo continuo vniat, per arden- *Aspirationes*
tes & selectiores ad aspirationes, & *nes.*
iaculatorias ad eum directas preces.

2. Cum ijs libenter & crebro loquatur,
& agat, à quibus ad amorem Christi po-
test inflammari.

3. De nulla re tristetur, nisi propter pro-
pria vel aliorum peccata, quibus Deus of-
fenditur.

4. Amorem proprium, vt radicem fon- *Victoria*
temque omnis mali, & incommodi perpe- *suis*
tuo supprimat & extirpet.

5. Tentationes omnes, & tribulationes cum gaudio & gratiarum actione suscipiat à Domino, cum Christi cruciatibus uniat, & Deo Patri pro peccatis ad eius auctorem gloriam offerat.

Profectus. 6. Serio consideret quomodo possit in dies Deo magis placere, veteres defectus & peccata corrigere, speratam cordis puritatem, & alias virtutes obtinere.

7. Iniurias & detractiones omnes æquo ferat animo, pro eo, qui eas infert Deum ex animo precetur, eidem bona præstet, & plura Dei amore pati desideret.

Humilitas. 8. Nihil unquam boni sibi tribuat: sed se omnibus ducat inferiorem, & omni dignam contumelia, vel iniuria.

9. Exerceat se in vera tam interna, quam externa animi demissione: vitet omnem honorem, amet corrigi & reprehendi: neminem, ne minimum quidem unquam siue contemnat, aut se viliolem arbitretur.

10. Non sit proprii iudicii tenacior: sed amore Dei superioribus, & maioribus penitus se subiciat & obsequatur.

11. Proximum, cum in periculo patrandi peccati mortalis versatur, sedulo deterreat: vel quouis alio licito modo conetur peccatum impedire.

Occupationes dominicales. 12. Omniem diem festum vel dominicum

cum præcipua quadam pietate tranfigat: orationi magno feruore diligentiaque vacet, tempus reliquum domi lectione librorum spiritualium impendat.

13. Inutilia colloquia, verba otiosa, conuiuia, familiaritates aliorum qualescumque, quæ Dei charitatem imminuunt, velut pestes, & ignem gehennæ fugiat, & deestetur.

14. Ad auditum horæ breuiter discutiatur conscientiam, oratiunculâ certâ felicem precetur mortem, vel saltem salutationem recitet Angelicam. *Horariæ
recollectio.*

15. In colloquijs aliorum assuescat agere de rebus diuinis, præsertim ijs, quæ Dei amorem in cordibus audientium prouocant. *Colloquia
pia.*

16. Aliorum defectus ferat æquanimiter, & cum potest in meliorem interprete- tur partem, vel excuset, nemini verò eosdem aperiat, nisi qui possunt eos emendare. *Caritas
proximi.*

17. De nemine malè suspicetur, aut cogitet, neminem temerè iudicet, suos potius defectus & errata peruestigare & corrigere satagat.

18. Caueat curiositatem omnem, & amet veram simplicitatem.

19. Omni tempore tranquillo sit animo, *Æquani-
mo, mitas.*

mo, & eodem semper vultu, nec deiectionis
in aduersis, neque hilarior æquo in prosperis.

Fuga otij.

20. Vitet otium & discursus non necessarios: in his enim vt puluinarum quiescit diabolus.

21. Declinet seculares societates, amet solitudinem, non occupet animum audiendis nouis rumusculis: neque ijs vel turbetur, vel lætetur.

Intentio operum.

22. Pia proposita manè concepta per diem sepe renouet, vt eo facilius omnia sua opera minima & maxima purè dirigat ad Deigliam.

Modestia.

23. In corporis externa compositione memor sit decentiæ, modestiæque: moribus sit pudica & verecunda, vt castam decet Virginem.

24. Vultu sit hilari, sereno & constanti, demissis oculis, præsertim apud alterius sexus homines.

25. Moderata in incessu, in verbis parca, in omnibus negotijs & occupationibus prudens & circumspecta.

26. In congressu & colloquio præeat omnibus exemplo honestatis, nemini verò sit offendiculo, sermones verò minus pudicos prorsus abhorreat.

27. Corpus neque mollius quam decet, neque

neque quam par est, habeat durius, memor discretionis & mediocritatis.

28. Vestes esse mundas conuenit, & viles absque singularitate, nec in ijs sibi placeat, non sint seculari statui; sed magis religiosæ modestiæ accommodatæ.

29. In cibo potuque sit temperans, iuxta *Temperantia.* necessitatis regulam: ad vires corporis instaurandas.

30. Quotidie paratum, statumque seruet ordinem domesticarum occupationū, quem sibi pro diebus omnibus, vel certis hebdomadis præfiniat: particulatim decernendo, quo tempore, laborandum, orandū, aliaque spiritualia exercitia sint peragenda, quando comedendum, incumbendum, vel surgendum.

31. Domi in qua plures eiusdem propositi habitant vna se alteri ex animo veracum humilitate & charitate subiiciat: & obsequijs promptis præueniat; sicque in pace & mentis tranquillitate Deo viuat & seruiat, sibi que semper moriatur.

EXERCITIA SEX UTILIA AD
dicta puncta facilius obtinenda.

I. SÆpius mentem ad Deum eleuet, & ar-

ardenter imploret gratiam & auxilium eius, sine quo nihil ex nobis possumus.

2. Cum in defectum & peccatum incidit; resurgat ilico, poeniteat ex animo, humiliter confiteatur cum firmo proposito cauendi de cetero.

3. Quotidie sacro missæ officio piè cum gratiarum actione intersit.

4. Omni die Dominica & festo summa cum humilitate & amore communicet, si non re ipsa & augustissimi Sacramenti vera perceptione saltem spirituali modo.

5. Magnam attentionem præbeat auditora conciones; vel lectura libros sacros, quasi verba de ore Dei profluerent: aduertat autem, quid ex eo sit opere exhibendum. modum etiam eius perficiendi tacitè secum expendat quantum honori diuino, propriæque saluti congruit.

6. Libenter & promptè superiorum monitis obtemperet, consuetudinem & familiaritatem eorum declinet, quibus non censeat animum accendi: sed potius in amore Dei, virtutumque refrigescere.

DOCUMENTA X. AD VITAM HO-
mine Christiano dignam congrua, & cui-
us statui, sexuque accommodata.

I. **Q**uoniam salutis nostræ tota ratio *intentio.*
in recta intentione collocatur; ideo
semper omnia vitæ nostræ dicta, facta &
cogitata purè sunt ad Dei gloriam dirigen-
da.

2. Pravis animi cupiditatibus, propen- *victoria*
sionibus, & desiderijs repugnandum est, *sui.*
compressa peccandi licentia, & amore ni-
mio fluxarum rerum; Quamdiu enim mor-
tale corpus nostrum superest, & viget,
semper pugnandum, semper vigilandum
est in carnis & sui ipsius victoria consequen-
da; nam quo plus voluptatis terrenæ nobis
accedit, hoc animus à Deo longius separa-
tur, & plus accrescat tormentorum post
mortem subeundum. At quantum voluptati
decedit, tantumdem accumulatur interni, &
spiritualis solatij.

3. Inclinationes cordis & voluntatis re- *amor Dei.*
prime, ac reclude; ne irrepant res caducæ;
semper autem Deo, diuinisque rebus pande
sinus omnes cordis, vt si eo solo conquies-
cas. Libera te omni cura & anxia sollicitu-
dine tui ipsius. Da terram (quam tamen ali-
quando cogeris deserere) pro cælo, quod
sperare iuberis; & eris Rex & Dominus

totius mundi, poterisque libero, puroque corde Deo adherere.

humilitas.

4. Humilitas profunda viam pandit securissimam amoris Dei. præterea viuum, firmumque fundamentum est omnis sanctitatis: Ex eadem velut radice foecunda, patientia, vera quies animi & perfectio, mansuetudo, Dei laus, & reliquæ virtutes omnes pullulant.

Amor proximi.

5. Res omnes aduersas, & iniurias patienti mansuetoque perfer animo. Omnes homines cõmuni & vniuersali amore prosequere, cuncta, quæ vides, in meliorem partem interpretare: misericordiam operibus sedulo inuigila; malefacta conare beneficijs compensare, vincens in bono malum.

resignatio.

6. Te ipsum totum cum omni voluntate consecra Deo, eiusque potestati sic subijce, vt cum eius voluntate congruat: abdicat prorsus à te creaturarum rerum amorem, & solatiola. Nulla res contristet animum: nisi qua Deum offendi noueris: nihil delectet, nisi quod Deo placitum & probatum esse sciueris.

recollectio.

7. Discede à nimia & periculosa consuetudine secularium hominum, apud te ipsum in animo habita, teque recollige, liber ab omni vanitate, corde purus, in verbis verax, in operibus & negotijs sincerus: Te ipsum

ipsum cognosce, oblitus aliorum : semper
diuinæ præsentia memor.

8. Tota mentis propensio, cordisque de-
sideria semper Deum suspirent, illi inhære-
ant, eum diligant, cum grata animi signifi-
catione: Nihil scias, velis vel possideas sine
illo.

*præsentia
& unio
cum Deo*

9. Sæpè cum pietate recole vitam & pas-
sionem Christi : cum illa tuam compara;
vide quam propinquè vel remotè absit ab
illa singulis in virtutibus ; præsertim cum
calamitas aliqua diuturnior tibi toleranda
est: nam patientia vestis est nuptialis, qua
Dominus tuus in cruce voluit amiciri
tunc, cum animam tuam velut electissimam
sponsam sibi maritavit, vt eam ab æterna
morte liberaret.

*memoria
passionis
Christi.*

10. In laude Dei & gratiarum actione
semper permane; quidquid enim sumus, vel
habemus ab eo nobis promanat. Ideo te ei
medullitus offer & conlecrata in tempo-
re, quam æternitate, vt tecum dispo-
nat iuxta sanctissimam
voluntatem.

*Gratia-
rum actio.*

EPITAPHIVM R. D. IACOBI
MERLO-HORSTII PASTORIS IN
Pasculo Anno 1644. die 21. April. mortui.

Conditur hoc tumulo Iacobus Merlo Sacerdos
Curio dum templi, maxima cura gregis,
Qui cecis oculus, claudis pes, panis egenis,
Defectis requies, exulibusq; domus.
Mansuetus, suavisq; bonis, censorq; malorum,
Castus & innocuus, iustitiaq; tenax.
Lux vita, morum speculum, pietatis imago,
Sal populi, Cleri regula, forma gregis.
Laudibus his tantis tamen vnica gloria maior,
Post scriptis nituit congrua vita libris.
De libris eiusdem orbi vulgatis ex nomine Anagramma.

IACOBVS

Anagramma

VOCABIS.

Ostia dum linguis rura, patriosq; penates,
Teq; addit Clero Virgo Colona suo,
Iam studijs culti, & magnis virtutibus aucti
Ecquod erit studium magne Iacobe tuum?
Forte TVBIS, Clerumq; Dei, populumq; VOCABIS
In vitia vt iunctis viribus arma ferant?
Forte gregē Christi PARADISI ad rura VOCABIS?
Forte & BERNARDI te duce crescet odor?
Forte VIATOREM reuocatum errore monebis,
Vt sapiens certo tramite figat iter?
Nunc etiam exemplis morū & virtute VOCABIS.
Nempe quod in viuis, post tua fata facis.

F I N I S.

BI

N

S

S

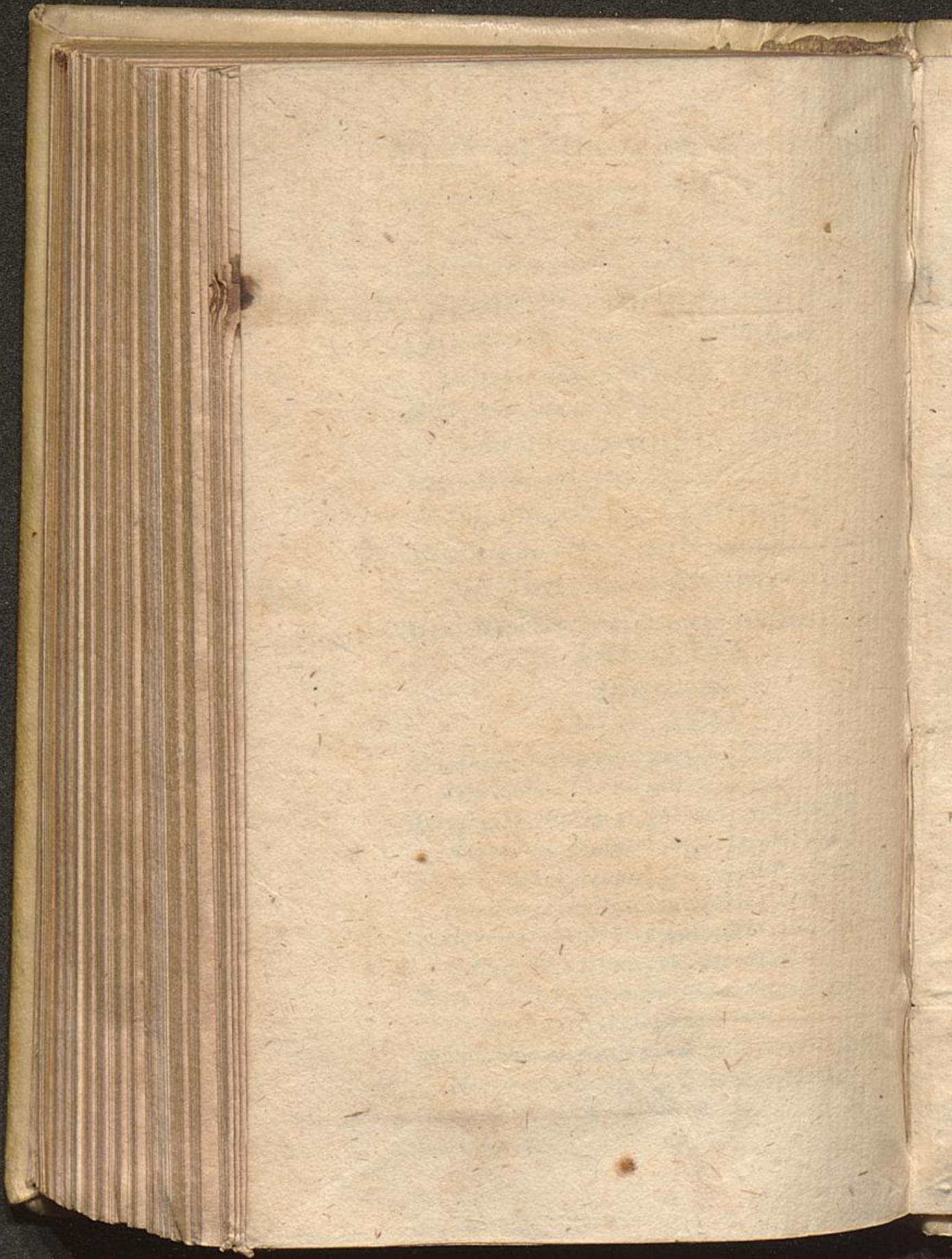
ior,

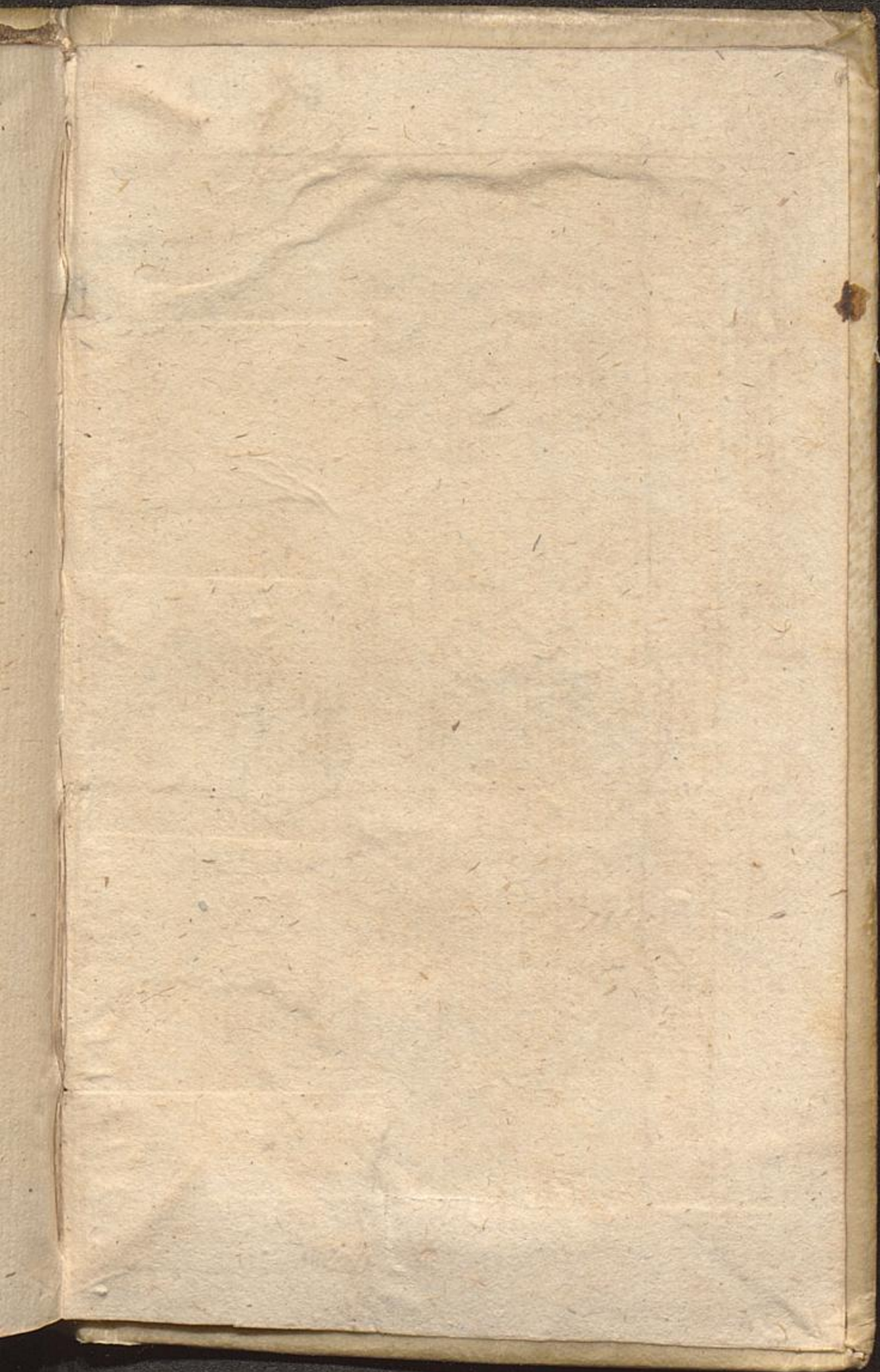
ima.

BIS

BIS?

BIS.

VITA.

JACOBI
DE HERSTU

Th
2509